ΓΚΑΙΤΕ

ΤΟΡΚΟΥΑΤΟ ΤΑΣΣΟ

Τ Ο Ρ Κ Ο Υ Α Τ Ο Τ Α Σ Σ Ο

ΕΝΑ ΔΡΑΜΑ

ΤΟΥ

Β Ο Λ Φ Γ Κ Α Γ Κ Φ Ο Ν Γ Κ Α Ι Τ Ε

Στά νεοελληνικά άπό τόν

Γιώργο Τσαντίλη.

Η ΕΡΓΑΣΙΑ ΑΥΤΗ ΕΙΝΑΙ ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΗ

ΣΤΟΝ

ΣΩΚΡΑΤΗ ΚΑΡΑΝΤΙΝΟ

ΔΑΣΚΑΛΟ ΚΑΙ ΦΙΛΟ

Π Ρ Ο Σ Ω Π Α

ΑΛΦΟΝΣΟΣ Ο ΔΕΥΤΕΡΟΣ	Δούκας τῆς Φερράρας
ΛΕΟΝΩΡΑ ΤΗΣ ΕΣΤΗΣ	Ἀδερφή τοῦ δούκα
ΛΕΟΝΩΡΑ ΣΑΝΒΙΤΑΛΕ	Κόμησσα τοῦ Σκαντιάνο
ΤΟΡΚΟΥΑΤΟ ΤΑΣΣΟ	
ΑΝΤΩΝΙΟ ΜΟΝΤΕΚΑΤΙΝΟ	Κρατικός Γραμματέας

Ἡ σκηνή στό Μπελριγκάρντο,

μικρό ἐξοχικό ἀνάκτορο.

ΠΡΑΞΗ ΠΡΩΤΗ

Κῆπος στολισμένος μέ τίς ἑρμές τῶν ἐπικῶν ποιητῶν.
Μπροστά στή σκηνή στά δεξιά,ὁ Βιργίλιος,στ'ἀριστερά,
ὁ 'Αριόστος.

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Πριγκήπισσα.Λεονόρα.

ΠΡ. Χαμογελῶντας μέ θωρεῖς,Λεονόρα,
κυττᾶς τόν ἑαυτό σου χαμογελῶντας
πάλι.Τί ἔχεις;Μιά φίλη σου ἄς τό μάθει!
Δείχνεις διστακτική,κι ὅμως κεφάτη.
ΛΕ. 'Αρχόντισσά μου,ναί,βλέπω μέ κέφι
χωριάτικα τίς δυό μας στολισμένες.
Μοιάζουμε εὐτυχισμένες βοσκοποῦλες,
καί κάνουμε καθώς οἱ εὐτυχισμένοι.
Δένουμε στεφάνια.'Από τά λουλούδια
πολύχρωμο πληθαίνει ὁλοένα ἐτοῦτο
στό χέρι μου'κι ἐδιάλεξες γιά σένα
μέ νοῦ ὑψηλό καί μέ καρδιά μεγάλη
τήν τρυφερή καί τή λιγνή τή δάφνη.
ΠΡ. Οἱ κλάδοι,πὄπλεξα στοχαστική,
βρίσκουν ἀμέσως σεβαστό κεφάλι.
Εὐγνώμονα τούς βάζω στόν Βιργίλιο.
(στεφανώνει τήν ἑρμῆ τοῦ Βιργίλιου.)
ΛΕ. Κι ἐγώ τ'ὁλόμεστο,φαιδρό στεφάνι
στ'ἀψηλό μέτωπο τοῦ Λουδοβίκου.
(στεφανώνει τήν ἑρμῆ τοῦ 'Αριόστου.)
"Ας πάρει ἀμέσως αὐτός,πού ποτέ
τά χωρατά του δένμαραίνονται
ἀπ'τήν νέαν ἄνοιξη τό μερτικό του.
ΠΡ. Μᾶς εὐχαρίστησε ὁ ἀδερφός,π'αὐτές
τίς μέρες μᾶς ἔχει φέρει στή χώρα.
Τόν ἑαυτό μας ἄς χαροῦμε,κι ὧρες,
νά ὀνειρευόμαστε τά χρυσᾶ χρόνια
τῶν ποιητῶν.'Αγαπῶ τό Μπελριγκάρντο.

'Εδῶ ἔζησα χαρούμενη τῆς νιότης
κάποιες μέρες.'Ετούτη ἡ πρασινάδα
ἡ νέα κι αὐτός ὁ ἥλιος ξαναδίνουν
σέ μέ τό αἴσθημα τῶν καιρῶν ἐκείνων.

ΛΕ. Μᾶς περιζώνει,ναί,ἕνας κόσμος νέος!
Τῶν πάντα πράσινων ἐτούτων δέντρων
ἡ σκιά γίνεται εὐχάριστη,καί πάλι
τό βούϊσμα ἐτούτων μᾶς ἀναδροσίζει
τῶν πηγῶν.Στόν πρωϊνό τρεμοσαλεύουν
τόν ἄνεμο τά κλαδιά τά καινούρια.
'Απ'τίς βραγιές μᾶς βλέπουν τά λουλούδια
φιλικά μέ τά παιδικά τά μάτια.
Μέ παρηγόρια ὁ κηπουρός τό σπίτι
ξεσκεπάζει τό χειμωνιάτικο
τῶν λεμονιῶν καί τῶν πορτοκαλιῶν.
'Απλώνεται γαλήνιος πάνωθέ μας
ὁ μπλάβος οὐρανός.Τό χιόνι λυώνει
ἀπό τ'ἀπόμακρα βουνά,κι ἀφήνει
στόν ὁρίζοντα μιά ἐλαφρή εὐωδιά.

ΠΡ. 'Η ἄνοιξη καλοπρόσδεχτη θά μοῦ ἦταν,
ἄν μακρυά μου δέν ἔπαιρνε τή φίλη.

ΛΕ. 'Αρχόντισσα,τίς γλυκές τοῦτες ὧρες
μή μοῦ θυμίζεις,πώς γοργά θά φύγω.

ΠΡ. 'Αλλ'ὅ,τι ἀφήνεις,θέ νά τό ξανάβρεις
διπλό στήν πόλη ἐκείνη τή μεγάλη.

ΛΕ. Τό χρέος μέ καλεῖ,μέ κράζει ἡ ἀγάπη
στό σύζυγό μου πὄχω στερηθῆ.
Τοῦ φέρνω τό παιδί,π'αὐτό τό χρόνο
ἐθέριεψε τόσο γοργά κι ἐπλάστη,
νά μοιραστῶ τήν πατρική χαρά του.
'Εξαίσια καί μεγάλη ἡ Φλωρεντία,
μά ἡ ἀξία τῶν σωρευμένων θησαυρῶν της
δέ φτάνει τῆς Φερράρας τά πετράδια.
'Ο λαός τήν πόλη ἐκείνη ἔκαμε πόλη,
τρανή οἱ ἄρχοντοι τή Φερράρα ἐκάμαν.

ΠΡ. Περσότερο ὅμως οἱ καλοί ἀνθρῶποι,
π'ἀντάμωσαν τυχαῖα ἐδῶ κι ἐσμίξαν,
γιά νά γυρέψουνε τήν εὐτυχία.

ΛΕ. Αὐτό ποῦ ἡ τύχη ἐμάζεψε,σκορπίζει
εὔκολα.'Ο εὐγενικός εὐγενικούς

τραβᾶ καί ξέρει νά κρατεῖ γερά,όπως
κάμετε ἐσεῖς.Γύρω ἀπ'τόν ἀδερφό σου
κι ἀπό σένα ψυχές,πού σᾶς ἀξίζουν
συνδέονται μεταξύ τους.Τῶν μεγάλων
τῶν πατεράδων σας εἴσαστε ἀντάξιοι.
'Εδῶ ἄναψε φαιδρό τό φῶς τό ὡραῖο
τῆς μάθησης,τῆς λεύτερης τῆς σκέψης,
ὅταν μέ κατεχνιά βαριά τόν κόσμο
ἡ βαρβαρότητα ἔκρυβε ἕνα γῦρο.
Παιδί στ'αὐτιά μου τ'ὄνομα ἀντηχοῦσε
τοῦ 'Ιππόλυτου καί τοῦ 'Ηρακλῆ τῆς "Εστης.
'Εξυμνοῦσε ὁ πατέρας τή Φερράρα
μέ τή Φλωρεντία καί μέ τή Ρώμη.
'Επόθησα συχνά νάρθῶ ἐδῶ πέρα.
'Εδῶ φιλοξενήθηκε ὁ Πετράρχης,
καί ὁ 'Αριόστος βρῆκε ἐδῶ τά πρότυπά του.
Δέ δίνει ὄνομα ἡ 'Ιταλία μεγάλο,
σ'ὁποιον τό σπίτι αὐτό δέν τόν ἐδέχτη.
Καί ναί,εἶναι κέρδος νά φιλοξενεῖς
τή μεγαλοφυΐα."Αν τῆς δώσεις δῶρο,
κάποιο ὡραιότερο σ'ἀνταποδίνει.
Τά μέρη πού ἄνθρωπος καλός πηγαίνει,
εὐλογημένα'τά ἔργα του κι ὁ λόγος
κατόπι στόν ἀπόγονο ἀντηχοῦνε.
ΠΡ. Ναί,στόν ἀπόγονο,ἄν αἰσθάνεται ἔτσι,
ὅπως ἐσύ,ζωηρά.Πολύ συχνά
σέ ζήλεψα γι'αὐτή τήν εὐτυχία.
ΛΕ. Γαλήνια καί καθάρια,ὅσο λίγοι,
ἐσύ τό χάρηκες αὐτό.Μέ σπρώχνει
ἀμέσως ἡ γεμάτη μου καρδιά,
νά πῶ ὅ,τι αἰσθάνομαι ζωηρά.
Βαθύτερα,καλύτερα τό νοιώθεις
ἐσύ,ἀλλά δέ μιλᾶς.Δέ σέ θαμπώνει
ἡ λάμψη τῆς στιγμῆς,ἡ κολακεία
μάταια περίτεχνα χτυπᾶ τ'αὐτί σου,
δέ σέ δωροδοκοῦνε οἱ ἐξυπνάδες.
'Ο νοῦς σου σταθερός,ὀρθό τό γοῦστο,
ἡ κρίση σου σωστή,καί στό μεγάλο,
πού τό γνωρίζεις ὅπως τόν ἑαυτό σου,
τό μέρος σου εἶναι πάντοτε μεγάλο.
ΠΡ. Στήν ὑψηλή σου ἐτούτη κολακεία,

νά μή βάζεις τό ροῦχο τῆς φιλίας.
ΛΕ. Δίκαιη ἡ φιλία,μπορεῖ νά μάθει μόνη
αὐτή τῆς ἀξίας σου τήν ἔκταση ὅλη.
Στήν εὐκαιρία καί στήν εὐτυχία,
ἄσε νά τούς δώσω τό μερτικό τους
στή μόρφωσή σου·ἀλλά καί τά δυό τά ἔχεις.
Κι ἀπ'ὅλες τίς γυναῖκες τίς μεγάλες
τῆς ἐποχῆς σου ὁ κόσμος πιό πολύ
τιμᾶ ἐσένα μέ τήν ἀδερφή σου.
ΠΡ. Αὐτό λίγο μέ συγκινεῖ,Λεονάρα,
ὅταν στοχάζομαι,κανείς τί λίγο
εἶναι,κι ὅ,τι εἶναι,σ'ἄλλους τό χρωστᾶ.
Χρωστῶ τή γνώση τῶν ἀρχαίων γλωσσῶν,
κι ὅ,τι καλό μᾶς ἄφησεν ὁ κόσμος
ὁ προγονικός,στήνμητέρα μου.
Κά δέν ἤταν καμμιά ἀπ'τίς δυό της κόρες
στήν ἐπιστήμη,στή σωστή τήν κρίση,
καθώς αὐτή.Κι ἄν κάποια εἶναι ὅμοιά της,
αὐτή εἶναι σίγουρα ἡ Λουκρητία.
Μπορῶ νά σοῦ βεβαιώσω ἀκόμα ἐτοῦτο,
πώς δέ θεώρησα ἀξίωμα ποτέ μου,
μήτε κι ἀπόκτημα,ὅ,τι ἡ φύση μοῦχει
δώσει κι ἡ καλή τύχη ἔχει προσφέρει.
Νοιώθω χαρά,πού μπορῶ νά ἐννοῶ,
τί λέν,ὅταν μιλοῦν ἄνθρωποι ξύπνιοι·
ὅταν τοῦ παληοῦ καιροῦ κρίνουν ἕναν
ἄντρα καί τήν ἀξία τῶν ἔργων του·ὅταν
ὁ λόγος εἶναι γιά μιάν ἐπιστήμη,
πού πλατειά διαδομένη μέ τήν πεῖρα,
τόν ἄνθρωπο ὠφελεῖ,τόν ἀνυψώνει.
Πρόθυμα ἀκολουθῶ τήν ὁμιλία
εὐγενικῶν ἀνθρώπων,ὅπου πάει,
γιατί εὔκολο μοῦ εἶναι νά τό κάμω.
᾽Ακούω τῶν σοφῶν μέ προθυμία
τήν ἀμάχη,ὅταν γύρα ἀπ'τίς δυνάμεις,
πού τόσο φιλικά καί φοβερά
τ'ἀνθρώπινο ταράζουν στῆθος,παίζει
ὅλο χάρη τοῦ ρήτορα τ'ἀχείλι·
πρόθυμα,ὅταν στόν στοχαστή ὁλικό
προσφέρει ὁ πόθος ὁ ἡγεμονικός

τῆς δόξας καί τοῦ πλούτου,ὅταν ἀκόμη
μᾶς ἀναπτύσσει τρυφερά ὁ σοφός
λεπτή σοφία,πού δῶ μᾶς ξεγελᾶ,
ἀντίθετα ὅμως πάντα μᾶς διδάσκει.
ΛΕ. Κι ὕστερα ἀπό τή σοβαρή τήν πρώτη
ἐτούτη τέρψη ξεκουράζεται
τ'αὐτί κι ὁ νοῦς μας φιλικά στίς ρίμες
τοῦ ποιητῆ,πού χύνει στήν ψυχή
τά στερνά,τά γλυκά τά αἰσθήματα
μέ τόνους τρυφερούς.Πλατύ βασίλειο
τό πνεῦμα σου ἀγκαλιάζει τό ὑψηλό,
χαίρομαι ἐγώ νά μένω στό νησί
τῆς ποίησης,τό γεμᾶτο δάφνινα ἄλση.
ΠΡ. Στή χώρα ἐτούτη τήν ὡραία θελῆσαν
νά μέ βεβαιώσουνε,ἀπό τ'ἄλλα δέντρα
πώς ἡ μυρτιά βλαστάνει πιό πολύ.
Κι ἄν εἶναι ἐδῶ πέρα πολλές οἱ μοῦσες,
σπανιότερα ζητᾶ κανείς μιά φίλη
καί μιά συντρόφισσα σ'αὐτές,μά θέλει
τόν ποιητή περσότερο,πού δείχνει,
πώς θέλει νά μᾶς ἀποφύγει,κάτι
ζητάει νά βρῆ,πού δέν τό ξέρουμε,
κι ἴσως κι αὐτός 'κόμη δέ γνωρίζει.
Εὐγενικό θέ νἆταν,νά μᾶς βρίσκει
στήν ὥρα τήν καλή,καί νά μᾶς βλέπει
σάν τόν θησαυρό,πού στόν πλατύ κόσμο
ἐγύρευε ἄδικα τόσον καιρό.
ΛΕ. Τό χωρατό σου πρέπει νά μ'ἀρέσει,
μέ πετυχαίνει,ἀλλά βαθειά δέ 'γγίζει.
Κάθε ἄντρα τόν τιμῶ καί τήν ἀξία του,
καί μέ τόν Τάσσο εἶμαι μόνο δίκαιη.
Αὐτή τή γῆ μόλις πού τήν κυττᾶ·
τ'αὐτί του ἀκούει τήν ἁρμονία τῆς φύσης·
ὅσα ἡ 'Ιστορία δίνει κι ἡ ζωή,
εὐθύς καί πρόθυμα τά δέχεται
τό στῆθος του.Τά σκόρπια συμμαζεύει,
καί τ'ἄψυχα ἡ καρδιά του ζωντανεύει.
Ὅ,τι μᾶς φαίνεται κοινό,συχνά
τό ἐξευγενίζει,ὅ,τι ἐκτιμοῦμε,ἐμπρός του
μηδαμινό.Στόν μαγικόν τόν κύκλο

ἐτοῦτο τόν δικό του,ὁ θαυμαστός
πορεύεται ῴ ἄντρας,καί τραβᾶ κι ἐμᾶς
μαζί νά πορευτοῦμε,κι ὅσο ἄν δείχνει,
πώς μᾶς πλησιάζει,ὅμως μακρυά μας μένει·
δείχνει νά μᾶς κυττᾶ,κι ὅμως μπορεῖ
σάν πνεύματα νά τοῦ φαντάζουμε.

ΠΡ. Λεπτά καί τρυφερά παράστησες
τόν ποιητή,ποῦ στῶν γλυκῶν ὀνείρων
πλανιέται τά βασίλεια.Θαρρῶ μόνο,
πώς τόν κρατεῖ καί τό πραγματικό,
καί τόν τραβᾶ μέ δύναμη μεγάλη.
Τά ὡραῖα τραγούδια,στά δικά μας δέντρα
π'ὁλοένα βρίσκουμε σά χρυσᾶ μῆλα,
ποῦ κλάθουν μιά νέα εὐωδιαστή 'Εσπερία,
τά ὡραῖα τραγούδια αὐτά,δέν τά θαρρεῖς
γλυκούς καρπούς ἀληθινῆς ἀγάπης;

ΛΕ. Νοιώθω χαρά καί γιά τά ὡραῖα τά φύλλα.
Δοξολογεῖ μέ πολύμορφο πνεῦμα
σ'ὅλες τίς ρίμες του μιά σπάνια εἰκόνα.
Μέ δόξα φωτεινή τήν ἀνυψώνει
στόν ἔναστρο οὐρανό,καί γονατίζει
σάν ἄγγελος πάνω ἀπ'τά νέφη ἐμπρός της·
τήν κυνηγᾶ μές στά βουβά λειβάδια,
καί κάθε ἀνθό τόν δένει γιά στεφάνι.
Κι ἄν φεύγει ἡ λατρεμένη,αὐτός ἁγιάζει
τό μονοπάτι,ποῦ τό ἀλαφροεδιάβη
τ'ὡραῖο πόδι,καί κρυμμένος,ὅπως
τ'ἀηδόνι μές στό θάμνο,ἀπ'ἕνα στῆθος
γλυκαρρωστημένο γεμίζει τ'ἄλσος
καί τόν ἀγέρα μέ τήν ἁρμονία
τῶν θρήνων του:τ'ὁλόγλυκό του πάθος,
ποῦ κάθε μιά καρδιά τ'ἀκολουθεῖ,
κι ὅσοι τ'ἀκοῦν,βαρυμελαγχολοῦνε–

ΠΡ. Κι ἄν ὀνομάζει τ'ἀντικείμενό του,
τοῦ δίνει τ'ὄνομα τῆς Λεονόρας.

ΛΕ. Ἔχεις τό ἴδιο ὄνομα μέ τό δικό μου·
Ἄν διαφορετικά ὅμως σ'ὀνομάζαν,
θά μοῦ κακοφαινόταν.Χαίρομαι ὅμως,
ποῦ μπορεῖ ν'ἀποκρύφει τό αἴσθημά του

γιά σένα στό διπλό αὐτό νόημα.
Μ'εὐχαριστεῖ,πού θυμᾶται κι ἐμένα
στό γλυκόν ἦχο πὄχει τὄνομά μας.
Ἐδῶ δέν πρόκειται γιά μιάν ἀγάπη,
πού θέλει νἄχει τ'ἀντικείμενό της
δικό της,ἀποκλειστικά γι'αὐτήν,
νά τό κρύβει ζηλότυπα ἀπ'τούς ἄλλους.
Ὅταν μές σέ θεώρηση μακάρια
ἀσχολεῖται μέ τή δική σου ἀξία,
μπορεῖ τότε κάποια χαρά νά νοιώσει
καί μέ τήν ἐλαφρότερη ὕπαρξή μου.
Κι ὅταν-συχώρεσέ με πού τό λέγω!-
δέν ἀγαπᾶ,παίρνει ἀπ'τίς σφαῖρες ὅλες
ὅ,τι ἀγαπᾶ,τοῦ δίνει τ'ὄνομά μας,
καί τό αἴσθημά του μᾶς ἀνακοινώνει·
φαινόμαστε τόν ἄντρα ν'ἀγαποῦμε,
ἀλλά μ'αὐτόν τ'ἀνώτατο ἀγαποῦμε,
ὅπού μποροῦμε ν'ἀγαπήσουμε.

ΠΡ. Ἐβάθυνες σ'αὐτήν τήν ἐπιστήμη
πολύ,καί πράγματα μοῦ λές,Λεονώρα,
ὅπού σχεδόν τ'αὐτί μου μόνο ἐγγίζουν,
καί μόλις πού περνοῦνε στήν ψυχή μου.

ΛΕ. Δέν ἐννοεῖς ὅ,τι τολμᾶ μπροστά σου
ἕνας νεοφώτιστος νά φλυαρήσει,
μαθήτρια ἐσύ τοῦ Πλάτωνα;πολύ
ἔπρεπε νά πλανιέμαι,κι ὅμως ὄχι,
πώς δέν πλανιέμαι ὁλότελα,τό ξέρω.
Σέ τούτη τή γλυκειά σχολή ἡ ἀγάπη
δέ φαίνεται,ὅπως ἄλλοτε,σάν ἕνα
καλομαθημένο παιδί.Εἶναι ὁ νέος,
πού μέ ψυχές παντρεύτηκε,πού ἔχει
στό θεϊκό συνέδριο ἕδρα καί λόγο.
Ἀπ'τὄνα στῆθος στ'ἄλλο δέ βακχεύει
ἀνόσια·δέν κολλᾶ στήν ὀμορφιά
γερά καί στήν μορφή μέ γλυκειά πλάνη,
μ'ἀηδία δέν πληρώνει γοργό μεθύσι.

ΠΡ. Νά!'Ο ἀδερφός φτάνει!Νά μήν προδοθοῦμε,
πού στρέψαμε πάλι τήν ὁμιλία.
Θά νἄχαμε καί τά πειράγματά του
νά ὑποφέρουμε,ὅπως ἐγνώρισε
καί τό περίπαιγμά του ἡ φορεσιά μας.

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΗ

Οἱ προηγούμενοι.'Αλφόνσος.

ΑΛΦ. Τόν Τάσσο ἀναζητῶ καί δέν τόν βρίσκω
πουθενά,ἀκόμη μήτε ἐδῶ κοντά σας.
Μήν ἔχετε μιάν εἴδησή του τάχα;
ΠΡ. Λίγο τόν εἶδα χθές,μά σήμερα ὄχι.
ΑΛΦ. Παληό του ἐλάττωμα ν'ἀποζητᾶ
τήν μοναξιά,κι ὄχι τή συντροφιά.
Τόν συγχωρῶ,τό παρδαλό ὅταν πλῆθος
ξεφεύγει τῶν ἀνθρώπων καί ζητᾶ
στή σιγαλιά νά διασκεδάζει μόνος
μέ τό πνεῦμα του,δέν τόν ἐπαινῶ ὅμως,
ἄν ἀποφεύγει τῶν φίλων τόν κύκλο.
ΛΠ. Ἄν δέ γελιέμαι,γρήγορα,ἄρχοντά μου,
θ'ἀλλάξεις σ'ἔπαινο τήν κατηγόρια.
'Από μακρυά τόν εἶδα σήμερα'
ἕνα βιβλίο κι ἕναν πίνακα
κρατοῦσε,κι ἔγραφε,κι ἐπερπατοῦσε,
κι ἔγραφε.Κάποιος λόγος,πού εἶπε χθές,
μοῦ φάνηκε,τό ἔργο του θ'ἀναγγείλει,
πώς τέλειωσε.Φροντίζει,μικρά μόνο
μέρη νά διορθώσει,γιά νά προσφέρει
ἄξια θυσία στή δική σου χάρη,
πού τοῦ ἔχει χαρίσει τόσο πολλά.
ΑΛΦ. Καλόδεχτος θά νἆναι,ὅταν τό φέρει,
καί γιά πολύν καιρόν ἀθωωμένος.
Ὅσο στήν ἐργασία του μετέχω,
τόσο περσότερο τό μεγάλο ἔργο
μ'εὐφραίνει,κι ὅσο χαίρομαι,πληθαίνει
τέλος κι ἡ ἀνυπομονησία ἐντός μου.
Δέ μπορεῖ νά τ'ἀποτελειώσει,πάντα
τ'ἀλλάζει,προχωρεῖ πιό πέρα ἀργά,
σταματᾶ,τήν ἐλπίδα ξεγελᾶ.
Καί τήν ἀπόλαυση βλέπει κανείς
ν'ἀπομακρύνεται γιά μιά ἄλλην ὥρα,
πού τήν ἐπίστεψε τόσο σιμά του.
ΠΡ. Τό μέτρο του ἐπαινῶ καί τή φροντίδα,
νά φτάσει στό σκοπό βῆμα πρός βῆμα.

'Ενώνονται μέ τῶν μουσῶν τήν εὔνοια
μόνο,καί γίνονται ἕνα τόσες ρίμες'
κι ἄν κρύβει ἐτούτη τήν ὁρμή ἡ ψυχή του
μόνο,τό ποίημα τότε στρογγυλεύει
σ'ὁλότητα.Δέ θέλει παραμύθια
νά σφυριάζει πάνω σέ παραμύθια,
πού διασκεδάζουν πλανερά,καί τέλος
ἠχοῦν σέ λέξεις μόνο,ξεγελῶντας.
'Αλλ'ἄφησέ τον ἀδερφέ:Δέν εἶναι
ὁ χρόνος τοῦ ἔργου τοῦ καλοῦ κριτήριο'
κι ἄν εἶναι οἱ ἀπόγονοι νά τό χαροῦνε,
οἱ σύγχρονοι πρέπει νά ξεχαστοῦνε.

ΑΛΦ. 'Αγαπητή ἀδερφή,ἄς συνεργαστοῦμε,
ὅπως ἐπράξαμε τόσο συχνά
πρός ὄφελός μας:"Αν γρήγορος εἶμαι
ἐγώ,συγκράτησέ με ἐσύ,κι ἄν εἶσαι
ἀργόπορη,ἐγώ θέ νά σέ σπρώξω.
"Ισως τόν δοῦμε τότε ξαφνικά,
νά φτάνει τό σκοπό,πού θέλαμε
ἀπό καιρό.Τότε ἡ πατρίδα,ὁ κόσμος
θέ νά θαυμάσει,τί ἔργο ἔχει τελειώσει.
Θά πάρω τό μερίδιό μου ἀπ'τή δόξα,
κι αὐτός θά ὁδηγηθῆ μές στή ζωή.
Τή μόρφωσή του δέν μπορεῖ ἕνας ἄντρας
εὐγενικός νά τή χρωστᾶ σέ κύκλο
στενό.Πρέπει νά ἐπιδράσουν πατρίδα,
κόσμος σ'αὐτόν.Δόξα καί ψόγο ἀνάγκη
νά μάθει νά βαστᾶ.Θ'ἀναγκαστῆ
νά γνωρίσει σωστά τόν ἑαυτό του
καί τούς ἄλλους.Δέν τόν λικνίζει πιά
κολακεύοντάς τον ἡ μοναξιά.
'Ο ἐχθρός δέν θέλει,ὁ φίλος δέν ταιριάζει,
νά τόν λυπᾶται'τότε ὁ νέος μ'ἀγῶνα
ἀσκεῖ τίς δυνάμεις του,τότε νοιώθει,
τί εἶναι,κι αἰσθάνεται γοργά σάν ἄντρας.

ΑΕ. Τότε ὅλα,κύριέ μου,θά τοῦ κάμεις,
ὅπως τόσα ἔπραξες γι'αὐτόν ὡς τώρα.
Γαλήνη διαμορφώνει τό ταλέντο,
τόν χαρακτῆρα ὁ στρόβιλος τοῦ κόσμου.
"Ω,στά διδάγματά σου τήν ψυχή του
νά πλάσει,καί τήν τέχνη του παρόμοια,

ποὺ νά μήν ἀποφεύγει τούς ἀνθρώπους
ἄλλο,σέ φόβο τέλος καί σέ μῖσος
ἡ φιλυποψία του μήν ἀλλάξει!
ΑΛΘ. Φοβᾶται τούς ἀνθρώπους,ὅποιος μόνο
δέν τούς γνωρίζει.Κι ὅποιος ἀποφεύγει
αὐτούς,γοργά θά τούς παραγνωρίσει.
Αὐτή ἡ περίπτωσή του,κι ἔτσι ἀγάλια-
ἀγάλια ἡ ἐλεύθερη ψυχή δεμένη
γίνεται καί ταραγμένη.Συχνά ἔτσι
γιά τήν εὔνοιά μου φρόντισε πολύ
περσότερο,παρ'ὅτι τοῦ ταιριάζει·
δυσπιστία κρύβει γιά πολλούς,πού ξέρω,
ἐχθροί του πώς δέν εἶναι."Αν ἕνα γράμμα
δῆ,πώς ἐχάθη,ἄν ἕνας ὑπηρέτης,
πώς τή δουλειά του γι'ἄλλη παρατάει,
πώς φεύγει ἕνα χαρτί ἀπ'τά χέρια του,
πρόθεση ἀμέσως βλέπει,προδοσία,
πλεκτάνη,πού τή μοῖρα του ὑποσκάφτει.
ΠΡ. 'Αλλ'ἀδερφέ,δέν πρέπει νά ξεχνοῦμε,
πώς δέν ξεφεύγει ἀπό τόν ἑαυτό του
ὁ ἄνθρωπος.Κι ὅταν ἕνας φίλος,πού ἦταν
μαζί του νά βαδίσουμε,χτυπήσει
τό πόδι του,νά σιγοπερπατοῦμε
καλύτερα μαζί του,καί τό χέρι
νά τοῦ προσφέρουμε μέ προθυμία.
ΑΛΘ. Καλύτερα ὅμως νά μποροῦσαμε
νά τόν γιατρέψουμε,καί μέ τή γνώμη
ἑνός γιατροῦ νά δοκιμάσουμε
μιά θεραπεία,μέ τό γιατρεμένο
χαρούμενοι κατόπι νά μποροῦμε
νά πορευτοῦμε τόν καινούριο δρόμο
τῆς δροσερῆς ζωῆς."Ομως ἐλπίζω,
ἀγαπητές μου,τοῦ σκληροῦ γιατροῦ
νά μή σηκώσω ἐπάνω μου τό βάρος.
Κάνω τό κάθε τί,γιά νά χαράξω
τή σιγουριά καί τήν ἐμπιστοσύνη
στό στῆθος του.Πολλές φορές μπροστά
σ'ὅλους τοῦ δίνω καθαρά σημάδια
τῆς εὔνοιάς μου."Αν διαμαρτύρεται

σέ μέ, τότε ἔρευνα διατάζω, ὅπως
τό ἔκαμα τίς προάλλες, πού θαρροῦσε,
πώς τοῦ διαρρῆξαν τό δωμάτιο. Κι ὅταν
τίποτε δέν ἀποκαλύπτεται,
τό πρᾶγμα πῶς βλέπω, ἤρεμα τοῦ δείχνω.
Κι ὅλα κανείς ἄν πρέπει νά τά κάμει,
ὑπομονή ἐγώ κάμω μέ τόν Τάσσο,
γιατί τ'ἀξίζει. Καί τό ξέρω, ἐσεῖς
μοῦ παραστέκεστε μέ προθυμία.
Σᾶς ἔφερα στή χάρα, καί γυρίζω
στήν πόλη ἐγώ σήμερα βράδυ. 'Αμέσως
γιά λίγο τόν 'Αντώνιο θά νά δῆτε'
ἀπό τή Ρώμη φτάνει νά μέ πάρει.
'Εκανονίσαμε πολλά νά εἰποῦμε.
Θά πάρουμε ἀποφάσεις, γράμματα
πολλά θά γράφουμε. Κι ἐτοῦτα ὅλα,
στήν πόλη μ'ἀναγκάζουν νά γυρίσω.
ΠΡ. Μποροῦμε νά σέ συνοδέψουμε;
ΑΛΦ. 'Εσεῖς νά μείνετε στό Μπελριγκάρντο,
πηγαίνετε μαζί στό Κοζαντόλι!
Χαρῆτε ἐλεύθερα τίς ὡραῖες μέρες.
ΠΡ. Μεῖνε μαζί μας. Δέν μπορεῖς ἐδῶ
τίς ὑποθέσεις σου νά κανονίσεις;
ΛΕ. Κι ἀμέσως τόν 'Αντώνιο θά μᾶς πάρεις,
πού τόσα θά διηγόταν γιά τή Ρώμη;
ΑΛΦ. Δέ γίνεται, μήν εἴσαστε παιδιά'
ὅσο μπορῶ ὅμως πιό γοργά, μαζί του
πίσω θαρθῶ. Καί τότε, θά μπορέσει
νά σᾶς διηγηθῆ ἐκεῖνος γιά τή Ρώμη,
κι ἐσεῖς πάλι θέ νά μέ βοηθῆστε,
πῶς νά τόν ἀνταμείψουμε, πού τώρα
ξανά τόσο μοχθεῖ στή δουλειά μου.
Κι ἄν πάλι συμφωνήσουμε, μπορεῖ
τό πλῆθος τότε νάρθει, οἱ κῆποι μας
νά γίνουν εὔθυμοι, γιά νά μπορῶ,
ὡς εἶναι φυσικό, κι ἐγώ ἄν ζητήσω,
μιάν ὀμορφιά νά βρῶ μές στή δροσιά.
ΛΕ. Φιλικά ἐμεῖς καλά θά σέ κυττοῦμε.
ΑΛΦ. Ξέρετε ὅμως, πώς μπορῶ νά προσέχω.

ΠΡ.(στραμμένη πρός τή σκηνή.)
Τόν Τάσσο βλέπω νάρχεται ὥρα τώρα.
Βηματίζει,καί πότε-πότε στέκει
γαλήνιος,σάν ἀναποφάσιστος,
κατόπι πάλι ξεκινᾶ γιά μᾶς,
κι ὕστερα πάλι ξάφνου σταματᾶ.
ΑΛΦ. Μήν τόν ταράζετε μές στά ὄνειρά του,
ἄν στιχουργεῖ σέ σκέψεις βυθισμένος.
ΛΕ. "Οχι,μᾶς εἶδε κι ἔρχεται ἐδῶ πέρα.

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

Οἱ προηγούμενοι.Τάσσο.

ΤΑΣ.(μ'ἕνα βιβλίο σέ περγαμηνή.)
Ἔρχομαι ἀργά,κάποιο ἔργο νά σοῦ φέρω.
Διστάζω ὅμως νά σοῦ τό προσφέρω.
Ξέρω καλά,δέν εἶναι τελειωμένο,
κι ἄν δείχνει ἀκόμη,πώς ἔχει τελειώσει.
Ἐφρόντισα νά σοῦ τό παραδώσω,
κι ἄς εἶναι ἀτέλειωτο,γιατί μέ βιάζει
καινούρια σκέψη νά φανῶ δειλός
δέ θάθελα,δέ θάθελα κι ἀγνώμων.
Κι ὅπως μπορεῖ νά πῆ κανείς:ἐδῶ 'μαι!
προσέχοντάς τον νά χαροῦν οἱ φίλοι,
μπορῶ κι ἐγώ μόνο νά πῶ:νά,πάρ'το!
(παραδίνει τόν τόμο.)
ΑΛΦ. Μ'ἐκπλήττεις μέ τό δῶρο σου,καί κάμεις
νάναι γιορτή γιά μένα ἐτούτη ἡ μέρα.
Στά χέρια ἀλήθεια τό κρατῶ ἐπί τέλους,
μπορῶ νά τ'ὀνομάσω πιά δικό μου.
Ποθοῦσα ἀπό καιρό ν'ἀποφασίσεις,
καί τέλος νά μοῦ πῆς:ἕτοιμο,νά το!
ΤΑΣ. Τέλειο εἶναι,ἄν εὐχαριστημένος εἶστε·
γιατί ὁπωσδήποτε σέ σᾶς ἀνήκει.
Ἄν κύτταζα τό μόχθο πὄχω βάλει,
ἄν ἔβλεπα τῆς πέννας τά σημάδια,
θά νάλεγα τό ἔργο αὐτό δικό μου.
Ἄν ὅμως καλύτερα ἰδῶ,τί δίνει
ἀξίωμα κι ἐσωτερικήν ἀξία

σ'αὐτήν τήν ποίηση,τ'ἀναγνωρίζω,
πώς ὅλα ἐτοῦτα τά χρωστῶ σέ σᾶς.
Ὅταν μοῦ πρόσφερε φιλικά ἡ φύση
τῆς ποίησης δῶρα γλυκά μέ πλούσια
αὐθαιρεσία,ἡ πεισματάρα τύχη
μοῦ τάπαιρνε μέ δύναμη ὀργισμένη.
Κι ὅταν τραβοῦσε τοῦ παιδιοῦ τό βλέμμα
ὁ ὡραῖος κόσμος μέ τήν πλησμονή του,
τότε ἐθόλωνε τοῦ νέου τή σκέψη,
τῶν ἀκριβῶν γονιῶν ἡ ἀνάξια μοῖρα.
Ἄν ἄνοιγε τ'ἀχείλι γιά τραγούδι,
τότε ἀκολοῦσε θλιβερό τραγούδι,
μέ τόνους ἁπαλούς νά συνοδέψει
τούς πόνους τοῦ πατέρα,τῆς μητέρας
τά βάσανα.Κι ἦσουν ἐσύ μονάχα,
πού μ'ἀνασήκωσε ἀπό τή στενή
ζωή σέ μιάν ὡραία ἐλευθερία·
πού ἐπῆρε ἀπ'τό κεφάλι μου κάθε ἔγνοια,
μοῦ ἔδωσε ἐλευθερία,γιά νά μπορεῖ
ν'ἀναπτυχθῆ ἡ ψυχή μου στό τραγούδι
τό θαρραλέο.Τοῦ ἔργου μου ὅποιο βραβεῖο
τ'ὀφείλω πιά σέ σᾶς,τί σᾶς ἀνήκει.
ΑΛΦ. Γιά δεύτερη φορά κάθε ἔπαινο
ἀξίζεις,καί τιμᾶς τόν ἑαυτό σου
καί μᾶς μαζί μέ μετριοφροσύνη.
ΤΑΣ. Ὤ,νά μποροῦσα νάλεγα,πῶς νοιώθω
ζωηρά,πώς κάθε τί πού φέρνω τόχω
μόνο ἀπό σᾶς! Ὁ ἄπραγος νέος πῆρε
τήν ποίηση ἀπό τόν ἑαυτό του τάχα;
Αὐτός εὕρηκε τή σοφή ἡγεσία
τοῦ γρήγορου πολέμου;Καί τῶν ὅπλων
τήν τέχνη,πού κάθε ἥρωας τή δείχνει
μέ δύναμη τήν κρίσιμη τή μέρα,
τοῦ στρατηγοῦ τή σύνεση,τό θάρρος
τῶν ἱπποτῶν,καί πῶς μέ τήν ἀγρύπνια
παλεύει ἡ πονηρία,ὅλα ἐτοῦτα τάχα
ἐσύ δέ στάλαξες μές στήν ψυχή μου,
γενναῖε,σοφέ ἡγεμόνα,ἐσύ σά νάησουν

τό πνεῦμα τό δικό μου,ποὔβρισκε
χαρά,μ'ἕναν θνητό ν'ἀποκαλύπτει
τήν ὑψηλή,πανύψηλη ὕπαρξή του;
ΠΡ. Τό ἔργο νά χαίρεσαι,πού μᾶς εὐφραίνει!
ΑΛΘ. Κάθε καλοῦ τόν ἔπαινο κι ὡραίου!
ΑΞ. Νά χαίρεσαι τή γενική τή δόξα!
ΤΑΣ. Μοῦ φτάνει αὐτή ἡ στιγμή.Σκεφτόμουν μόνο
σᾶς,ὅταν ἔγραφα καί συλλογιόμουν.
Σέ σᾶς ν'ἀρέσω,ὁ πιό τρανός μου πόθος,
στερνός σκοπός μου,ἐσᾶς νά διασκεδάσω.
Στούς φίλους του τόν κόσμο ὅποιος δέ βλέπει,
ὁ κόσμος δέν ἀξίζει νά τόν ξέρει.
'Εδῶ εἶναι ἡ πατρίδα μου,ἐδῶ κι ὁ κύκλος,
ὅπου ἡ ψυχή μου χαίρεται νά μένει.
'Εδῶ ἀκούω καί προσέχω κάθε νέμα,
ἐδῶ μιλᾶ ἐπιστήμη,πεῖρα,γοῦστο'
συγχρόνους κι ἀπογόνους βλέπω ἐμπρός μου.
Δειλό τό πλῆθος καί νά σφάλλει κάμει
τόν καλλιτέχνη'ὅποιος σᾶς μοιάζει μόνο,
σᾶς ἐννοεῖ καί σᾶς αἰσθάνεται,
αὐτός μόνο νά κρίνει,ν'ἀνταμείβει!
ΑΛΘ. Κι ἄν βάζουμε συγχρόνους κι ἀπογόνους
ἐμπρός μας,δέν ταιριάζει ἀργόσχολα
νά τό δεχτοῦμε.'Εδῶ στό μέτωπο
κυττάζω τοῦ προγόνου σου τ'ὡραῖο ,
σημάδι,πού τιμᾶ τόν ποιητή,
πού τό κυττᾶ δίχως κανένα φθόνο
γύρω ἀπ'τήν κεφαλή περιπλεγμένο
κι ὁ ἥρωας,πού πάντα τό χρειάζεται.
(δείχνοντας τήν ἑρμῆ τοῦ Βιργίλιου.)
'Η τύχη τὄφερε καί τὄπλεξε,
ἡ πνεῦμα κάποιο;Καί δέ δείχνεται
σέ μᾶς τοῦ κάκου.Τόν Βιργίλιο ἀκούω
νά λέει:Γιατί τιμᾶτε τούς νεκρούς;
Δέν εἶχαν τή χαρά,τήν ἀμοιβή τους,
ὅταν ἐζοῦσαν;κι ἄν σεῖς μᾶς τιμᾶτε
καί μᾶς θαυμάζετε,πρέπει νά δῶστε
στούς ζωντανούς τό μερτικό τους.Εἶναι
τ'ἄγαλμά μου ἀρκετά στεφανωμένο—

Στή ζωή τό πράσινο κλαδί ταιριάζει.
('Ο 'Αλφόνσος γνέφει στήν άδερφή του.'Εκείνη
παίρνει τό στεφάνι άπό τήν προτομή τοῦ Βιργίλιου
καί πλησιάζει τόν Τάσσο.Αὐτός ὑποχωρεῖ.)
ΛΕ. Τ'άρνιέσαι;Πές ποιό χέρι σοῦ προσφέρει
τό άμάραντο,τ'ώραῖο τό στεφάνι!
ΤΑΣ. Ὦ,έπίτρεψέ μου νά διστάσω!Πῶς
μετά άπ'αὐτό νά ζήσω,δέν τό ξέρω.
ΑΛΦ. Μέ τήν άπόλαυση τοῦ έξαίσιου δώρου,
πού σέ τρομάζει τή στιγμή τήν πρώτη.
ΠΡ.('Ενῶ κρατεῖ ψηλά τό στεφάνι.)
Τή σπάνια τή χαρά μοῦ δίνεις,Τάσσο,
νά πῶ ὅ,τι σκέφτομαι,δίχως τά λόγια.
ΤΑΣ. Γονατιστός,τό βάρος τό πανώριο
άπ'τ'άκριβά σου χέρια δέχομαι
στ'άδύναμό μου έπάνω τό κεφάλι.
(Γονατίζει,ἡ πριγκήπισσα τοῦ βάζει τό στεφάνι.)
ΛΕ. (χειροκροτῶντας.)
Ζήτω ὁ πρώτη φορά στεφανωμένος!
Τόν ἄντρα πῶς στολίζει τό στεφάνι!
(ὁ Τάσσο σηκώνεται.)
ΑΛΦ. Προσκύνηση εἶναι μόνο άπ'τό στεφάνι,
πού θά σέ στολίζει στό Καπιτώλιο.
ΠΡ. Θέ νά σέ χαιρετοῦν έκεῖ φωνές
πιό δυνατές!Ἐδῶ σοῦ δίνει μόνο
άνταμοιβή ἡ φιλία μέ βουβό χεῖλι.
ΤΑΣ. Ὦ,πάρτε το μακρυά άπό τό κεφάλι
καί πάλι,πάρτε το μακρυά!Μοῦ καίει
τούς βοστρύχους μου!καί σάν ἡλιαχτίδα,
πού πέφτει καυτερή στήν κεφαλή,
μοῦ καίει τοῦ λογισμοῦ τή δύναμη
στό μέτωπο.Σαλεύει τό αἷμα θέρμη
τοῦ πυρετοῦ.Συγγνώμη!Εἶναι πολύ!
ΛΕ. .'Ετοῦτο προστατεύει τό κλαδί
περισσότερο τ'άντρα τήν κεφαλή,
ποὔναι νά πορευτῆ στίς θερμές ζῶνες
τῆς δόξας,καί τό μέτωπο δροσίζει.

ΤΑΣ. Δέν τ'άξίζω νά νοιώσω τή δροσιά,
στά ήρωϊκά τά μέτωπα πού πρέπει
νά πνέει μόνο.Θεοί,σηκώσετέ το,
καί μές στά σύννεφα λαμπρύνετέ το,
ψηλά καί πιό ψηλά γιά νά σαλεύει,
νά μήν τό φτάνουν!'Η ζωή μου νάναι
γιά τοῦτον τό σκοπό πορεία αἰώνια!
ΑΛΦ."Οποιος νωρίς κερδίζει,τήν άξία
τήν ύψηλή τῶν άγαθῶν έτούτης
τῆς ζωῆς,νωρίς μαθαίνει νά έκτιμᾶ'
όποιος νωρίς άπολαβαίνει,έκεῖνος
πρόθυμα δέ στερεῖται ὅ,τι κατεῖχε'
κι όποιος κατέχει,άρματα πρέπει νάχει.
ΤΑΣ. Κι αύτός πού θέλει νάναι άρματωμένος,
πρέπει νάχει μιά δύναμη στά στήθεια,
όπού ποτέ δέ θέ νά τόν άρνιέται.
'Αλλ'άχ!άρνιέται έμένα τώρα!Φεύγει
στήν εύτυχία ή δύναμη άπ'έντός μου,
πού μ'έχει μάθει ν'άντιμετωπίζω
μέ πεῖσμα τό κακό,μέ περηφάνεια
τ'άδικο."Εχει διαλύσει τό μελούδι
στά μέλη μου τό μάγεμα,ή χαρά
έτούτης τῆς στιγμῆς;Τά γόνατά μου
λυγοῦν!'Ακόμα μιά φορά μέ βλέπεις,
άρχόντισσα,γονατισμένο έμπρός σου!
"Ακουσε τήν παράκλησή μου:πάρ'το!
νά νοιώσω δροσερή ζωή καινούρια,
σάν άπ'όνειρο ώραῖο ξυπνημένος.
ΠΡ. "Αν τό ταλέντο,πού οί θεοί σοῦ δῶσαν
σεμνά,γαλήνια μπορεῖς νά κρατεῖς,
κι αύτούς τούς κλάδους μάθε νά κρατεῖς,
ποῦναι τό πιό ώραῖο πρᾶγμα,πού μποροῦμε
νά δώσουμε."Οποιου μιά φοράν έγγίζουν
άξια τήν κεφαλή,θέ νά σαλεύουν
παντοτινά στό μέτωπον έκείνου.
ΤΑΣ/'Αφῆστε με νά φύγω ντροπιασμένος!
'Αφῆστε,στ'άλσος τό βαθύ νά κρύψω
τήν εύτυχία μου,όπως έκεῖ πέρα
τούς πόνους μου άλλοτε έκρυβα.'Εκεῖ μόνος

θά νά βαδίζω,έκεῖ κανένα μάτι
δέ θά μοῦ θυμίζει τήν εὐτυχία,
πού δέν ἀξίζω.Κι ἄν μοῦ δείχνει κάποιον
ἄντρα μές στόν καθάριο της καθρέφτη
μιά φωτεινή πηγή,στεφανωμένον
θαυμαστά στ'οὐρανοῦ τ'ἀντίφεγγο,
ἀνάμεσα στά δέντρα,μές στά βράχια,
νά κάθεται στοχαστικό,θά βλέπω
τότε,θαρρῶ,τά 'Ηλύσια νά γεννιῶνται
στή μαγικήν ἐτούτην ἐπιφάνεια.
Βουβά θά στοχαστῶ,καί θά ρωτήσω:
'Ετοῦτος ὁ μοναχικός ποιός νἆναι;
'Ο νέος ἀπ'τούς καιρούς τούς περασμένους,
στεφανωμένος τόσο ὡραῖα;Ποιός
θά μοῦ πῆ τ'ὄνομά του,τήν ἀξία του;
Πολύ θά περιμένω μέ τή σκέψη:
Νἄρχόταν κάποιος ἄλλος κι ἕνας ἄλλος,
νά συντροφέψουν σέ συνομιλία
φιλική!Ὦ,νάβλεπα τούς ἥρωες,
τούς ποιητές τῶν περασμένων χρόνων
σ'ἐτούτη τήν πηγή συγκεντρωμένους!
Ὦ,νά τούς ἔβλεπα πάντα ἀχώριστους
ἐδῶ,ὅπως ἦσαν στή ζωή ἑνωμένοι!
Ἔτσι ὁ μαγνήτης μέ τή δύναμή του
δένει μέ σίδερο τό σίδερο,
ὅπως τόν ἥρωα καί τόν ποιητή
ὁ ἴδιος ἑνώνει ἀγῶνας.Τόν ἑαυτό του
λησμόνησε ὁ Ὅμηρος κι ἀφιέρωσε
στή θεώρηση δυό ἀντρῶν ὅλη τή ζωή του.
Κι ὁ 'Αλέξαντρος μές στά 'Ηλύσια
τόν 'Αχιλλέα τρέχει ν'ἀναζητήσει
καί τόν Ὅμηρο.Ὦ,νάμουνα ἐκεῖ πέρα
τίς πιό τρανές ψυχές νά δῶ ἑνωμένες!
ΑΛ. Σώπα!Σύ μᾶς ἀφήνεις νά θαρροῦμε,
πώς τό παρόν ὁλότελα ξεγράφεις.
ΤΑΣ. Μά τό παρόν εἶναι πού μ'ἀνυψώνει,
φαίνομαι μόνο,πώς λείπω μακριά,
γιατί εἶμαι μέσα σέ γητειές δεμένος.

ΠΡ. Όταν συνομιλεῖς μέ πνεύματα,
νοιώθω χαρά, πού τόσο ἀνθρώπινα
μιλᾶς, καί μ' εὐχαρίστηση σ' ἀκούω.
(ἕνας ἀκόλουθος ἔρχεται στόν ἡγεμόνα
καί τοῦ ἀναγγέλλει κάτι σιγά.)
ΑΛΘ. Ἦρθε; καί στήν κατάλληλη στιγμή.
Ὁ Ἀντώνιο; - Φέρ' τον. - Νά τον φτάνει κιόλα.

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

Οἱ προηγούμενοι. Ἀντώνιο.

ΑΛΘ. Καλῶς ἦρθες; πού φέρνεις τόν ἑαυτό σου
καί μιά καλή ἀγγελία.
ΠΡ. Σέ χαιρετοῦμε.
ΑΝΤ. Μόλις τολμῶ νά πῶ πόση ἀναγάλλια
στήν παρουσία σας μέ ζωντανεύει.
Στά μάτια σας μπροστά τά ξαναβρίσκω,
ὅσα στερήθηκα τόσον καιρό.
Φαίνεστε νάσαστε εὐχαριστημένοι
μ' ὅ,τι ἔχω πράξει καί σέ τέλος φέρει·
κι ἔτσι ἀνταμείβομαι γιά τίς φροντίδες,
γιά κάποιες μέρες πού περάσαν, ἄλλες
μ' ἀνυπομονησία καρτερῶντας,
κι ἄλλες π' ἄφησα σκόπιμα νά φύγουν.
Ὅ,τι ποθοῦμε, τώρα τὄχουμε,
καί δέν ὑπάρχει πιά κανείς ἀγῶνας.
ΛΕ. Σέ χαιρετῶ κι ἐγώ, ἄν καί θυμωμένη.
Τώρα ἔρχεσαι, ποὔναι νά ταξιδέψω.
ΑΝΤ. Τέλεια ἡ εὐτυχία μου γιά νά μήν εἶναι,
παίρνεις εὐθύς μακρυά ἕνα ὡραῖο της μέρος.
ΤΑΣ. Χαῖρε κι ἐγώ; Ἐλπίζω χαρά νά νοιώσω
στόν ἄντρα τόν πολύπειρο κοντά.
ΑΝΤ. Θέ νά μέβρῃς, ἄν ἀπ' τόν κόσμο σου
μπορεῖς μές στόν δικό μου νά κυττάξεις.
ΑΛΘ. Ἄν μέ τά γράμματά σου μαθῆτες κιόλα
ἀμέσως, τί ἔκαμες καί πῶς τά πῆγες,
ὅμως ἀκόμα ἔχω νά σέ ρωτήσω,
σάν μέ τί μέσα πέτυχες τό πρᾶγμα.

Σ'ἐκεῖνο τό ἔδαφος τό θαυμαστό,
πρέπει νἆναι τό βῆμα μετρημένο,
γιά νά σέ φέρει τέλος στό σκοπό σου.
῞Οποιος τό διάφορο τοῦ κύριού του
σκέφτεται καθαρά,βαρύ στή Ρώμη
ἔχει ἔργο'ἡ Ρώμη θέλει νά τά παίρνει
ὅλα καί τίποτε νά μήν προσφέρει.
Κι ἄν ἔρχεται κανείς νά πάρει κάτι,
δέν παίρνει τίποτε,μά δίνει κάτι,
κι εὐτυχισμένος ὅποιος κάτι πάρει.
ΑΝΤ. Δέν εἶναι ἡ τέχνη μου,τό φέρσιμό μου,
π'ἐκπλήρωσε τή θέλησή σου,Κύριε.
Τί ποιά ξυπνάδα στό Βατικανό
δέ θάβρισκε τό μάστορή της;Μόνο
πολλά συμπέσανε,π'ὠφέλησαν
τό διάφορό μας.Σέ τιμᾶ ὁ Γρηγόριος,
σέ χαιρετᾶ,καί σ'εὐλογεῖ.'Ο σεβάσμιος
γέρος,πού μιά κορῶνα τοῦ βαραίνει
τήν κεφαλή,θυμᾶται μέ χαρά,
πού σέ κρατοῦσε τότε στήν ἀγκάλη.
Σέ ξεχωρίζει,νοιώθει περηφάνεια
γιά σέ ὁ ἄντρας τῶν ἀντρῶν καί σέ παινεύει!
Γιά τό χατήρι σου ἔκαμε πολλά.
ΑΛΦ. Νοιώθω χαρά γιά τήν καλή του γνώμη,
ἄν εἶναι τίμια.῞Ομως καλά τό ξέρεις:
ἀπ'τό Βατικανό ψηλά,μικρά
πολύ βλέπουνε κάτω τά βασίλεια
νά κοίτονται στά πόδια του,πόσο
περσότερο λοιπόν τούς ἡγεμόνες
καί τούς ἀνθρώπους.Νά μοῦ πῆς μονάχα,
σάν τί σέ βόηθησε τό πιό πολύ;
ΑΝΤ. Καλά:ἄν τό θέλεις:ὁ μεγάλος νοῦς
τοῦ Πάπα.Βλέπει τό μικρό,μικρό,
μεγάλο,τό μεγάλο.Κι ἕναν κόσμο
γιά νά ἐξουσιάζει,ὑποχωρεῖ πρόθυμα
καί μέ χαρά σέ κάθε γείτονά του.
Τή χώρα πού σοῦ παραδίνει,ξέρει
σάν τή φιλία σου νά τήν ἐκτιμᾶ.

Πρέπει ήσυχη ή 'Ιταλία νά παραμένει,
καί γύρω του νά βλέπει θέλει φίλους,
ειρήνη νά κρατεΐ στά σύνορά του,
γιά ν'άφανίσει τῆς Χριστιανωσύνης
ή δύναμη,πού τή διευθύνει,έκεΐθε
τούς Τούρκους,τούς αίρετικούς έδῶθε.

ΠΡ. Ξέρουν τούς άντρες,πού εύνοεΐ άπ'τούς άλλους
περσότερο,τούς έχει έμπιστοσύνη;

ΑΝΤ. Τόν έμπειρο άντρα μόνον είσακούει,
τήν εύνοιά του δείχνει στόν δραστήριο
καί τήν έμπιστοσύνη.'Εκεΐνος μόνο,
πού δούλεψε άπ'τά νειάτα του στό κράτος,
δύναμη έχει σ'αύτόν έπάνω τώρα,
καί στίς αύλές του έπιρροή,πού χρόνια
πρίν,πρεσβευτής,τίς έχω δῆ,γνωρίσει,
συχνά διευθύνει.Τόσο καθαρά
άπλώνεται μπρός στή ματιά του ό κόσμος,
σάν τό συμφέρον τοῦ ίδιου του τοῦ κράτους.
Τόν έπαινοῦν,όταν τόν δοῦν νά πράττει,
καί χαίρουνται,όταν φανερώνει ό χρόνος
αύτό,π'έτοίμασε κι έχει τελειώσει
άπό καιρό κρυφά.Πρᾶγμα πιό ώραῖο
δέν είναι άλλο στόν κόσμο,άπ'τό νά βλέπεις
ήγεμόνα,νά κυβερνᾶ σοφά,
κράτος,όπου περήφανα ύπακοῦνε
κι όπου πιστεύουν όλοι,πώς μονάχα
τόν έαυτό τους έξυπηρετοῦνε,
γιατί τό δίκηο μόνο τούς προστάζουν.

ΛΕ. Πῶς θάθελα νά δῶ τόν κόσμο έκεΐνο
άπό κοντά!

ΑΛΦ. Γιά νά συμπράξεις τάχα;
Τί τό νά βλέπεις μόνο,Λεονώρα,
δέν είναι τίποτε.Καλό θά νἆταν,
νά βάζαμε τά τρυφερά μας χέρια
καμμιά φορά κι έμεΐς,άγαπητή μου,
στό μεγάλο παιχνίδι-ή δέν είναι έτσι;

ΛΕ. (στόν 'Αλφόνσο.)
Δέν τό πετυχαίνεις νά μ'έρεθίσεις.

ΑΛΦ. Πολλά σοῦ όφείλω,άλήθεια,άπ'άλλες μέρες.

ΑΕ. Ἔστω,σήμερα ἄς εἶμαι ἐγώ ὀφειλέτης!
μά μήν ταράζεις τά ρωτήματά μου.
(στόν 'Αντώνιο.)
Πολλά ἔχει κάμει καί γιά τούς δικούς του;,
ΑΝΤ."Ο,τι σωστό,καθόλου παραπάνω.
'Ο δυνατός,πού δέ φροντίζει τούς
δικούς του,ἀπ'τό λαό κατηγοριέται.
Ξέρει ὁ Γρηγόριος νά ὀφελεῖ μέ μέτρο
καί ἤρεμα τούς δικούς του,πού τό κράτος
ἄγρυπνα ὑπηρετοῦνε,κι ἐκπληρώνει
συγγενικά δυό χρέη μέ μιά φροντίδα.
ΤΑΣ. Τήν προστασία του χαίρονται ἡ Τέχνη
κι ἡ 'Επιστήμη;ζητᾶ τῶν περασμένων
καιρῶν τούς ἡγεμόνες νά τούς φτάσει;
ΑΝΤ. Τιμᾶ τήν 'Επιστήμη,ὅσο ὀφελεῖ
νά κυβερνᾶ τό κράτος καί γνωρίζει
λαούς'ἐκτίμηση δείχνει στήν Τέχνη,
τή Ρώμη ὅσο στολίζει καί λαμπρύνει,
αὐτῆς τῆς γῆς θαυμαστά ἔργα ὅσο κάμει
τ'ἀνάκτορα καί τούς ναούς.Κοντά του
τίποτε ἀργόσχολο δέ θέλει νἆναι!
Κι ἄν εἶναι κάτι νἄχει κάποιο κῦρος,
νά ὑπηρετεῖ καί νά ἐνεργεῖ εἶν'ἀνάγκη.
ΑΛΦ. Πιστεύεις τότε,γρήγορα ἡ δουλειά μας
πώς θά τελειώσει;'Εμπόδια πώς δέ θἄβρει;
ΑΝΤ. Θέ νά γελιόμουν,ἄν εὐθύς ἀμέσως
μέ γράμματα καί τήν ὑπογραφή σου
δέ σβήσω τή διαμάχη αὐτή γιά πάντα.
ΑΛΦ. Αὐτές τίς μέρες τῆς ζωῆς μου τότε
τίς λογιάζω σάν εὐτυχία καί κέρδος.
Βλέπω ν'ἁπλώνονται τά σύνορά μου,
καί γιά τό μέλλον σίγουρα.Καί,δίχως
ν'ἀστράφει μιά σπαθιά,τό πέτυχες'
πολιτική σ'ἀξίζει μιά κορῶνα.
Πρέπει νά στήν πλέξουν μέ δρύϊνα φύλλα
τήν πιό ὄμορφην αὐγή οἱ γυναῖκες μας,
νά τήν ἀποθέσουν στό μέτωπό σου.
Στό μεταξύ μ'ἐπλούτισε κι ὁ Τάσσο:
ἔχει κυριέψει τήν 'Ιερουσαλήμ
γιά μᾶς,κι ἔτσι τή νέα Χριστιανωσύνη
τήν ξεπερνᾶ,καί κάποιον ἔχει φτάσει

πολύ ψηλό κι ἀπόμακρο σκοπό
μέ φαιδρό θάρρος κι αὐστηρή φροντίδα.
Γι' αὐτό τόν βλέπεις καί στεφανωμένο.
ΑΝΤ. Μοῦ λύνεις κάποιο αἴνιγμα. Ὅταν ἐρχόμουν,
μέ θαυμασμό εἶδα δυό στεφανωμένους.
ΤΑΣ. Τήν εὐτυχία μου ἄν ἔχεις μπρός στά μάτια,
θέλω μέ τό ἴδιο βλέμμα, ἄν μποροῦσες
τήν ντροπιασμένη μου καρδιά νά δῆς.
ΑΝΤ. Τό ξέρω ἀπό καιρό, στήν ἀμοιβή του
δέν ἔχει ὁ Ἀλφόνσος μέτρο, καί μαθαίνεις,
ὅ,τι οἱ δικοί του τό γνωρίζουν κιόλα.
ΠΡ. Μόνο ὅταν μάθεις, τί ἔχει κατορθώσει,
μέ μέτρο θά μᾶς βρῆς καί δίκαιους τότε.
Εἴμαστε οἱ πρῶτοι μάρτυρες μονάχα
τῆς δόξας του, π' ὁ κόσμος δέν τοῦ ἀρνιέται,
καί πού τό μέλλον θά τή μεγαλώσει.
ΑΝΤ. Μέ σᾶς σίγουρη ἡ δόξα του εἶναι κιόλα.
Ποιός ἀμφιβάλλει, ὅταν ἐσεῖς τιμᾶτε;
Πές μου, ποιός ἔχει βάλει τό στεφάνι
στό μέτωπο τοῦ Ἀριόστου;
ΛΕ. Αὐτό τό χέρι.
ΑΝΤ. Καλά ἔχει κάμει! Τόν στολίζει ὡραῖα,
ὅπως δέν θά τόν στόλιζε κι ἡ δάφνη.
Ὅπως τό μέσα πλούσιο στῆθος της
μ' ἕνα πολύχρωμο πράσινο ροῦχο
σκεπάζει ἡ Φύση, ἔτσι κι ἐκεῖνος ντύνει,
ὅ,τι τόν ἄνθρωπο χαριτωμένο
καί σεβαστό μπορεῖ νά τόνε κάμει,
μέ τό πολυάνθιστο τοῦ Μύθου ροῦχο.
Αὐτάρκεια κι ἐμπειρία, νοῦς καί πνεῦμα,
γοῦστο, καί τοῦ καλοῦ καθάρια κρίση,
σάν κάτω ἀπ' ἀνθισμένα δέντρα δείχνουν
νά ξεκουράζονται μές στά τραγούδια,
πνευματικά μά καί προσωπικά,
ἀπ' τῶν ἀνάλαφρων ἀνθῶν τό χιόνι
ἀποκρυμμένα, καί στεφανωμένα
μέ ρόδα, θαυμαστά τριγυρισμένα
ἀπ' τ' ἀλαφρό, τό μαγικό παιχνίδι
τῶν ἐρωτόπουλων. Βουΐζει πλάϊ

ἡ ἀνάθρα τῆς πλημμύρας καί μᾶς δείχνει
φάρια πολύχρωμα καί θαυμαστά.
Σπάνια φτερά γεμᾶτος εἶναι ὁ ἀγέρας,
ξένα κοπάδια βόσκουν στά λιβάδια·
στήν πρασινάδα ἀκοῦς μισοκρυμμένα
τά χωρατά,κι ἀπάνω χρυσό νέφος
ἀφήνει ν'ἀντηχοῦν ρητά ἡ σοφία
ἐξαίσια ἀπό καιρό σέ καιρό,ἐνῶ
μέ καλοχορδισμένο ἀχόν ἡ τρέλλα
φαίνεται νά φωνάζει πέρα δῶθε,
κι ὅμως σ'ὡραῖο ρυθμό καλά κρατεῖ.
Ὅποιος τολμᾶ στόν ἄντρα τοῦτον πλάϊ,
ἀξίζει γιά τήν τόλμη του στεφάνι.
Ἄν νοιώθω ἐνθουσιασμένος,συγχωρῆστε,
κι ἄν εἶμαι ἔξω ἀπό τόπο κι ἀπό χρόνο,
ὅμως σκεφθῆτε το καλά τί λέω·
ἐτοῦτοι οἱ ποιητές καί τά στεφάνια,
τό σπάνιο ἐπίσημο τοῦ 'Ωραίου ροῦχο,
μέ ξελογιάζουνε γιά μιά ἄλλη χώρα.
ΠΡ. Ὅποιος ἔτσι ἐκτιμᾶ κάποιαν ἀξία,
δέν παραγνωρίζει καί τἄλλο.Πρέπει
καί στά τραγούδια κάποτε τοῦ Τάσσο
νά μᾶς δείξεις ὅ,τι ἔχουμε αἰσθανθῆ
κι ὅ,τι βλέπεις ἐσύ ὁ ἴδιος μονάχα.
ΑΛΦ.'Αντόνιο ἔλα!θά σέ ρωτήσω ἀκόμη
πολλά,ποῦμαι περίεργος νά μάθω.
Μπορεῖς κατόπι,ὡς πού νά γείρει ὁ ἥλιος,
νά σαι τῶν γυναικῶν.Ἔλα!Χαίρετε!
('Ακολουθεῖ τόν ἡγεμόνα ὁ 'Αντόνιο,
ὁ Τάσσο τίς κυρίες.)

ΠΡΑΞΗ ΔΕΥΤΕΡΗ

Αἴθουσα

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Πριγκήπισσα.Τάσσο.

ΤΑΣ. Ἀβέβαια σ'ἀκλουθοῦν τά βήματά μου,
ἀρχόντισσα,καί στοχασμοί σαλεύουν
δίχως μέτρο καί τάξη στήν ψυχή μου.
Θαρρῶ τή μοναξιά νά γνέφει,νά λέει
ψιθυριστά,μέ γλύκα:σίμωσε,
καί θέ νά σοῦ διαλύσω τίς καινούριες
ἀμφιβολίες,πού σοῦ κινοῦν τό στῆθος.
Ἄν ρίξω ὅμως ἐπάνω σου ἕνα βλέμμα,
ἄν ἀπ'τά χείλη σου ἀκούσω ἕνα λόγο,
καινούρια γύρω μου ἀνατέλλει ἡμέρα,
κι ὅλοι οἱ δεσμοί συντρίβονται ἀπ'ἐμπρός μου.
Καί θέλω νά σοῦ ὁμολογήσω,ὅτι ὁ ἄντρας,
π'ἀπρόσμενα μᾶς ἦρθε,ἀπὄνα ὡραῖο
ὄνειρο δέ μέ ξύπνησε ἁπαλά'
ἡ παρουσία του καί τά λόγια του
χτυπῆσαν μέσα μου θαυμαστά τόσο,
πού αἰσθάνομαι ἄστατος ὅσο ποτέ,
καί μέ φέρνουν σέ σύγχυση καινούρια.

ΠΡ. Ἀδύνατο φίλος παληός,π'ἔλειψε
τόσον καιρό,κι ἔζησε ζωή ξένη,
νά μᾶς ξανάβρει καθώς ἄλλοτε ἴδιους
πάλι τήν ὥρα,πού μᾶς ξαναβλέπει.
Δέν ἔχει ἀλλάξει μέσα του καθόλου.
Ἄς ζήσουμε μαζί του λίγες μέρες
μονάχα,κι οἱ χορδές θά χορδιστοῦνε,
ὡς πού καινούρια θά τίς δέσει πάλι
ἁρμονία εὐτυχισμένη.Θά γνωρίσει
τότε καλύτερα τό τί ἔχεις κάμει
ἐτοῦτον τόν καιρό,καί θά σέ βάλει
δίπλα στόν ποιητή,π'ἀγνάντια σου
σά γίγαντα στόν παρουσιάζει τώρα.

ΤΑΣ. Ἄχ,ὁ ἔπαινος,ἀρχόντισσα,τοῦ Ἀριόστου
ἀπ'τό δικό του στόμα δένμέ θίγει,
μά μοὔδωσε χαρά.Τί παρηγόρια
εἶναι γιά μᾶς,τόν ἄντρα νά δοξάζουν,
π'ἔμπρός μας στέκει πρότυπο μεγάλο.
Μποροῦμε στή βουβή καρδιά νά ποῦμε:
Ἄν φτάσεις τῆς ἀξίας του ἕνα μέρος,
ἀπό τή δόξα του ἔχεις βέβαιο μέρος.
Ὄχι,ὅ,τι τήν καρδιά μου ἐσάλεψε
βαθύτατα καί μέ γεμίζει ἀκόμη
τώρα,οἱ μορφές ἦσαν τοῦ κόσμου ἐκείνου,
πού στρέφεται μέ μέτρο ζωντανός,
ἀκούραστος,τεράστιος γύρω ἀπόναν
τρανό καί πάνσοφο ἄντρα καί τελειώνει
τήν τροχιά,πού τολμᾶ νά προδιαγράφει
ὁ ἡμίθεος.Μ'ἡδονή καί περιέργεια
ἀφουγκραζόμουν τοῦ πολύπειρου ἄντρα
τά βέβαια λόγια κι ἄχ!,ὅσο τόν ἄκουα,
καί πιό πολύ χανόμουν,καί φοβόμουν
σάν ἀντίλαλος μή χαθῶ στά βράχια,
καί σάν ἠχώ,σάν τίποτε μή σβήσω.
ΠΡ. Κι ὅμως πιό πρίν φαινόσουνα,καθάρια
νά αἰσθάνεσαι,πῶς ὁ ποιητής κι ὁ ἥρωας
ζοῦν ὁ ἕνας γιά τόν ἄλλον,ὁ ποιητής
κι ὁ ἥρωας ἀναζητοῦν ὁ ἕνας τόν ἄλλον,
δίχως κανείς τους νά φθονεῖ τόν ἄλλον.
Ἐξαίσιο,τήν πράξη πού τό τραγοῦδι
ἀξίζει,ὡραῖο,τήν κληρονομιή τῶν ἔργων
μ'ἄξια τραγούδια στούς κατοπινούς
νά φέρνεις.Εὐχαριστημένος νἄσαι,
τό νά κυττᾶς γαλήνια ἀπό τό κράτος
τό μικρό,πού σέ προστατεύει,τ'ἄγριο
περπάτημα τοῦ κόσμου,σάν ἀπ'ὄχθη.
ΤΑΣ. Κήν δέν πρωτεῖδα τάχα ἐδῶ μέ θάμβος,
τί θαυμαστά ἀνταμείβουν τό γενναῖο;
Παιδί ἄμαθο ἤμουν,ὅταν ἦρθα ἐδῶ
σέ μιά στιγμή,πὄδειχνε τή Φερράρα
ἡ μιά γιορτή μετά τήν ἄλλη,κέντρο
νά τήνε κάμει τῆς τιμῆς. Ὦ,ἐκεῖνο

τό θέαμα.Τήν εὐρύχωρη πλατεῖα,
ἐκεῖ πού θέ νά δείχνονταν ἡ σβέλτα
παλληκαρωσύνη,ἕνας κύκλος γύρα
τήν ἔκλεινε ἔτσι,πού τό φῶς τοῦ ἥλιου
θ'ἀργήσει,ἄλλη φορά νά τή φωτίσει.
'Εδῶ καθόνταν στριμωχτά οἱ γυναῖκες,
οἱ πιό ὄμορφες,κι οἱ πρῶτοι τοῦ καιροῦ μας.
Γοργή ἡ ματιά περνοῦσε ἀπό τό πλῆθος
τό εὐγενικό μέ θάμβος'κι ἐφωνάζαν:
ὅλους ἐδῶ τούς ἔστειλε ἡ πατρίδα,
ἡ μιά στενή θαλασσόζωστη χώρα.
Κι ὅλοι εἶναι τό θαυμάσιο δικαστήριο,
πού θά κρίνει ἀρετή,τιμή κι ἀξία.
Καί δέ θά βρῆς,ἄν πᾶς ἀνάμεσό τους,
κάποιον νά ντρέπεται τό γείτονά του;-
Καί τότε ἀνοίξανε τά φράγματα ὅλα.
Καί ποδοβολητό ἄκουες τῶν ἀλόγων,
κι ἀστράφτανε τά κράνη,τά σκουτάρια,
καί σπρώχνονταν ἀσπιδοφόροι,κι ἦχος
τυμπάνων πῶς δονοῦσε τόν ἀγέρα!
μέ πάταγο ὀρθωνόνταν τά κοντάρια,
καί ἀχοῦσαν κράνη,ἀσπίδες,χτυπημένα,
καί κάποτε στροβιλιστή μιά σκόνη
τοῦ νικητῆ ἀποσκέπαζε ἕνα γῦρο
τή δόξα,τή ντροπή τοῦ νικημένου.
Ὤ,μιάν αὐλαία ἄφησε νά τραβήξω
στό θέαμα μπρός τ'ὁλόφωτο γιά μένα,
τήν ὡραία αὐτή στιγμή γιά νά μή νοιώθω
φλογερά τή δική μου ἀναξιοσύνη.
ΠΡ. 'Ο εὐγενικός ἐκεῖνος κύκλος,τά ἔργα
ἐκεῖνα,ἄν σέ φλογίσαν τότε τόσο
στόνμόχθο,στόν ἀγῶνα,θά μποροῦσα
τήν ἴδια ὥρα ἐγώ,νεαρέ μου φίλε,
τό ἤρεμο μάθημα νά σοῦ προσφέρω
τῆς καρτερίας.Τίς γιορτές δέν εἶδα,
πού μοῦ παινεύεις τώρα,καί πού τότε
γλῶσσες πολλές σέ μέ τίς ἐξυμνοῦσαν,
καί τίς φημίζαν χρόνια ὕστερα ἀκόμα.

Στόν ἤρεμο αὐτόν τόπο,ὅπου μποροῦσε
ἀκέριος τῆς χαρᾶς ὁ ἀντίλαλος
νά σβήνει,ἔπρεπε τότε νά ὑποφέρω
κάποιους πόνους,κάποιες θλιμμένες σκέψεις.
Μέ τά φτερά ἁπλωμένα τοῦ θανάτου
τρεμοσάλευε ἡ εἰκόνα μπρός στά μάτια,
καί μ'ἀποσκέπαζε τή θέα στόν κόσμο,
τόν πάντα νέο.Μόνο σιγά-σιγά
ἀπομακρύνονταν,καί μ'ἄφηνε
ν'ἀντικρύζω σάν ἀπό κρέπια μέσα
τῆς ζωῆς τά χρώματα τά παρδαλά,
χλωμά,κι ὅμως εὐχάριστα.Θωροῦσα
ν'ἀργοσαλεύουν καί πάλι μπροστά μου
μορφές ζωντανές.Βγῆκα,στηριγμένη
ἀκόμα ἀπ'τίς γυναῖκες μου,ἀπ'τό δῶμα
τῆς ἀρρώστειας πρώτη φορά,καί τότε
ἦρθε ἡ Λουκρητία ἀπό ζωή γεμάτη,
καί σ'ἔφερε κρατῶντας σε ἀπ'τό χέρι.
Ὁ πρῶτος ἦσουνα,π'ἀγνάντεψα
στή νέα ζωή καινούριο κι ἄγνωστό μου.
Τότε ἔλπιζα πολλά γιά σέ,γιά μένα·
κι ὡς τώρα δένμᾶς γέλασεν ἡ ἐλπίδα.
ΤΑΣ. Κι ἐγώ ἀπ'τό πολύ πλῆθος ζαλισμένος,
ἀπ'τή πολλή τή λάμψη τυφλωμένος,
κι ἀπόνα κάποιο πάθος ταραγμένος,
μέσα ἀπ'τῶν ἀνακτόρων τούς διαδρόμους
τούς βουβούς,στό πλευρό τῆς ἀδερφῆς σου
ἐπροχωροῦσα σιωπηλός,κατόπι
στό δῶμα ἐμπῆκα,πού μᾶς παρουσιάστης
ἐσύ,ἀπό τίς γυναῖκες κρατημένη-
ὤ,τί στιγμή γιά μέ!συχώρεσέ με!
Κι ὅπως τόν μαγεμένο ἀπό τήν πλάνη
καί τή βακχεία εὔκολα τόνε γιατρεύει
ἡ θεότητα,ὅταν τόν πλησιάζει,τό ἴδιο
κι ἐγώ γιατρεύτηκα ἀπό φαντασίες,
πλάνες καί κάθε ψεύτικη λαχτάρα
μ'ἕνα μονάχα βλέμμα,τό δικό σου.

Ἄν ἄλλοτε,ἄμαθος,σέ μύρια ὁ πόθος
διασκορπιζόνταν πράγματα,γιά πρώτη
τότε φορά γυρνοῦσα ντροπιασμένος
στόν ἑαυτό μου,κι ἐμάθαινα
νά λαχταρῶ τό κάθε τί π'ἀξίζει.
Ἔτσι,καί στήν πλατειά ἀμμουδιά ζητοῦνε
τῆς θάλασσας κάποιο μαργαριτάρι
τοῦ κόσμου,γιατί ἐκεῖνο ἀποκρυμμένο
μένει μές σ'ὄστρακα βουβά κλεισμένο.
ΠΡ. Ἀρχίζαν τότε ὡραῖοι καιροί,κι ὁ δοῦκας
τοῦ Οὐρβίνο,ἄν δέν μᾶς ἔπαιρνε μακρυά
τήν ἀδερφή,θά νά περνοῦσαν χρόνια
μές σ'ὄμορφη κι ἀθόλωτη εὐτυχία.
Τώρα ὅμως,δυστυχῶς,πολύ μᾶς λείπει
τό πνεῦμα τό χαρούμενο,τό στῆθος
ὅλο ζωή καί θάρρος,κι ἡ σπιρτάδα
ἡ πλούσια τῆς ἀγαπητῆς γυναίκας.
ΤΑΣ. Ξέρω πολύ καλά,πώς ἀπ'ἐκείνη
τήνμέρα ποὔφυγε μακρυά,κανένας
δένμπόρεσε νά στήν ἀναπληρώσει
τήν καθαρή χαρά.Πόσο συχνά
τό πρᾶγμα αὐτό μοῦ ξέσχισε τό στῆθος!
Πόσο συχνά,τό πάθος μου γιά σένα
μές στ'ἄλσος τό βουβό κρυφοθρηνοῦσα!
Ἀχ!ἔκραζα,ἡ ἀδερφή λοιπόν μονάχα
τό δικαίωμα ἔχει καί τήν εὐτυχία,
νἆναι τόσο πολύ στήν ἀκριβή;
Καμμιά καρδιά λοιπόν δέν εἶναι πιό ἄξια,
νά τῆς κερδίσει τήν ἐμπιστοσύνη,
καμμιά ψυχή δέ συμφωνεῖ μαζί της
περσότερο ἀπό τήν ψυχήν ἐκείνης;
Τό πνεῦμα κι ἡ σπιρτάδα πιά ἀποσβῆσαν;
Κι ὅσο ἐξαιρετική κι ἄν ἦταν,ἦταν
<u>αὐτή μόνη</u> τό πᾶν;Ὦ,ἀρχόντισσά μου!
Συχώρεσέ με!πού καμμιά φορά
σκεφτόμουν μέ τόν ἴδιο,καί ποθοῦσα
νἆμαι κάτι γιά σένα.Λίγο μόνο
ποθοῦσα νἆμαι,ὄχι μέ λόγια,μ'ἔργα,
γιά νά σοῦ δείξω,στή ζωή,πώς εἶναι
κρυφά ἡ καρδιά σέ σένα ἀφιερωμένη.

'Αλλά δέν τό κατόρθωνα,καί μόνο
συχνά κάτι έκαμα,πού σέ πονοῦσε,
τόν ἄντρα ἐπρόσβαλλα,πού σύ ἐκτιμοῦσες,
ἀσύνετα δεχόμουν ὅ,τι ἀρνιόσουν,
καί τή στιγμή,πού ἦταν νά σέ πλησιάσω,
αἰσθάνομουν περσότερο μακρυά σου.

ΠΡ. Δέν παραγνώρισα τή θέλησή σου,
Τάσσο,ποτέ,καί ξέρω,πώς κυττάζεις
νά βλάφτεις τόν ἑαυτό σου.'Ενῶ ἡ ἀδερφή μου
ξέρει νά ζῆ μέ τόν καθένα,ἐσύ ὅμως
μετά ἀπό πολλά χρόνια τόν ἑαυτό σου
βρίσκεις σέ κάποιο φίλο.

ΤΑΣ. Μάλλωνέ με!
Μά τοῦτο πές μου μόνο:ποὖναι ὁ ἄντρας,
ποὖναι ἡ γυναίκα,πού θέ νά μποροῦσα,
ὅπως μ'ἐσέ,μ'ἐλεύθερο τό στῆθος,
μέ τόλμη νά συνομιλῶ μαζί τους;

ΠΡ. Νάχεις στόν ἀδερφό μου ἐμπιστοσύνη.

ΤΑΣ. Εἶναι ἄρχοντάς μου!Μόνο μήν πιστέψεις,
πώς φουσκώνει τό στῆθος ἄγριος πόθος
τῆς λευτεριᾶς.'Ο ἄνθρωπος δέ γεννήθη,
ἐλεύτερος γιά νἆναι,καί δέν εἶναι
στόν εὐγενῆ ὡραιότερη εὐτυχία,
ἄρχοντα,πού τιμᾶ,νά ὑπηρετῆ.
Κι ἔτσι εἶναι κύριός μου,καί τή νοιώθω
τήν ἔκταση ὅλη τοῦ τρανοῦ αὐτοῦ λόγου.
"Οταν μιλᾶ,νά ξέρω νά σωπαίνω,
κι ὅταν προστάζει,πρέπει νά ἐκτελῶ,
κι ἄς τοῦ ἀντιστέκονται καρδιά καί σκέψη.

ΠΡ. Ποτέ στόν ἀδερφό μου δέν εἶναι ἔτσι.
Καί τώρα πόφτασε ἐδῶ πέρα ὁ 'Αντώνιο,
ἔχεις σοφό,καινούριο,βέβαιο φίλο.

ΤΑΣ. "Αλλοτε τὄλπιζα,τώρα διστάζω.
Πόσο θἄταν διδακτική γιά μένα
ἡ συντροφιά του,πόσο ἡ συμβουλή του
ὠφέλιμη σέ χίλιες περιπτώσεις!
"Εχει,μπορῶ νά πῶ,ὅλα πού μοῦ λείπουν.
'Αλλ'ἄν ὅλοι οἱ θεοί συμμαζευτῆκαν,
στό λίκνο του νά τοῦ προσφέρουν δῶρα,
ἔχουν οἱ χάριτες ἀπ'ἔξω μείνει,
κι ὅποιου τοῦ λείπουν τά χαρίσματά των,

μπορεῖ νά ἔχει πολλά,πολλά νά δίνει,
ποτέ τό στῆθος του ὅμως δέ συχάζει.
ΠΡ. Ἐμπιστοσύνη ὅμως μπορεῖς νά τοὖχεις,
κι ἐτοῦτο εἶναι πολύ.Δέν πρέπει ἀπ᾽ὄναν
ἄντρα νά τά ζητοῦμε ὅλα,κι ἐτοῦτος
ὅ,τι σοῦ ὑπόσχεται,σοῦ τό προσφέρει.
Ἄν αὐτός κάποτε σέ κάμει φίλο,
γιά σένανε φροντίζει ὅ,τι σοῦ λείπει.
Πρέπει νά συνδεθῆτε!Καί γιά μένα,
νά κάμω τό ἔργο αὐτό τό ὡραῖο,τιμή μου.
Μονάχα ἀντίσταση μή φέρεις,ὅπως
τό συνηθᾶς.Ἔτσι παιδέψαμε
πολύν καιρό τή Λεονώρα,πού εἶναι
χαριτωμένη,λεπτοκαμωμένη,
στή συντροφιά της εὔκολη.Κι ἐκείνη,
ποτέ δέ θέλησες,νά σέ πλησιάσει,
ὅπως αὐτή βαθειά τό λαχταροῦσε.
ΤΑΣ. Σ᾽ὑπάκουσα,τί διαφορετικά
μακρυά της θἄμουνα,κι ὄχι σιμά της.
Ὅσο ἀξιαγάπητη κι ἄν δείχνει,ὅμως
δέν ξέρω τί συμβαίνει,σπάνια μόνο
μποροῦσα είλικρινής νἆμαι μαζί της,
κι ὅταν ἀκόμα ἔχει τήν πρόθεση
στούς φίλους της καλό νά κάμει,βλέπεις
τήν πρόθεση,καί νοιώθεις στενοχώρια.
ΠΡ. Ποτέ δέ βρίσκουμε σ᾽αὐτό τό δρόμο,
Τάσσο,τή συντροφιά!Τό μονοπάτι
αὐτό μᾶς ξεγελᾶ νά πορευτοῦμε
μές σ᾽ἐρημιές καί σέ βουβές κοιλάδες.
Ὁλοένα πιό πολύ ξεσυνηθίζει
ἡ καρδιά,κι ἀγωνιέται νά στεριώσει
καί πάλι ἐντός της τόν χρυσόν αἰῶνα,
πού ἀπέξω δέν τόν ἔχει,κι ἄν ἀκόμα
δέν εἶναι νά πετύχει αὐτή ἡ προσπάθεια.
ΤΑΣ. Ὦ,ποιό λόγο λέει ἡ ἀρχόντισσά μου!
Ποῦ πέταξε ὁ χρυσός λοιπόν αἰῶνας,
πού τόν ζητᾶ κάθε καρδιά τοῦ κόσμου;
Τότε,πού,σά χαρούμενα κοπάδια,

οἱ ἄνθρωποι στήν ἐλεύθερη τή γῆ
μ'ἀπόλαυση ἀπλωνόντανε:τότε,πού
ἕνα πανάρχαιο δέντρο τή σκιά του
ἔρριχνε σέ βοσκούς καί βοσκοποῦλες
μές σέ πολύχρωμο λιβάδι.Τότε,
πού κάποια θεμνοτόπια,μέ πιό νιότη,
τά τρυφερά κλαδιά πιστά τυλίγαν
ὁλόγυρα ἀπ'τή φλογισμένη ἀγάπη'
ὅπου,στήν πάντοτε καθάριαν ἄμμο,
βουβά ἀλαφροπερίζωνε τή νύμφη
καί φωτεινά τ'ἀνάλαφρο ποτάμι.
Ὅπου,στή χλόη τ'ἀποδιωγμένο φίδι
χανόνταν ἄβλαβο,καί ξεγλυστροῦσε
ὁ τολμηρός ὁ φαῦνος,ἀπ'τόν νέον
τόν θαρρετόν εὐθύς τιμωρημένος.
Ὅπου,πουλιά στόν λεύτερον ἀγέρα,
καί ζῶα στά βουνά καί τίς κοιλάδες
στόν ἄνθρωπο ἔλεαν:ὅ,τι σ'ἀρέσει κάμε.
ΠΡ. Μά,φίλε μου,ὁ χρυσός αἰῶνας πάει'
τόν φέρνουν οἱ καλοί μονάχα πίσω.
Κι αὐτό πού σκέφτομαι,θέ νά σοῦ πῶ:
Ὁ αἰῶνας ὁ χρυσός,ὁ ποιητής
πού συνηθίζει νά μᾶς παριστάνει,
οἱ ὡραῖοι καιροί,θαρρῶ,πώς δέν ὑπῆρξαν,
μά κι ἄν ὑπῆρξαν,σίγουρα ἦσαν μόνο,
ὅπως μποροῦν σέ μᾶς νά ξαναγίνουν.
Συγγενικές ψυχές βρίσκονται ἀκόμη
τώρα,τή χαρά τοῦ ὡραίου κόσμου,
πού μοιράζονται'φίλε μου μιά μόνη
λέξη στό σύμβολο μονάχα ἀλλάζει:
ὅ,τι ταιριάζει κάμε.
ΤΑΣ. Ὤ,νἄταν μόνο
συγκροτημένο κάποιο δικαστήριο
ἀπό καλούς κι εὐγενικούς ἀνθρώπους,
πού νἄκρινε τό τί ταιριάζει:κι ὄχι
νά βρίσκει ταιριαστό ὁ καθένας ὅ,τι
τόν ὠφελεῖ.Βλέπουμε δά,πώς ὅλα
στόν δυνατό,στόν ἔξυπνο καλά εἶναι,
κι ὅλα τά ἐπιτρέπει στόν ἑαυτό του.

ΠΡ. Ἄν θές νά μάθεις ἀκριβῶς τό τί
ταιριάζει,τίς εὐγενικές γυναῖκες
ρώτησε μόνο.Τί ὅλα πού συμβαίνουν
σ'ἐτοῦτες,εἶναι ἐκεῖνα πού ταιριάζουν.
Ἡ εὐπρέπεια μ'ἕνα τεῖχος περιζώνει
τό τρυφερό κι εὐαίσθητο αὐτό φῦλο.
Κοσμιότητα ὅπου βασιλεύει,ἐκεῖ
ἐκεῖνες βασιλεύουν,κι ὅπου θράσος,
δέν ἔχουν θέση,κι ἄν τά δυό ρωτήσεις
φῦλα:θά μάθεις:πώς πασκίζει ὁ ἄντρας
γιά λευτεριά,γιά εὐπρέπεια ἡ γυναῖκα.
ΤΑΣ. Γι'ἀγροίκους καί γι' ἀναίσθητους μᾶς ἔχεις;
ΠΡ. Ὄχι ἔτσι:Μόνο ἀπόμακρα ἀγαθά
ἀποζητᾶτε,καί μέ βίαιο ἀγῶνα.
Γιά τήν αἰωνιότητα τολμᾶτε πράξεις,
ὅταν ἐμεῖς σ'αὐτή τή γῆ μονάχα
θέλουμε κάτι ν'ἀποκτήσουμε,
κάποιο πολύ περιορισμένο πρᾶγμα,
κι ἐπιθυμοῦμε σταθερό νά μείνει.
Καμμιά ἀντρική καρδιά δέν εἶναι βέβαιη
γιά μᾶς,κι ἄς μᾶς ἐδόθηκε μέ θέρμη.
Παροδική εἶναι ἡ ὀμορφιά,πού μόνο,
φαίνεται,σεῖς τιμᾶτε.Ὅ,τι ἀπομένει,
δέν τραβᾶ πιά,κι ὅ,τι δέν τραβᾶ,νεκρό.
Ἄν ἄντρες βρίσκονταν,πού νά γνωρίζουν
μιά γυναικεία καρδιά,πῶς νά ἐκτιμήσουν,
πού θάθελαν βαθειά νά τή γνωρίσουν,
τί θησαυρό γλυκό πίστης κι ἀγάπης
τό στῆθος μιᾶς γυναίκας νά φυλάξει
μπορεῖ·ἄν ἡ ἀνάμνηση κάποιων ὡραίων
στιγμῶν ζωηρή ἔμενε μές στήν ψυχή σας·
ἄν ἡ ματιά σας,διαπεραστική
πού εἶναι ἄλλωστε,μποροῦσε νά κυττάζει
καί μέσα ἀπό τόν πέπλο,πού μᾶς ρίχνει
ὁ χρόνος ἤ ἡ ἀρρώστεια·κι ἄν τό ἔχει μας,
πού πρέπει γαλήνιους νά μᾶς κρατᾶ,
τόν πόθο δέ σᾶς ἄναβε γιά ξένα,
ἄλλα ἀγαθά:τότε,γιά μᾶς μιά μέρα
ὡραία θἄχεν ἀνατείλει,τότε
θά γιορτάζαμε τόν χρυσό μας αἰῶνα.

ΤΑΣ. Λόγια μοῦ λές,πού στό στῆθος μου πάλι
σαλεύουν μισοκοιμισμένες ἔγνιες.
ΠΡ. Τάσσο,τί θές νά πῆς;Μέ θάρρος μίλα.
ΤΑΣ. Συχνά ἄκουσα,κι αὐτές τίς μέρες πάλι
τό ξανακούω,πού κι ἄν δέν τὄχα ἀκούσει,
ἔπρεπε νά τό φανταστῶ:ἡγεμόνες
εὐγενικοί ζητοῦν τό χέρι σου;
Αὐτό πού πρέπει νά περιμένουμε,
αὐτό φοβόμαστε,κι ἄς ἦταν τοῦτο
νά μᾶς ρίξει σ'ἀπελπισιά μεγάλη.
Νά μᾶς ἀφήσεις,φυσικό'μά πῶς
αὐτό θά τό ὑποφέρουμε,δέν ξέρω.
ΠΡ. Ἥσυχοι μπορεῖ νἆστε γιά τήν ὥρα;
Σχεδόν μπορῶ νά πῶ:ἥσυχοι γιά πάντα.
Καλά εἶμαι ἐδῶ,καί χαίρομαι ἐδῶ νά μένω.
Δέν ξέρω ἀκόμη κάποια σχέση,πού
θά μέ τραβοῦσε'κι ἄν ἐσεῖς ποθεῖτε
νά μέ κρατῆστε,τότε ἀφῆστε νἄχω
ὁμόνοια μέ τόν ἑαυτό μου,καί
γιά σᾶς ζωή εὐτυχισμένη δημιουργῆστε,
κι ἐγώ μέ σᾶς γιά νἆμαι εὐτυχισμένη.
ΤΑΣ. Ὦ,μάθε μου νά κάμω ὅ,τι μπορῶ.
Οἱ μέρες μου ὅλες σοὖναι ἀφιερωμένες.
Ὅταν ἀνοίγει ἡ καρδιά μου στόν αἶνο
τό δικό σου καί τήν εὐχαριστία,
αἰσθάνομαι μές στήν ψυχή μου τότε
μόνο τήν πιό καθάρια τή χαρά,
πού οἱ ἄνθρωποι μποροῦν νά δοκιμάσουν.
Ἔμαθα τό θεϊκό σέ σένα μόνο.
Διακρίνονται ἔτσι ἀπ'τούς ἄλλους ἀνθρώπους
οἱ γήϊνοι θεοί,ὅπως ξεχωρίζει
τό πεπρωμένο τό ὑψηλό ἀπ'τή γνώμη,
τή θέληση τῶν πιό σοφῶν ἀνθρώπων.
Ὅταν βλέπουμε ἐμεῖς κῦμα στό κῦμα
ἐπάνω τεράστιο,σάν κυματάκια
ἐκεῖνοι ἀφήνουνε πολλά στά πόδια
ἐμπρός τους νά βομβοῦν,καί δέν ἀκοῦνε
τήν καταιγίδα,πού μᾶς τριγυρίζει,
καί μᾶς γκρεμίζει,μόλις πού προσέχουν
τά παρακάλια μας,καί μᾶς ἀφήνουν,

σάν παιδιά τρομαγμένα,τόν άγέρα
μέ θρήνους νά γεμίζουμε κι άντάρα.
Πολύ συχνά μ'ύπόμεινες,ώ Θεία,
κι έστέγνωσε ή ματιά σου,σάν τόν ήλιο,
τή δροσιά άπό τά ματοβλέφαρά μου.
ΠΡ. Δέν έχουν άδικο,νά σέ πλησιάζουν
μέ τόση φιλικότητα οί γυναΐκες:
μέ κάποιο τρόπο τό τραγούδι σου
δοξολογεΐ τό φΰλο τό δικό μας.
Γενναΐα ή τρυφερά,πάντοτε ξέρεις
άξιαγάπητη κι εύγενική
νά παρασταίνεις τή γυναίκα.Κι δταν
μάς φαίνεται άξιομίσητη ή 'Αρμίδη,
εύθύς τά θέλγητρά της,ό έρωτάς της
στά μάτια μας μπροστά τήν έξαγνίζουν.
ΤΑΣ. Χρωστώ <u>σέ μιά,σέ μιά</u> μόνο τούς τόνους,
π'άντιλαλοΰν καί στό τραγούδι μου:
Δέ σαλεύει στό μέτωπό μου εικόνα
καμμιά,πνευματικά άκαθόριστη,
πού άλλοτε νά πλησιάζει τήν ψυχή
μέ λάμψη άπάνωθέ της,κι άλλοτε
νά τής ξεφεύγει.Μέ τά μάτια μου είδα
τό πρότυπο κάθε άρετής κι ώραίου'
κι δ,τι πλαστούργησα μ'αύτό,θά μείνει.
'Η άγάπη ή ήρωΐκή πρός τή Χλωρίνδη
τοΰ Ταγκρέδου,τοΰ 'Ερμίνιου ή βουβή πίστη,
τοΰ Σωφρόνιου τό μεγαλεΐο,τοΰ 'Ολίνδη
ή δυστυχία,δέν εΐν'σκιές πού ή πλάνη
τίς έπλασε.Ξέρω,πώς είναι αιώνιοι,
γιατί ύπάρχουν.Καί τί περσότερο έχει
δικαίωμα νά μένει στούς αιώνες,
νά συνεχίζει τήν έπίδρασή του,
άπό τό μυστικό κάποιας άγάπης
εύγενικής,πού μέ σεμνότητα είναι
έμπιστευμένο στό γλυκό τραγούδι;
ΠΡ. Κι ένα άλλο νά σοΰ πώ προτέρημά του,
πού τό τραγούδι αύτό κρυφά τό παίρνει;
'Αγάλια-άγάλια μάς τραβά,τ'άκοΰμε,

ἀκοῦμε,καί θαρροῦμε,ὅ,τι ἐννοοῦμε
πώς ἐννοοῦμε,καί δένμποροῦμε
νά τό κατηγοροῦμε,κι ἔτσι τέλος
ἐτοῦτο τό τραγούδι μᾶς κερδίζει.
ΤΑΣ. Ὦ,ἀρχόντισσα!ποιόν οὐρανόν ἀνοίγεις
ἐμπρός μου!Κι ἄν δέν μέ τυφλώνει ἡ λάμψη
αὐτή,μιάν αἰώνιαν εὐτυχία βλέπω,
νά μοῦ κατηφορίζει ὁλόλαμπρη,
ἀνέλπιστα,πάνω σέ χρυσαχτίδες.
ΠΡ. Ὄχι ἄλλο Τάσσο!Πράγματα πολλά 'ναι,
πού πρέπει ν'ἀποκτήσουμε μέ ζῆλο·
κι ἄλλα μποροῦν μέ μετριοπάθεια μόνο
καί μέ στερήσεις νά γενοῦν δικά μας.
Ἡ ἀγάπη κι ἡ ἀρετή λένε,πώς εἶναι
συγγενικά σου.Αὐτό νά τό σκεφθῆς!

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΗ

Τάσσο μόνος.

ΤΑΣ. Μπορεῖς τά μάτια σου ν'ἀνοίξεις τώρα;
Τόρα σου νά κυττάξεις;Εἶσαι μόνος!
Ἀκοῦσαν τοῦτες οἱ κολῶνες τί εἶπε;
Κι αὐτούς τούς βουβούς μάρτυρες φοβᾶσαι
τῆς πιό τρανῆς σου εὐτυχίας;Ἀνεβαίνει
ἥλιος καινούριας μέρας τῆς ζωῆς σου,
πού μέ τίς προηγούμενες δένμοιάζει.
Γοργά ἀνυψώνει τό θνητό ὁ θεός
κατηφορῶντας.Ποιός καινούριος κύκλος
στά μάτια σου ξανοίγει,ποιό βασίλειο!
Πῶς ἀνταμείβεται ὁ θερμός ὁ πόθος!
Ὀνειρευόμουν πλάϊ στήν εὐτυχία
τήν πιό τρανή,κι ἐτούτη ἡ εὐτυχία
ἀπό τά ὄνειρατα ὅλα εἶναι πιό πάνω.
Ὁ τυφλός γεννημένος νά σκεφθῆ
τό φῶς,τά χρώματα,ὅπως θέλει·φέγγει
καινούρια μέρα,νέος νοῦς τοῦ ἀστράφτει.

Τό δρόμο ἐτοῦτον τόν πατῶ γεμᾶτος
ἀπό προαισθήματα, γεμᾶτος θάρρος,
μέ χαρᾶς μεθύσι. Πολλά μοῦ δίνεις,
ὅπως ἡ γῆ κι ὁ οὐρανός προσφέρουν
δῶρα ὑπερπλούσια μέ γεμᾶτα χέρια,
καί πίσω μοῦ ζητᾶς, πού μόνο τέτοιο
ἕνα δῶρο τό δικαίωμα σοῦ δίνει
νά μοῦ ζητήσεις. Πρέπει μετρημένος
νἆμαι, νά στερηθῶ, γιά νά τ'ἀξίζω,
πού μοῦ δείχνεις ἐμπιστοσύνη τόση.
Καί τί δέν ἔκαμα, γιά νά μπορέσει
νά μέδιαλέξει; Τί πρέπει νά κάμω,
γιά νἆμαι ἀντάξιός της; Μπόρεσε
ἐμπιστοσύνη νά σοῦ φανερώσει.
Ναί, ἀρχόντισσα, στά λόγια, τίς ματιές σου,
θἆναι ἡ ψυχή μου αἰώνια ἀφιερωμένη!
Ζήτα μου ὅ,τι θέλεις, εἶμαι δικός σου!
Σέ μακρυνές στεῖλε με χῶρες, μόχθους,
κινδύνους, δόξα νά γυρέψω, δός μου
μές στ'ἄλσος τό βουβό τή χρυσῆ λύρα,
ἀφιέρωσέ με στή γαλήνη καί
στόν ὕμνο της: εἶμαι δικός σου, πλάστη
πρέπει νά μ'ἔχεις. Φύλαξε ἡ καρδιά μου
γιά σένα κάθε θησαυρό. Ὤ, ἄν μοὖχε
ὁ θεός χιλιότροπο ὄργανο χαρίσει,
μόλις πού θά μποροῦσα νά ἐκφράσω
τήν ἄφατη λατρεία. Θἄθελα νἄχω
πινέλο τοῦ ζωγράφου καί τ'ἀχείλι
τ'ὁλόγλυκο τοῦ ποιητῆ, ἀπό πάντα
πού τρέφονταν μέ πρώϊμο μέλι. Ὄχι,
ὁ Τάσσο μές στά δέντρα, στούς ἀνθρώπους,
στό μέλλον δένμπορεῖ νά χάνεται
ἀδύναμος, κακόκεφος, μονάχος!
Δέν εἶναι πιά μόνος, εἶναι μαζί σου.
Ὤ, ἐδῶ νά παρουσιάζονταν μπροστά μου
ἀπό τίς πράξεις ἡ πιό εὐγενική,
μέ φρικτό κίνδυνο τριγυρισμένη!

θά ἁρμοῦσε τή ζωή μου νά προσφέρω.
π'ἀπό τά χέρια της τήν ἔχω μόνο,
τούς πιό καλούς γιά φίλους θά ζητοῦσα.
τ'ἀδύνατα μ'εὐγενικόν ἀσκέρι
τέτοιο νά κατορθώσω,ὅπως τό θέλει
κι ὅπως μοῦ γνέφει ἐκείνη.'Ασυλλόγιστε,
γιατί δέν ἔκρυψε τά αἰσθήματά σου
τό στόμα σου,μέχρι πού νά μπορέσεις
νά πέσεις ἄξιος κι ἀξιότερός της
στά πόδια τά δικά της."Αν αὐτή ἦταν
ἡ πρόθεσή σου,αὐτή κι ἡ πεθυμιά σου,
νἆναι καί τώρα!Τί κάλλιο,ένα τέτοιο
δῶρο νά τό δεχτῇς καθάριο,δίχως
κέρδος,ἀπ'τό νά φτάσεις νά πιστέψεις,
πώς σοῦ ἐπιτρέπεται νά τ'ἀπαιτήσεις.
Κύττα χαρούμενος!Εἶναι μεγάλο
τόσο,τόσο πλατύ ὅ,τι ἔχεις μπροστά σου.
Σέ ξανακράζει ἐλπιδοφόρα νιότη
πρός τ'ἄγνωστο,τό φωτεινό τό μέλλον.
-Φούσκωνε στῆθος!-"Ω θερμοκρασία
τῆς εὐτυχίας δεῖξε πάλιν εὔνοια
σέ τοῦτο τό φυτό!Στόν οὐρανό
ζητᾶ ν'ἀνέβει ξετυλίγοντας
χίλια κλαδιά ἀπό μέσα του κι ἀνθούς.
"Ω,τόν καρπό καί τίς χαρές νά φέρει!
Γιά νά κόψει τ'ὁλόγλυκο στολίδι
χέρι γλυκό ἀπ'τά δροσερά κλαδιά του!

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

Τάσσο.'Αντώνιο.

ΤΑΣ. Καλῶς ἦρθες,πού σά νά σ'ἀντικρύζω
τώρα πρώτη φορά!Δέν μ'ἀναγγεῖλαν
πιό ὡραῖα κανέναν ἄντρα.Καλῶς ἦρθες!
Σέ ξέρω πιά,κι ὅλη σου τήν ἀξία.
Καρδιά καί χέρι σοῦ προσφέρω,ἐλπίζω,
κι ἐσύ πώς δέ θά μέ καταφρονέσεις.
ΑΝΤ. 'Απλόχερα δίνεις ὡραῖα δῶρα,
καί τήν ἀξία τους τήν ἀναγνωρίζω.
Γιά τοῦτο ἐπίτρεψέ μου νά διστάσω,

πρίν νά τά πάρω.'Αλλά δέν ξέρω,ἄν ἔχω
κι ἐγώ κάτι παρόμοιο νά προσφέρω.
Δέ θάθελα ἀπερίσκεπτος κι ἀγνώμων
ν'ἀποδειχτῶ.Γιά τοῦτο γιά τούς δυό μας
ὅσο φροντίδα καί σοφία νά δείξω.

ΤΑΣ. Ποιός τή σοφία θέ νά κατηγορήσει;
Πόσο χρειάζεται,κάθε βῆμα δείχνει
στή ζωή.Νά εἶναι ὡραιότερο,ἡ ψυχή μας
ὅταν μιλᾶ,καί τότε τή φροντίδα
τή λεπτόλογη δέν τήν ἔχει ἀνάγκη.

ΑΝΤ. Τή διάθεσή του νά ρωτᾶ κανείς
γι'αὐτό,τί ὁ ἴδιος τό σφάλμα του πληρώνει.

ΤΑΣ. Ἔστω κι ἔτσι!Τό χρέος μου ἔχω κάμει:
τό λόγο ἐτίμησα τῆς πριγκηπέσσας,
πού ἐπιθυμεῖ νά γίνουμε ἐμεῖς φίλοι,
κι ἔτσι σοῦ παρουσίασα τόν ἑαυτό μου.
Νά ὑποχωρήσω,'Αντώνιο,δέ μποροῦσα,
ἀλλά δέ θέλω καί νά προχωρήσω.
Μπορεῖ νά γίνει κι ἔτσι.'Ο χρόνος ἴσως
κι ἡ γνωριμιά μέ θέρμη θά σέ κάμουν
περσότερη τά δῶρα νά ζητήσεις,
πού τόσο ψυχρά τά παραμερίζεις
τώρα,σχεδόν τούς δείχνεις καταφρόνια.

ΑΝΤ. Ψυχρό καλοῦν συχνά τόν μετρημένο
οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι,πού ὅλοι τούς λογιάζουν
θερμούς,γιατί πάνω τους πέφτει ἡ θέρμη
παροδική.

ΤΑΣ. Κατηγορεῖς ἐκεῖνο,
πού τό κατηγορῶ καί τ'ἀποφεύγω.
Ὅμως ξέρω καλά,κι ἄς εἶμαι νέος,
νά προτιμῶ τή διάρκεια τοῦ ζήλου.

ΑΝΤ. Πολύ σοφά!Τή γνώμη μήν ἀλλάζεις.

ΤΑΣ. Τό δικαίωμα ἔχεις νά μέ συμβουλεύεις,
νά μέ προειδοποιεῖς,γιατί τήν πεῖρα
τήν ἔχεις στό πλευρό σου σάν μιά φίλη
καιρό δοκιμασμένη.Πίστεψέ με
ὅμως,ἀκούει μιά βουβή καρδιά
τήν προειδοποίηση κάθε μέρα,κάθε
ὥρας,κι ἀσκεῖται μυστικά σέ κάθε
καλό,πού θαρρεῖ ἡ αὐστηρότητά σου,
πώς τό διδάσκει πρώτη φορά τώρα.

ΑΝΤ. Εὐχάριστο εἶναι βέβαια ν'ἀσχολεῖται
κανείς μέ τόν ἑαυτό του,ἄν ἦταν μόνο
ὠφέλιμο.Κανένας δέν μαθαίνει
ἀπό μέσα του τόν πιό βαθύ ἑαυτό του.
Γιατί ἄλλοτε μέ τό δικό του μέτρο
πολύ μικρό τόνε μετρᾶ,καί πάλι
ἄλλοτε,ἀλλοίμονο,πολύ μεγάλο.
Τόν ἄνθρωπο ἀπ'τόν ἄνθρωπο μονάχα
τόν μαθαίνουμε,στόν καθένα μόνο
ἡ ζωή εἶναι ἐκείνη,πού διδάσκει,τί εἶναι.
ΤΑΣ. 'Επικροτῶ,μέ σεβασμό σ'ἀκούω.
ΑΝΤ. Κι ὅμως σκέφτεσαι κάτι ὁλότελα ἄλλο
στά λόγια αὐτά,ἀπ'ὅ,τι θέλω νά πῶ.
ΤΑΣ. Μ'αὐτόν τόν τρόπο δέν πλησιάζουμε
ὁ ἕνας τόν ἄλλον.Δέν εἶναι ἔξυπνο,
δέν εἶναι εὐγενικό,ἕναν ἄνθρωπο
μέ πρόθεση νά τόν παραγνωρίζεις,
κι ἄς εἶναι ὅποιος κι ἄν εἶναι.Τό λόγο
μόλις πού χρειάζομαι τῆς πριγκηπέσσας,
σέ γνώρισα εὔκολα.Ξέρω,πώς θέλεις
καί κάμεις τό καλό.'Η δική σου μοῖρα
δέν σ'ἐνδιαφέρει,σκέφτεσαι τούς ἄλλους,
βοηθᾶς τούς ἄλλους,καί στῆς ζωῆς τό κῦμα
τ'ἀσύστατο μένει ἡ καρδιά σου στέρια.
"Ετσι σέ βλέπω.Καί τί θἆημουνα,
τή συντροφιά σου ἄν δέ ζητοῦσα,ἄν ἕνα
μέρος ἀπ'τόν κλεισμένο θησαυρό σου,
πού κρύβεις,δέν ποθοῦσα;Καί τό ξέρω,
δέν μετανοιώνεις,ὅταν τόν ἑαυτό σου
ἀνοίγεις,ξέρω,φίλος μου πώς εἶσαι,
ὅταν μέ ξέρεις.Κι ἕναν τέτοιο φίλο
ἀπό καιρό χρειαζόμουν.Τή νιότη μου
δέν ντρέπομαι καί τήν ἀκατεχιά μου.
Τοῦ μέλλοντος τό χρυσοσύννεφο
ἁπλώνεται γύρω ἀπ'τήν κεφαλή μου
γελήνιο ἀκόμη.'Ω,πᾶρε με στό στῆθος,
εὐγενικέ ἄντρα,καί νά μέ μυήσεις
τόν ἄμαθο,τόν ἀρέθυμο ἐμένα
στήνμετρημένη τῆς ζωῆς τή χρήση.

ΑΝΤ. Σέ μιά στιγμή ζητᾶς ὅ,τι μονάχα
τό δίνει ὁ χρόνος καλοζυγιασμένα.
ΤΑΣ. Σέ μιά στιγμή προσφέρει ἡ ἀγάπη ἐκεῖνο,
π'ὁ μόχθος σέ πολύν καιρό τό φτάνει.
Δέν στό παρακαλῶ,μά στ'ἀπαιτῶ.
Τό θέλω στ'ὄνομα τῆς ἀρετῆς,
πού τούς καλούς κυττᾶ νά συνενώνει.
Κι ἕνα ὄνομα πρέπει νά σ'ὀνομάσω;
'Η πριγκηπέσσα τό ἐλπίζει,τό θέλει,
ἡ 'Ελεονώρα,σέ σέ νά μ'ὁδηγήσει,
κι ἐσέ σέ μένα.'Ω,τήν ἐπιθυμία της
θέλησε νά τήν ἐκπληρώσουμε;
Στή θεά ἑνωμένοι νά παρουσιαστοῦμε,
τή δούλεψή μας κι ὅλη τήν ψυχή μας
νά τῆς προσφέρουμε,γι'αὐτή ἑνωμένοι
νά πράξουμε τά πανάξια.Καί πάλι;-
'Εδῶ τό χέρι μου;Καί τό δικό σου;
Μήν πισωστρέφεις,μήν ἀρνιέσαι πιά ἄλλο,
ὦ εὐγενικέ ἄντρα,καί νά μοῦ χαρίσεις
τήν ἡδονή,πού στούς καλούς ἀνθρώπους
εἶναι ἡ πιό ὄμορφη,στόν καλύτερο
νά δίνονται ἀνοιχτά,μ'ἐμπιστοσύνη;
ΑΝΤ. Βαδίζεις μ'ἁπλωμένα τά πανιά;
Φαίνεσαι ὅμως,νἆσαι συνηθισμένος
νά νικᾶς,καί παντοῦ πλατιούς νά βρίσκεις
τούς δρόμους,διάπλατες τίς πόρτες.Κάθε
ἀξία σοῦ χαρίζω,κάθε εὐτυχία,
ὅμως βλέπω καλά,πώς εἴμαστε ὁ ἕνας
πολύ μακρυά ἀπό τόν ἄλλο ἀκόμη.
ΤΑΣ. Μπορεῖ στά χρόνια,στή δοκιμασμένη
ἀξία'στή θέληση ὅμως καί στό θάρρος
ἀπό κανένανε δέ μένω πίσω.
ΑΝΤ.'Η θέληση τίς πράξεις δέν τίς φέρνει'
πιό σύντομους τούς δρόμους παρουσιάζει
τό θάρρος.'Οποιος φτάνει τό σκοπό,
ἐκεῖνος στεφανώνεται,καί ὁ ἄξιος
πολύ συχνά στερεῖται τό στεφάνι.
'Ομως εἶναι εὔκολα στεφάνια,κάθε
λογῆς εἶναι στεφάνια,πού τά παίρνεις
συχνά ἄνετα μές στόν περίπατό σου.

ΤΑΣ. Ὅ,τι ἡ Θεότητα σέ τοῦτον δίνει
ἐλεύθερα,καί μ'αὐστηρότητα
τ'ἀρνιέται σ'ἐκεῖνον,τέτοιο καλό
κανείς δέ φτάνει,ὅπως μπορεῖ καί θέλει.
ΑΝΤ. Ἄν ἀπ'τούς ἄλλους τούς θεούς στήν Τύχη
τ'ἀποδίδεις,τ'ἀκούω εὐχάριστα,
γιατί τυφλή εἶναι πάντα ἡ ἐκλογή της.
ΤΑΣ. Μά ἐπίδεσμο ἔχει κι ἡ δικαιοσύνη,
σφαλνᾶ τά μάτια στήν ὀφθαλμαπάτη.
ΑΝΤ. Τήν τύχη φυσικό εἶναι ν'ἀνυψώνει
ὁ τυχερός:Τῆς δίνει χίλια μάτια
γιά τό κέρδος,τήν ἔξυπνη ἐκλογή
καί γιά τήν αὐστηρή φροντίδα,ἀκόμα
κι 'Αθηνᾶ τήν καλεῖ,κι ὅ,τι ἄλλο θέλει,
ἀντί ἀμοιβή παίρνει σεβαστό δῶρο,
ἀντί ἄξιο κόσμημα τυχαῖοστολίδι.
ΤΑΣ. 'Αρκετά ξάστερα μιλᾶς. Ὄχι ἄλλο.
Βλέπω βαθειά μές στήν καρδιά σου,σ'ὅλη
τή ζωή μου πιά θά σέ γνωρίζω.Ὤ,κι ἔτσι
κι ἡ ἀρχόντισσά μου νά σέ γνώριζε:
Τῶν ματιῶν σου μή σπαταλᾶς τά βέλη,
τῆς γλώσσας σου:Τοῦ κάκου τά τοξεύεις
πρός τό στεφάνι μου τ'ἀμάραντο
τῆς κεφαλῆς μου.Πρῶτα γίνε τόσο
μεγάλος,νά μή μέ φθονεῖς γιά τοῦτο:
Τότε μπορεῖ νά μοῦ τ'ἀμφισβητήσεις.
'Ανώτατο ἀγαθό κι ἱερό γιά μένα.
Τόν ἄντρα δεῖξε μου ὅμως,ποῦ νά φτάνει
ἐκεῖνο ποῦ μοχθῶ,δεῖξε τόν ἥρωα,
ποῦ οἱ ἱστορίες μόνο θά μοῦ ἀνιστοροῦσαν.
Δεῖξε μου τόν ποιητή,ποῦ θά μποροῦσε
μέ τόν Ὅμηρο καί μέ τόν Βιργίλιο
νά συγκριθῆ,τόν ἄντρα δεῖξε ἀκόμα,
π'αὐτή τήν ἀμοιβή τριπλᾶ ν'ἀξίζει,
ποῦ τρεῖς φορές περσότερο ἀπό μένα
θέ νά τόν ντρόπιαζε τ'ὡραῖο στεφάνι:
τότε θέ νά μέ δῆς,νά γονατίζω
σ'ἐκείνη τή Θεότητα μπροστά,
ποῦ μ'ἔχει προικίσει μέ τόσα δῶρα·
καί δέ θά σηκωθῶ,ὥσπου νά περάσει

σ'αὐτόν τό καύχημα τῆς κεφαλῆς μου.
ΑΝΤ. Κι ἂς τότε,βέβαια,θἆσαι ἀντάξιός της.
ΤΑΣ. Δέν ἀποφεύγω νά μέ δοκιμάσουν.
Περιφρόνηση δέν ἀξίζω μόνο.
Τόν στέφανο,πού μ'ἔκρινε ὁ ἄρχοντάς μου
ἄξιό του,κι ἔπλεξε γιά μέ τό χέρι
τῆς ἀρχόντισσας,δέν μπορεῖ κανένας
ν'ἀμφισβητήσει καί νά περιπαίζει!
ΑΝΤ.'Ο τόνος ὁ ψηλός κι ἡ τόση θέρμη
δέν σοῦ ταιριάζουνε γιά μέ,καί μήτε
γι'αὐτόν τόν τόπο.
ΤΑΣ. "Ο,τι ἐδῶ ἐπιτρέπεις
στόν ἑαυτό σου,στέκει καί γιά μένα.
Μήν ἀπό ἐδῶ ἐξορίστη ἡ ἀλήθεια τάχα;
Τό ἐλεύθερο τό πνεῦμα ἐφυλακίστη
μές στό παλάτι;'Εδῶ ἔχει νά ὑπομείνει
ἕνας ευγενικός τήν πίεση μόνος;
'Εδῶ τή θέση του θαρρῶ μονάχα
ἔχει τό μεγαλεῖο,τό μεγαλεῖο
τῆς ψυχῆς!Δέν πρέπει νά χαίρεται
στούς μεγάλους κοντά τῆς γῆς ἐτούτης;
Καί πρέπει καί μπορεῖ.Τόν ἡγεμόνα
πλησιάζουμε μέ τήν ευγένεια μόνο,
πού τήν ἐπήραμε ἀπό τούς πατέρες·
γιατί ὄχι καί μέ τήν καρδιά,πού ἡ φύση
δέν ἔδωσε μεγάλη στόν καθένα,
ὅπως πάλι νά δώσει δέν μποροῦσε
σειρά τρανῶν προγόνων στόν καθένα.
Μόνο ἡ μικρότητα μπορεῖ νά νοιώθει
ἐδῶ φόβο,κι ὁ φθόνος ντροπιασμένος,
ὅπως καμμιᾶς ἀράχνης βρωμερό πλέγμα,
στούς μαρμαρένιους νά κολλᾶ τούς τοίχους.
ΑΝΤ.'Ο ἴδιος μοῦ δείχνεις τό δικαίωμά μου,
νά σέ περιφρονῶ!Τ'ἀνάθυμο
παιδί μέ βία φιλία κι ἐμπιστοσύνη
ἀπό τόν ἄντρα θέλει νά κερδίσει.
"Απρεπος ὅπως εἶσαι,φέρεσαι ἔτσι.
ΤΑΣ. Προτιμῶ αὐτό π'ἀπρέπεια τ'ὀνομάζεις,
ἀπό ἐκεῖνο π'ἀγένεια ἐγώ θά νἄλεα.

ΑΝΤ. Νέος πολύ εἶσαι ἀκόμη,καί μπορεῖ
μιά ἀνατροφή καλή νά σοῦ διδάξει
ἕναν καλύτερο δρόμο.
ΤΑΣ. Δέν εἶμαι
τόσο νέος,πού νά γονατίζω μπρός
στά εἴδωλα,κι εἶμαι ἀρκετά μεγάλος
νά δαμάζω τό πεῖσμα μέ τό πεῖσμα.
ΑΝΤ. Ὅπου χειλιῶν καί τῆς χορδῆς παιχνίδι,
ἐκεῖ μᾶς εἶσαι νικητής καί ἥρωας.
ΤΑΣ. Θἆταν παράτολμο γιά τήν πυγμή μου
νά παινευτῶ,γιατί δέν ἔχει κάμει
τίποτε·ὅμως τήν ἐμπιστεύομαι.
ΑΝΤ. Στήν ἐπιείκεια ἐμπιστεύεσαι,πού βρῆκες
μόνο στῆς τύχης σου τό θρασύ δρόμο.
ΤΑΣ. Τό ὅτι μεγάλωσα,τό νοιώθω τώρα.
Δέ θἄθελα μέ σέ νά δοκιμάσω
τό κρίσιμο τῶν ὅπλων τό παιχνίδι.
Ἀλλά ἀνάβεις φλόγα στή φλόγα,βράζει
μέσα μου τό μελούδι,καί κοχλάζει
πόθος ἐκδίκησης μέσα στό στῆθος.
ΑΝΤ. Ποιός εἶσαι καί ποῦ βρίσκεσαι δέν ξέρεις.
ΤΑΣ. Τόπος ἱερός κανείς τήν προσβολή
δέν μᾶς λέει ν'ἀνεχτοῦμε.Ἐσύ τόν τόπο
ἐτοῦτον βλαστημᾶς καί βεβηλώνεις,
ἐγώ ὄχι,πού σοῦ πρόσφερα λατρεία,
ἐμπιστοσύνη,ἀγάπη,μιά θυσία
πανώρια.Τόν παράδεισον ἐτοῦτον
τόν μολύνει τό πνεῦμα τό δικό σου,
κι αὐτή τήν καθαρή αἴθουσα τά λόγια
τά δικά σου,ὄχι τῆς καρδιᾶς μου ἡ ἀντάρα,
τό θερμό αἴσθημά της,πού δέν 'πομένει
καί τήν παραμικρότερη κηλίδα.
ΑΝΤ. Τί ψηλό πνεῦμα μές σέ στενό στῆθος!
ΤΑΣ. Κι ἐδῶ μπορῶ τό στῆθος ν'ἀλαφρώσω.
ΑΝΤ. Μέ λόγια καί τό πλῆθος ξαλαφρώνει.
ΤΑΣ. Ἄν εἶσαι,ὅπως ἐγώ,εὐγενής,δεῖξε το.
ΑΝΤ. Καί βέβαια εἶμαι,γνωρίζω ὅμως,καί ποῦ εἶμαι.
ΤΑΣ. Τότε ἔλα κάτω,νά μιλήσουν τά ὅπλα.
ΑΝΤ. Δέν σ'ἀκλουθῶ,τί ν'ἀπαιτεῖς δέν πρέπει.
ΤΑΣ. Καλόδεχτο στή δειλία τέτοιο ἐμπόδιο.
ΑΝΤ. Ὁ δειλός ἀπειλεῖ ὅπου σίγουρος.

ΤΑΣ. Τήν προστασία αὐτή τήν ἀπαρνιέμαι.
ΑΝΤ. Στόν τόπο αὐτόν δέν ἔχεις νά σχωρέσεις
τίποτε,τόν ἑαυτό σου μόνο.
ΤΑΣ. 'Ο τόπος
ἄς μέ σχωρέσει,ποῦρθα στήν ἀνάγκη.
(σύρει τό ξίφος.)
Σύρε κι ἐσύ ἤ ἀκλούθα,μή γιά πάντα...,
ὡς σέ μισῶ καί σέ περιφρονῶ:

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

'Αλφόνσος.Οἱ προηγούμενοι.

ΑΛΦ. Σέ ποιάν ἀμάχη ἀπρόσμενα σᾶς βρίσκω;
ΑΝΤ. Γαλήνιο μέ θωρεῖς ἐδῶ,ἄρχοντά μου,
μπρός σ'ἕναν πού τόν ἅδραξε ἡ μανία.
ΤΑΣ. Σέ παρακαλῶ σά,μιά θεότητα
μέ μιά ματιά σου νά μέ συγκρατήσεις.
ΑΛΦ. Διηγήσου 'Αντώνιο,καί σύ Τάσσο πές μου,
στό σπίτι μου πῶς μπῆκεν ἡ διχόνοια;
καί πῶς σᾶς ἅδραξε ἔξω ἀπό τό δρόμο
τῶν τρόπων καί τῶν νόμων τῶν ἀνθρώπων
τῶν συνετῶν,σέ τέτοια παραζάλη
γιά νά σᾶς ρίξη;'Αληθινά τά χάνω.
ΤΑΣ. Θαρρῶ,πώς καί τούς δυό μας δέν τούς ξέρεις.
'Ο ἄνθρωπος ἐδῶ ἐτοῦτος,φημισμένος
σοφός κι εὐγενικός,φέρθηκε ἀγροῖκα
ἄξεστα καί κακόβουλα σέ μένα.
Τόν ἐπλησίασα μ'ἐμπιστοσύνη,
καί μ'ἔδιωξε μακρυά'τόνε ζητοῦσα
μ'ἐπιμονή κι ἀγάπη,ἐκεῖνος ὅμως,
ὁλοένα πιό πικρός,δέ σταματοῦσε,
ὡς πού καί τήν πιό καθαρή σταγόνα
τήν ἔκαμε ν'ἀλλάξει σέ χολή
μές στό αἷμα μου.Συχώρεσέ με:Μ'ηὗρες
ἐδῶ σά μανιασμένο.'Ετοῦτος φταίει,
ἄν ἔκαμα νά φταίει τόν ἑαυτό μου.

῎Ανεψε αὐτός τή φλόγα τήν τεράστια,
πού μ'ἅρπαξε,πού καί τούς δυό πληγώνει.

ΑΝΤ.῾Ο ποιητικός τόν συνεπῆρε ζῆλος!
Σέ μένα ἐμίλησες πρῶτα,ἄρχοντά μου,
ἐμένα ρώτησες:ἐπίτρεψέ μου
ὕστερα ἀπ'τόν ὁρμητικόν αὐτόν
τόν ρήτορα,κι ἐγώ νά σοῦ μιλήσω.

ΤΑΣ.῏Ω,πές τα ναί,πές τα λέξη πρός λέξη!
Καί κάθε συλλαβή καί κάθε φράση
τόλμα νά πῆς μπρός στόν κριτήν ἐτοῦτον!
Καί γι'ἄλλη μιά φορά,τόν ἑαυτό σου
νά τόν προσβάλλεις καί νά τόνε βλάψεις!
Κι ἀπ'τό δικό μου μέρος δέν ἀρνιέμαι
τίποτε,γιά νά βγῆ στό φῶς ἡ ἀλήθεια.

ΑΝΤ.῎Αν ἔχεις νά πῆς τίποτε ἄλλο,πές το'
ἄν ὄχι,σώπαινε,μή μέ διακόπτεις.
῎Αν,ἄρχοντά μου,ἐγώ ἤ ἄν ὁ ἀψίκορος
αὐτός ἄρχισε πρῶτος τήν ἀμάχη,
ὅποιος κι ἄν ἔχει τ'ἄδικο ἀπ'τούς δυό μας,
τό πρόβλημα εἶναι τοῦτο,πού πρωτεύει.

ΤΑΣ. Πῶς;Ποιός δίκηο ἔχει ἤ ἄδικο ἀπ'τούς δυό μας,
αὐτό θαρρῶ τό πρόβλημα τό πρῶτο.

ΑΝΤ.῎Οχι βέβαια,ἄν ὁ ἀδέσμευτος ὁ νοῦς σου
μπορεῖ νά θυμηθῆ.

ΑΛΦ. ᾿Αντώνιο!

ΑΝΤ. Κύριε,
σέ σέβομαι,ἀλλά πρέπει νά σωπαίνει!
῞Οταν τελειώσω,νά μιλήσει ἐκεῖνος'
καί θά κρίνεις.Λοιπόν σοῦ λέω μόνο:
μαζί του δέν μπορῶ σ'ἀγῶνα νἄρθω,
μήτε νά τόνε καταγγείλω,μήτε
νά τοῦ ζητήσω ἱκανοποίηση τώρα.
Γιατί ὅπως στέκει,ἐλεύθερος δέν εἶναι
ἄνθρωπος.Τόν βαραίνει βαρύς νόμος,
πού τό πολύ πολύ θέ ν'ἀλαφρώσει
κάπως ἡ χάρη σου.Μ'ἔχει ἀπειλήσει
ἐδῶ καί σέ μονομαχία καλέσει'
καί τό σπαθί δέν ἔκρυψε μπροστά σου.
Κι ἄν δέν ἐρχόσουν,Κύριε,ἀνάμεσό μας,

θά στέκομουν κι ἐγώ μπρός στή ματιά σου
τώρα,τό χρέος ἀπολησμονῶντας,
συνένοχος μ'αὐτόν καί ντροπιασμένος.
ΑΛΦ.(στόν Τάσσο.)
Δέν ἔκαμες καλά.
ΤΑΣ. Ἡ καρδιά μου,Κύριε,
ἐλεύθερα μιλᾶ,ὅπως κι ἡ δική σου.
Ἀλήθεια,ναί,πώς τόν ἀπείλησα,
τόν ἔχω σέ μονομαχία καλέσει,
καί πώς ξεσπάθωσα.Δέ βάνει ὁ νοῦς σου
μόνο,πῶς δολερά μ'ἔχει πληγώσει
ἡ γλῶσσα του μέ διαλεγμένα λόγια,
πῶς ἔχει χύσει τό λεπτό φαρμάκι
τό δόντι του γοργό καί κοφτερό
μές στό αἷμα μου,πῶς ἄναβε ὁλοένα
τόν πυρετό.Ψυχρά καί μ'ἠρεμία
μ'ἄναφε τό θυμό,μ'ἔφερε ὡς τ'ἄκρα.
Ὤ!δέν τόν ξέρεις,διόλου δέν τόν ξέρεις,
ποτέ δέ θά μπορέσεις νά τόν μάθεις!
Τοῦ πρόσφερα τήν πιό ὄμορφη φιλία,
καί μοὔρριξε τά δῶρα μπρός στά πόδια'
κι ἄν δέν φλογίζονταν τότε ἡ ψυχή μου,
θἄμουν τῆς χάρης σου γιά πάντα ἀνάξιος.
Τόν νόμο ἄν λησμόνησα,αὐτόν τόν τόπο,
συχώρεσέ με.Σέ κανένα μέρος
δέν πρέπει νά ὑποκύπτω,σέ κανένα
μέρος ν'ἀφήνω νά μέ ταπεινώνουν.
Ἄν ἡ καρδιά μόνο αὐτή,ὅπου κι ἄν εἶναι,
σφάλλει σέ σένα καί στόν ἑαυτό της,
τότε τιμώρησέ με,ἀπόδιωξέ με,
νά μήν ξαναντικρύσω τή ματιά σου.
ΑΝΤ. Πόσο εὔκολα βαρειά σηκώνει βάρη
ὁ νέος,κι ὅπως τή σκόνη ἀποτινάζει
τά σφάλματα ἀπ'τά ροῦχα!Θ'ἀποροῦσε
κανείς,περσότερο γνωστή ἄν δέν ἦταν
ἡ μαγική τῆς ποίησης δύναμη,
πού μέ τ'ἀδύνατα ἀγαπᾶ νά παίζει.
Ἄν,Κύριε,ἐσύ κι ὅσοι σ'ὑπηρετοῦνε
ἀσήμαντη βρίσκουν αὐτήν τήν πράξη,

ἀμφιβάλλω.Τήν προστασία της δίνει
ἡ μεγαλειότητά σου στόν καθένα,
πού σά θεότητα τήν πλησιάζει,
ὅπως καί τόν ἀπαραβίαστο οἶκο της.
Καί στό κατώφλι του,ὡς σέ βωμοῦ βάση,
κατεδαμάζεται τό κάθε πάθος.
Σπαθί ἐδῶ δέν ἀστράφτει,καί δέν πέφτει
λόγος φοβέρας,κι ἡ ἴδια ἡ προσβολή
ἐδῶ δέν ἀπαιτεῖ νά ἐκδικηθῆ.
Τοῦ κάμπου τοῦ ἀνοιχτοῦ ὁ πλατύς ὁ χῶρος
φτάνει γιά τήν ὀργή καί τή διαμάχη·
ἐκεῖ κανείς δειλός δέν ἀπειλεῖ,
κανένας ἄντρας δέν κυττᾶ νά φύγει.
Αὐτούς τούς τοίχους ἔχουν θεμελειώσει
ἐδῶ οἱ πατέρες σου μ'ἀσφάλεια,κι ἔχουν
στεριώσει ναό τῆς θέσης των ἀντάξιο,
κι ἔχουν φυλάξει ἐτούτη τή γαλήνη
σοφά καί σοβαρά,μέ τιμωρίες
βαρειές·τούς ἔνοχους τούς τιμωροῦσαν
μ'ἐξορία,φυλακή καί θάνατο.
Τό πρόσωπο δέ λογαριάζαν διόλου,
κι ἡ πραότητα δέν'μπόδιζε τό χέρι
τῆς δικαιοσύνης·κι ὁ κακοῦργος ὁ ἴδιος
ἔνοιωθε τρόμο γιά τόν ἑαυτό του.
Μετά ἀπό ὡραία,μακροχρόνια εἰρήνη,
πού τρόποι κυβερνοῦσαν,νά,πού τώρα
βλέπουμε πάλι νά γυρνᾶ τό πάθος
τό μανιασμένο.Κύριε,δίκασε,
τιμώρησε!Τί ποιός μπορεῖ νά δοσεῖ
στοῦ χρέους του τά ὅρια τά περιορισμένα,
ὅταν δέν εἶναι νά τόν προστατέφει
τοῦ ἡγεμόνα του ἡ δύναμη,κι ὁ νόμος;
ΑΛΦ.Ὅσο μιλᾶτε,κι ὅ,τι κι ἄν μοῦ λέτε,
ἀμέτοχη ἡ ψυχή μου σᾶς ἀκούει.
Τό χρέος σας θά κάματε πιό ὡραῖα,
τήν κρίση αὐτή ἄν δέν ἔπρεπε νά δώσω.
Γιατί εἶναι ἐδῶ πολύ συγγενικά
τό δίκαιο καί τ'ἄδικο.Ὁ 'Αντώνιο ἄν σ'ἔχει
προσβάλει,τότε κατά κάποιον τρόπο
νά σ'ἱκανοποιήσει,ὅπως ζητήσεις.

'Αλλά συμβιβαστή θά προτιμοῦσα
νά μέ διαλέγατε.Τό φέρσιμό σου
στό μεταξύ γιά φυλακή εἶναι,Τάσσο.
Καί μέ τό νά σέ συγχωρῶ,τόν νόμο
τόν ἁπαλύνω γιά χάρη δική σου.
Τάσσο,φύγε!Στό δωμάτιό σου μεῖνε
μόνος,μέ φύλακα τόν ἑαυτό σου.
ΤΑΣ. Αὐτή εἶναι ἡ ἀπόφασή σου,Κύριέ μου;
ΑΝΤ. Τήν ἐπιείκεια δέν τήν ἀναγνωρίζεις;
ΤΑΣ.(στόν 'Αντώνιο.)
Δέν ἔχω τίποτε μέ σέ νά πῶ.
(στόν 'Αλφόνσο.)
Κύριε,μέ βάζει ὁ σοβαρός σου λόγος
ἐλεύθερο στή φυλακή.Μά ἅς εἶναι!
Δίκηο ἔχεις.Τόν ἱερό τιμῶντας λόγο
τό δικό σου,ἡ καρδιά μου νά σωπαίνει.
Τόσο εἶναι ξαφνικό,ποῦ δέ γνωρίζω
σχεδόν ἐσέ κι ἐμέ κι αὐτόν τόν τόπο
τόν ὡραῖο."Ομως αὐτόν καλά τόν ξέρω-
Νά ὑπακούσω θέλω κι ἅς τό μποροῦσα,
κι ἅς ἔπρεπε νά πῶ ἕνα λόγο ἀμέσως.
Τό χεῖλι μου βουβαίνεται.Μήν τάχα
ἔγκλημα ἦταν;Τοὐλάχιστο ἔτσι δείχνει,
ἐγκληματίας πώς λογιέμαι,κι εἶμαι,
ὅπως μοῦ λέει ἡ καρδιά φυλακισμένος.
ΑΛΦ. Τά πράγματα μήν ὑπερβάλλεις,Τάσσο.
ΤΑΣ.'Ακατανόητα γιά μέ,ὅπως εἶναι'
κι ὅμως ὄχι,γιατί παιδί δέν εἶμαι'
θά μποροῦσα καί νά τά φανταστῶ.
Μεμιᾶς σάν νά ξεκαθαρίζουν κάπως,
κι ὅμως ἀμέσως πέφτουν στό σκοτάδι.
'Ακούω τήν κρίση μου κι ὑποχωρῶ.
Λόγοι πολλοί 'ναι,ποῦ τό συγχωροῦνε.
'Από δῶ κι ἐμπρός μάθε νά ὑπακούεις,
ἀδύνατε!Λησμόνησες,ποῦ ἦσουν;
καί τῶν θεῶν ἡ αἴθουσα σοῦ φαινόταν,
πώς ἦταν σ'ὅμοια γῆ,καί σέ δαμάζει
τώρα τό ξαφνικό,ποῦ σ'ηὖρε.'Υπάκουε

με προθυμία,τί στόν άντρα ταιριάζει
υπάκουα καί τά δύσκολα νά κάμει.
Νά,πάρε τό σπαθί πού μούδωσες,
όταν ακολουθούσα στή Γαλλία
τόν Καρδινάλιο·δέν τό κράτησα
μέ δόξα,αλλά καί δέν τόχω ντροπιάσει,
μήτε καί σήμερα.Τό ελπιδοφόρο
δώρο τό στερούμαι μέ βαθύ πόνο.
ΑΛΦ. Τί αισθάνομαι γιά σένα,δέν τό νοιάθεις.
ΤΑΣ. Νά υπακούω ή μοίρα μου,νά σκέφτομαι όχι:
Καί δυστυχώς ζητά από μένα ή μοίρα,
ν'απαρνηθώ κι έν'άλλο εξαίσιο δώρο.
Δέν πάει στεφάνι στόν φυλακισμένο·
'Ο ίδιος εγώ απ'τήν κεφαλή μου βγάζω
τό καύχημα,πού θαρρούσα,πώς τόχαν
δώσει σέ μέ γιά τήν αιωνιότητα.
Τήν πιό όμορφη ευτυχία μού προσφέραν
νωρίς,καί γρήγορα τήν παίρνουν πάλι,
σάν νάδειξα γιά τούτο περηφάνεια.
'Ο ίδιος παίρνεις ό,τι δέ μπορούσε
κανείς νά πάρει,κι ό,τι θεός κανένας
γιά δεύτερη φορά δέ δίνει πάλι.
'Εμείς οι άνθρωποι δοκιμαζόμαστε
φοβερά·καί δέ θά μπορούσαμε
ποτέ νά τό βαστάξουμε,άν ή φύση
δέν μάς χάριζε τή γλυκειά αμυαλιά.
Μ'ατίμητα αγαθά,ήρεμοι,ή ανάγκη
νά παίζουμε σπάταλα μάς διδάσκει:
μέ προθυμία ανοίγουμε τά χέρια,
ένα καλό γιά πάντα νά μάς φύγει.
Μ'αυτό τό φιλί ενώνεται ένα δάκρυ,
καί σ'αφιερώνει στά περαστικό.
'Επιτρέπεται τό γλυκό σημάδι
τής αδυναμίας μας.Κι όταν δέν είναι
σίγουρο στήν καταστροφή μπροστά
καί τ'αθάνατο,ποιός δέ θά θρηνούσε;
'Στούτο τό σπαθί νά συντροφέψεις,
πού δυστυχώς δέ σ'έχει κερδισμένο:

Περιπλεγμένο γύρα του ἀναπαύου,
ὡς σέ γενναίων κιβούρι,πά στόν τάφο
τῆς εὐτυχίας μου καί τῆς ἐλπίδας:
Στά πόδια σου τά δυό τά καταθέτω·
γιατί ποιός μπορεῖ νἆναι ἀρματωμένος,
ὅταν ἐσύ 'σαι,Κύριε,θυμωμένος;
Καί ποιός μπορεῖ,πού τόν παραγνωρίζεις
νἆναι στολισμένος;Πηγαίνω τώρα
στή φυλακή,προσμένω δικαστήριο.
(Στό νεῦμα τοῦ ἡγεμόνα ἕνα παιδόπουλο
σηκώνει τό σπαθί μέ τό στεφάνι καί
τά παίρνει μακρυά.)

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

'Αλφόνσος.'Αντώνιο.

ΑΝΤ. Τό παιδί πῶς ὀνειροπαίρνεται:
Καί πῶς τήν μοῖρα του καί τήν ἀξία του,
μέ πόσα χρώματα τά ζωγραφίζει;
Στενόμυαλη κι ἄμαθη ὡς εἶναι ἡ νιότη,
ξεχωριστή θαρρεῖ τόν ἑαυτό της
ὕπαρξη,κι ὅλα τά ἐπιτρέπει γιά ὅλα
σ'αὐτήν."Ενοιωθε σάν τιμωρημένος,
κι εὐεργεσία εἶναι ἡ τιμωρία στό νέο,
ὁ ἄντρας γιά νά μᾶς χρωστᾶ εὐγνωμοσύνη.
ΑΛΦ.'Ετιμωρήθη,μόνο πολύ φοβοῦμαι.
ΑΝΤ."Αν θές νά τοῦ φερθῆς μέ ἐπιείκια,Κύριε,
τή λευτεριά του τότε δός του πάλι,
νά κρίνει τό σπαθί τή διαφορά μας.
ΑΛΦ."Αν κρίνουμε ἔτσι,μπορεῖ νά γίνει.
Πές μου ὅμως,πῶς ἄναψες τό θυμό του;
ΑΝΤ. Πῶς ἔγινε,κι ἐγώ μόλις πού ξέρω
νά πῶ.Μπορεῖ νά τόν ἐπείραξα
σάν ἄνθρωπο,ἀλλά δέν τόν πρόσβαλα
σάν εὐγενῆ.Κι ἀνάρμοστος κανένας
λόγος δέν ξέφυγε ἀπ'τά χείλη του,
οὔτε στόν μεγαλύτερο θυμό του.
ΑΛΦ."Ετσι μοῦ φάνηκε ἡ διαμάχη σας
καί μένα,κι ὅ,τι ἀμέσως ἔβαλα

στό νοῦ μου,ὁ λόγος σου τό ἐπικυρώνει.
Φυσικό,ὅταν μαλλώνουν ἄνθρωποι,
τόν πιό φρόνιμο νά θαρροῦν γιά φταίχτη.
Δέν ἔπρεπε μαζί του νά θυμώσεις'
καλύτερο νά τόν καθοδηγοῦσες.
Ὅμως εἶναι πάντα καιρός'δέν εἶναι
τίποτε ἐδῶ,ποῦ νά σᾶς ἀναγκάζει,
νἆσαστε μαλλωμένοι.Ὅσο ἔχω εἰρήνη,
θέλω νά τόνε χαίρομαι κοντά μου.
Τή γαλήνη φέρε ξανά-εὔκολο εἶναι.
Μπορεῖ ἡ Λεονώρα Σανβιτάλε πρῶτα
νά τόν μαλάξει μέ τρυφερό χεῖλι'
κατόπι πήγαινε κι ἐσύ,καί δός του
τή λευτεριά του πάλι στ'ὄνομά μου,
καί κέρδισέ του τήν ἐμπιστοσύνη
μέ λόγια τρυφερά κι ἀληθινά.
Ὅπως πάντα μπορεῖς,κανόνισέ το'
σά φίλος νά μιλήσεις καί πατέρας.
Καί πρίν νἄχουμε φύγει,θέλω εἰρήνη'
τίποτε ἀδύνατο σέ σέ,ὅταν θέλεις.
Κάλλιο νά μείνουμε γιά λίγο ἀκόμη,
κι ὕστερα ἀφήνουμε ν'ἀποτελειώσουν
γλυκά οἱ γυναῖκες κεῖνο,ποῦ θ'ἀρχίσεις.
Κι ὅταν γυρίσουμε καί πάλι πίσω,
ἀπ'τή σφοδρήν αὐτήν ἐντύπωση
θἄχουνε σβήσει καί τό στερνό ἀχνάρι.
Φαίνεται,'Αντώνιο,πώς δέν τήν ἀφήνεις
τήν πρακτική σου:Μόλις μιά δουλειά
ποῦ τέλειωσες,γυρίζεις τώρα πίσω,
καί δημιουργεῖς ἀμέσως μιά καινούρια.
'Ελπίζω νά πετύχεις καί σ'αὐτή.

ΑΝΤ. Ντρέπομαι,καί στά λόγια τά δικά σου,
σάνμές σέ καθαρότατο καθρέφτη,
βλέπω τό φταίξιμό μου:Η'εὐκολία
εὐγενικό ὑπακούει κανείς κύριο,
π'ὅταν μᾶς προστάζει,μᾶς καταπείθει.

ΠΡΑΞΗ ΤΡΙΤΗ

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Πριγκήπισσα μόνη.

ΠΡ. Ποῦ νἆναι ἡ 'Ελεονώρα; Μ'ἀναταράζει
κάθε στιγμή βαθειά τήν καρδιά μου ἡ ἔγνια
μέ ὀδύνη.Τί ἔγινε μόλις ποῦ ξέρω.
Ποιός ἀπ'τούς δυό τους φταίει,δέν ξέρω ἀκόμη.
Ὦ,νἄρχονταν!Δέ θέλω νά μιλήσω
στόν ἀδερφό μου ἀκόμη,καί στόν 'Αντώνιο,
πρίν μάθω καλύτερα,πρίν ἀκούσω
τί στάθηκε,καί τί μπορεῖ νά γίνει.

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΗ

Πριγκήπισσα.'Ελεονώρα.

ΠΡ. Τί νέα φέρνεις Λεονώρα;Μέ τούς φίλους
τί ἔγινε τούς δικούς μας;Τί συνέβη;
ΛΕ. 'Απ'ὅ,τι ξέρουμε δέν ἔμαθα ἄλλο.
Εἶχαν σκληρή συνάντηση,κι ὁ Τάσσο
ἔσυρε τό σπαθί,τότε ὁ ἀδερφός σου
ἦρθε καί τούς ἐχώρισε.Θαρρῶ ὅμως,
πώς τήν ἀρχή τήν ἔκαμεν ὁ Τάσσο.
'Ελεύθερος ὁ 'Αντώνιο τριγυρίζει,
καί μέ τόν κύριό του συνομιλεῖ.
Ὅμως στό δωμάτιό του ἐξορισμένος
καί μοναχός ὁ Τάσσο εἶναι κλεισμένος.
ΠΡ. Σίγουρα ὁ 'Αντώνιο τόν ἔχει ἐρεθίσει,
τόν ἄντρα τόν περήφανο τόν ἔχει
προσβάλει ἀπόξενα καί παγερά.
ΛΕ. Κι ἐγώ τό ἴδιο θαρρῶ.Γιατί ὡς τόν εἶδε,
σάν νά συννέφιασε τό μέτωπό του.
ΠΡ. Ἄχ,νά ξεσυνηθίζαμε,τό νέμε
τό βουβό τῆς καρδιᾶς ν'ἀκολουθοῦμε!

Πολύ σιγά στό στῆθος μας μιλᾶ
ὁ Θεός,πολύ σιγά,μά ξεκάθαρα,
πού μᾶς δείχνει,τί πρέπει νά ἐννοοῦμε,
τί πρέπει ν'ἀποφεύγουμε.Μοῦ ἐφάνη
ὁ 'Αντώνιο σήμερα νωρίς ὀψός,
ὅσο ποτέ,στόν ἑαυτό του μέσα.
Μέ προειδοποίησε τό πνεῦμα μου,
ὅταν τόν ἔβαλα πλάϊ μέ τόν Τάσσο.
Κύττα τό παρουσιαστικό τους μόνο,
κύττα τόν τόνο,τή ματιά,τό βῆμα:
Πόσο εἶναι ἀντίθετα ὅλα,δέν μποροῦνε
ποτέ μ'ἀγάπη νά μονιάσουν.Ὅμως
ἡ ἐλπίδα μέ ξελόγιασε ἡ πανλίστρα:
κι οἱ δυό τους λογικοί,καλλιεργημένοι,
εὐγενικοί εἶναι καί δικοί σου φίλοι.
Κι ἀπ'τῶν καλῶν,δεσμός ποιός ἄλλος εἶναι
πιό σταθερός;'Επρότρεψα τόν νέο'
ὁλόψυχα τό δέχτη'καί μέ πόση
θέρμη,πόσο ὄμορφα μ'ἀφοσιώθη:
Ὤ,νἄχα καί στόν 'Αντώνιο μιλήσει:
'Εδίσταζα κι ὁ χρόνος ἦταν λίγος'
ἐδείλιασα εὐθύς μέ τά πρῶτα λόγια,
κι ἐπίμονα,τόν νέο νά τοῦ συστήσω'
στούς τρόπους,στήν εὐγένεια,στίς συνήθειες
τοῦ κόσμου ἀφέθηκα,κι ἐχθρούς πού ξέρουν
νά γαληνεύουν'δέ φοβόμουν διόλου
αὐτό τό ξαφνικό ἀπ'τόν ἔμπειρο ἄντρα
κι ἀπ'τόν ὁρμητικό τόν νέο.Κι ὅμως,
νά,πού ἔγινε.Μακρυά ἦταν τό κακό,
ὅπως πίστευα,κι ὅμως τώρα ἐδῶ 'ναι.
Συμβούλεψέ με:Τί πρέπει νά κάμω;
ΛΕ. Τί δύσκολο εἶναι νά σέ συμβουλέψω,
τό νοιώθεις ὕστερα ἀπ'αὐτά,πού μοῦ 'πες
καί σύ.Δέν εἶναι ἐδῶ μιά παρανόηση
ἀνάμεσα σέ δυό πού συμφωνοῦνε'
οἱ λόγοι,καί στήν ἀνάγκη καί τά ὅπλα,
μποροῦν τό πρᾶγμα ν'ἀποκαταστήσουν.

'Από καιρό τό αισθάνθηκα,πώς είναι
δυό άντρες έχθροί γιά τοῦτο,γιατί ή φύση
δέν μπόρεσε νά πλάσει άπό τούς δυό
ἕναν ἄντρα.Κι ἄν ἦταν γιά καλό τους
ἔξυπνοι,θά μπορούσαν νάναι φίλοι'
τότε σάν ἕνας ἄντρας θέ νά ζοῦσαν
μέ ὁμόνοια,μ'εὐτυχία,μέ χαρά.
"Ετσι ἔλπιζα'τώρα τό βλέπω:μάταιο.
Μπορεῖ νά παραμεριστῆ ή διαμάχη
ή σημερνή'μά δέν μᾶς βεβαιώνει
ἐτοῦτο γιά τήν αὔριο,γιά τό μέλλον.
Καλύτερο θἄταν λογιάζω,ὁ Τάσσο
γιά λίγο διάστημα νά ταξιδέψει
μακρυά ἀπό δῶ'στή Ρώμη θά μποροῦσε
νά πάει,ἀκόμη καί στή Φλωρεντία.
'Εκεῖ μπορεῖ σέ μερικές βδομάδες
νά τόν ἀντάμωνα,καί θά μποροῦσα
νά ἐπιδράσω σά φίλη στήν ψυχή του.
'Εδῶ στό μεταξύ θέ νά μποροῦσες
ἐσύ νά φέρεις πιό κοντά σέ σένα
καί τούς φίλους σου πάλι τόν 'Αντώνιο,
πού σέ μᾶς ἔχει γίνει τόσο ξένος'
κι ἔτσι ὁ καλός ὁ χρόνος ἴσως δώσει
αὐτό,π'ἀδύνατο θαρροῦμε τώρα.

ΠΡ. Καί νάχεις τήν ἀπόλαυση ἐσύ,φίλη,
κι ἐγώ νά στερηθῶ;Σωστό τό βρίσκεις;

ΛΕ. Τίποτε δέ θά στερηθῆς'ἐκεῖνο
μόνο,πού στήν περίπτωσην ἐτούτη
δέ θά μποροῦσες βέβαια ν'ἀπολάψεις.

ΠΡ. "Ετσι ἤρεμα ἕνα φίλο νά ἐξορίσω;

ΛΕ. Τόν κρατᾶς,φαινομενικά μονάχα
τόν ἐξορίζεις.

ΠΡ. Μά δέ θά θελήσει,
νά τόν ἀφήσει ὁ ἀδερφός μου.

ΛΕ. "Αν κι ἐκεῖνος
τό βλέπει,ὅπως κι ἐμεῖς,θά ὑποχωρήσει.

ΠΡ. Βαρύ εἶναι,νά σέ κατακρίνει ὁ φίλος.

ΛΕ. Κι ὅμως ἐσύ τόν φίλο σου τόν σώζεις.

ΠΡ. Δέν έγκρίνω νά γίνει έτοῦτο.
ΛΕ. Τότε
καλό νά περιμένεις πιό μεγάλο.
ΠΡ. Μέ τυραννᾶς,κι ἄν ὠφελεῖς,δέν ξέρεις.
ΛΕ. Θά δοῦμε γρήγορα,ποιός ἔχει λάθος.
ΠΡ. Κι ἄν εἶναι ἔτσι,μή μέ ρωτᾶς τότε ἄλλο.
ΛΕ. Όποιος μπορεῖ ν'ἀποφασίζει,αὐτός
τόν πόνο τόν κατανικᾶ.
ΠΡ. Δέν ἔχω
ἀποφασίσει,μόνο ἄς γίνει,φτάνει
νά μή μείνει πολύν καιρό μακρυά μας-
καί νά φροντίσουμε γι'αὐτόν,Λεονώρα,
νά μήν τοῦ λείψει τίποτε στό μέλλον,
κι ὁ δοῦκας πρόθυμα νά τοῦ προσφέρει
τῆς ζωῆς τά μέσα ἀκόμη καί στά ξένα.
Μέ τόν 'Αντώνιο μίλησε,γιατί ἔχει
μεγάλη πέραση στόν ἀδερφό μου,
καί τή φιλονικεία νά τήν ξεχάσει
γιά χάρη τοῦ φίλου μας καί δική μας.
ΛΕ. Ένας δικός σου λόγος,πριγκηπέσσα,
κάποιο περσότερο θέ νἆχε κῦρος.
ΠΡ. Τό ξέρεις,φίλη μου,πώς δέ μπορῶ,
ὅπως τοῦ Οὐρβίνο ἡ ἀδερφή μου,γιά μέ
καί τούς δικούς μου νά ζητήσω κάτι.
Παράμερα νά ζῶ βουβά μ'ἀρέσει,
κι εὐγνώμονα παίρνω ἀπ'τόν ἀδερφό μου,
ὅ,τι μπορεῖ καί θέλει νά μοῦ δώσει.
Συχνά ἄλλοτε γι'αὐτό κατηγοροῦσα
τόν ἑαυτό μου'τὄχω ὑπερνικήσει
τώρα.Συχνά μέ μάλλωνε γιά τοῦτο
μιά φίλη μου:ἀφιλόκερδη εἶσαι,μοῦλεε,
κι εἶν'ὄμορφο'μόνο τό παρακάνεις,
καί τήν ἀνάγκη δέ μπορεῖς νά νοιώσεις
τῶν φίλων σου σωστά.Καί τ'ἀμελῶ,
καί τήν ἐπίκριση ἔχω τούτη τώρα.
Μά χαίρομαι,πού μπορῶ νά ὠφελήσω
τώρα τό φίλο μας πραγματικά.
Έχω μερίδιο ἀπ'τήν κληρονομιά

τῆς μητέρας μου,καί μέ προθυμία
θά βοηθήσω γι'αὐτόν νά φροντίσουν.

ΛΕ. Ἀρχόντισσά μου,κι ἐγώ εἶμαι σέ θέση
νά τοῦ φανῶ φίλη.Δέν εἶναι δισάλου
οἰκονόμος'κι ἄν ἔχει μιάν ἀνάγκη,
θά ξέρω ἐπιδέξια νά τόν βοηθήσω.

ΠΡ. Πάρ'τον λοιπόν,κι ἐγώ ἄς τόν στερηθῶ'
ἄς χαρισθῆ σέ σένα ἀπό τούς ἄλλους!
Τό βλέπω,πώς εἶναι καλύτερα ἔτσι.
Πρέπει λοιπόν πάλι νά τόν δοξάζω
σάν καλό καί σωτήριο αὐτόν τόν πόνο;
Ἀπό τήν πρώτη νιότη εἶχα τήν μοῖρα
αὐτή'κι εἶμαι σ'αὐτήν συνηθισμένη.
Εἶναι μόνο μισό τό χάσιμο
τῆς πιό ὄμορφης τῆς εὐτυχίας,ὅταν
δέν τήν κρατοῦσαμε μέ σιγουριά.

ΛΕ. Ἐλπίζω τόν ἑαυτό σου,ὅπως τ'ἀξίζεις,
εὐτυχισμένο νά τόν δῆς.

ΠΡ. Λεονώρα!
Εὐτυχισμένη;Ποιός εὐτυχισμένος
εἶναι τάχα;-Βέβαια τόν ἀδερφό μου
ἔτσι θέ νά μποροῦσα νά ὀνομάσω,
γιατί κρατεῖ ἡ μεγάλη του καρδιά
τή μοῖρα του μέ τό ἴδιο θάρρος πάντα'
ἀλλά ποτέ δέν εἶχε ὅ,τι τ'ἀξίζει.
Τοῦ Οὐρβίνο η ἀδερφή μου εἶναι εὐτυχισμένη;
Ἡ ὡραία γυναίκα,ἡ εὐγενική,ἡ μεγάλη
καρδιά!Παιδιά στόν νεώτερό της ἄντρα
δέ δίνει'ἐκεῖνος τήν ἐκτιμᾶ,καθόλου
δέν τῆς τό ἀνταποδίνει,ὅμως χαρά
καμμιά δέν κατοικεῖ στό σπιτικό τους.
Καί σέ τί τή μητέρα μας τήν εἶχε
βοηθήσει ἡ σοφία της;Κάθε τρόπου
ἡ γνώση,ἡ διάνοιά της ἡ μεγάλη;
Μᾶς πῆραν μακριά της;τώρα πιά εἶναι
νεκρή'δέν ἄφησε τήν παρηγόρια
σέ μᾶς,τά παιδιά της,πώς πέθανε
μέ τό θεό της συμφιλιωμένη.

ΛΕ. Ὦ,μήν κυττᾶς τί λείπει στόν καθένα·
κύτταξε μόνο ἐκεῖνο,πού τοῦ μένει:
ἐσένα τί σοῦ μένει,πριγκηπέσσα;
ΠΡ. Τί μοῦ μένει; Ὑπομονή,Λεονώρα:
Μποροῦσα καί τήν εἶχα ἀπό τά νειᾶτα.
Ὅταν μέ τίς γιορτές καί τά παιχνίδια
συντροφικά χαιρόνταν φίλοι,ἀδέρφια,
στό δωμάτιό μου ἐμένα μέ κρατοῦσε
ἡ ἀρρώστεια,καί μέ συντροφιά τούς πόνους
νωρίς ἐμάθαινα τή στέρηση.
Ἕνα μονάχα μέ διασκέδαζε
στήνμοναξιά,τοῦ τραγουδιοῦ ἡ χαρά·
διασκέδαση εἶχα μέ τόν ἑαυτό μου,
λίκνιζα μ'ἁπαλούς τόνους τούς πόνους,
τίς λαχτάρες,τίς πεθυμιές. Ὁ πόνος
ἐγίνονταν τότε συχνά χαρά,
καί τό θλιμμένο μου αἴσθημα,ἁρμονία.
Πολύ δέ βάστηξε ἡ εὐτυχία ἐτούτη,
μοῦ τήν ἐπῆρεν ὁ γιατρός. Νά μένω
σιωπηλή,πρόσταξε αὐστηρά'κι ἄν ἦταν
νά ζήσω,νά στεροῦμαι ἦταν ἀνάγκη
τήνμόνη μου μικρή παρηγοριά.
ΛΕ. Τόσο πολλοί γιά σέ βρεθῆκαν φίλοι,
καί τώρα εἶσαι καλά κι ὅλο ζωή.
ΠΡ. Εἶμαι καλά,σημαίνει,πώς δέν εἶμαι
ἄρρωστη'κι ἔχω φίλους,πού μέ κάμει
εὐτυχισμένη ἡ πίστη τους. Ἀκόμη
εἶχα καί κάποιο φίλο-
ΛΕ. Ἀλλά τόν ἔχεις.
ΠΡ. Καί θά τόν χάσω πολύ γρήγορα.
Ἦταν πολύ σημαντική ἡ στιγμή,
πού τόν πρωτόδα. Μόλις συνερχόμουν,
μόλις πόνος κι ἀρρώστεια ὑποχωροῦσαν·
δειλά μές στή ζωή κυττοῦσα πάλι,
τό φῶς ξαναχαιρόμουν καί τ'ἀδέρφια,
θαρρετά ἐβύζαινα τό πιό καθάριο
βάλσαμο τῆς ὁλόγλυκης ἐλπίδας.

Τολμοῦσα ἐμπρός πιό πέρα νά κυττάξω
μές στή ζωή,καί φιλικές μορφές
ἀπό μακρυά μέ συναντοῦσαν.Τότε,
Λεονώρα,μοῦ παρουσίασε τόν νέο
ἡ ἀδερφή'ἦρθε ἀπ'τό χέρι κρατημένος
τό δικό της,κι ὁμολογῶ,ἡ καρδιά μου
τόν ἅδραξε,θά τόν κρατεῖ γιά πάντα.

ΛΕ. 'Αρχόντισσά μου,μήν τό μετανοιώσεις:
Νά γνωρίζουμε τό εὐγενικό,εἶναι κέρδος,
πού δέν μπορεῖ κανείς νά μᾶς τό πάρει.

ΠΡ. Πρέπει νά τό φοβόμαστε τ'ὡραῖο,
τό ἐξαίσιο σάν μιά φλόγα,πού τόσο
ὑπέροχα ὠφελεῖ,ὅταν καίει μόνο
στήν ἑστία σου,ὅταν ἀπό μιά λαμπάδα
σοῦ φέγγει,τί γλυκά:ποιός θέλει τότε
καί ποιός μπορεῖ νά στήν ἀποστερήσει;
Κι ὅταν ἀπρόσεκτα καταβροχθίζει
τά πάντα γύρω,πόσο μπορεῖ τότε
νά σέ κάμει δυστυχισμένο:Τώρα
ἄφησέ με:"Εχω γίνει φλύαρη,
κάλλιο νά τὄχα κρύψει κι ἀπό σένα,
πόσο εἶμαι ἀδύνατη,πόσο ἄρρωστη.

ΛΕ. 'Η ἀρρώστεια τῆς καρδιᾶς γιατρεύεται
μέ θρήνους καί μέ τήν ἐμπιστοσύνη.

ΠΡ. "Αν θεραπεύει ἡ ἐμπιστοσύνη,τότε
ἀμέσως θά θεραπευτῶ'καθάρια
κι ὁλόκληρη τήν προσφέρω σέ σένα.
"Αχ,φίλη μου:Τ'ἀποφάσισα πλέον:
μπορεῖ νά φύγει:Ποιώθω μόνο κιόλα
τόν μακρόχρονο,τόνμεγάλο πόνο
τῶν ἡμερῶν,πού θέ νά στερηθῶ
αὐτό,πού μ'ἔκαμε χαρά νά νοιώθω.
'Ο ἥλιος ἀπό τά ματοβλέφαρά μου
τήν ὀμορφή του πιά δέν ἀνυψώνει
τήν κατάλαμπρη,ὀνειρεμένη εἰκόνα'
ἡ ἐλπίδα νά τόν βλέπω,δέν γιομίζει
μέ χαρούμενο πόθο πιά τό μόλις
ἀφυπνισμένο πνεῦμα.Τόν γυρεύει

ἡ πρώτη μου ματιά τοῦ κόκου κάτω
στοὺς κήπους μας μές στή δροσιά τῶν ἥσκιων.
Πόσο ὄμορφα ἔνοιωθε νά γαλήνεύει
κοντά του ὁ πόθος τά τερπνά τά βράδυα:
Μαζί του πῶς ἐφούντωνε ἡ λαχτάρα,
ὁλοένα πιό πολύ νά τόν γνωρίζω,
νά τόν νοιώθω!Καθημερνά ἡ καρδιά μας
τονίζονταν ὁλοένα καί πιό ὡραῖα
σ'ὅλο καί πιό καθάριες ἁρμονίες.
Ποιά σκοτεινιά πέφτει τώρα μπροστά μου:
Τοῦ ἥλιου ἡ λαμπρότητα,τῆς ψηλῆς μέρας
τό αἴσθημα τό χαρούμενο κι ἡ πλούσια
τοῦ μυριότροπου κόσμου παρουσία
ἔρημα καί βαθειά ἀποσκεπαστῆκαν
μές στήν κατσχνιά,πού μέ περιζώνει.
Ἄλλοτε ἦταν γιά μένα ἡ κάθε μέρα
ὁλόκληρη ζωή'σώπαινε ἡ ἔγνια,
καί τό ἴδιο τό προαίσθημα βουβαινόνταν,
κι ἁρμενίζαμε εὐτυχισμένοι,πέρα
δίχως κουπί τό ρεῦμα μᾶς τραβοῦσε
σέ κύματα ἀλαφριά:τώρα πλακώνει
τό στῆθος μου μέ θολή παρουσία
τοῦ μέλλοντος ὁ τρόμος.

ΑΠ. Θά σοῦ δώσει
τούς φίλους σου τό μέλλον πάλι,νέα
χαρά θά σοῦ προσφέρει κι εὐτυχία.

ΠΡ. Εὐχάριστα κρατῶ ἐκεῖνο,πού ἔχω.
Διασκεδάζει ἡ ἀλλαγή,δέν ὠφελεῖ ὅμως.
Μέ πόθο νεανικό σέ ξένου κόσμου
τά τυχερά,δέν ἅπλωσα τά χέρια
ποτέ,γιά τήν ἄμαθη τήν καρδιά μου,
τή στερημένη,κάτι γιά ν'ἁρπάξω
στήν τύχη.Ἔπρεπε ἐκεῖνον νά τιμῶ,
γιά τοῦτο καί τόν 'ἀγαποῦσα'αὐτόν
ἔπρεπε ν'ἀγαπῶ,γιατί ἡ ζωή μου
μαζί μ'ἐκεῖνον ἔγινε μιά ζωή,
πού δέν εἶχα ποτέ γνωρίσει.Κι ὅταν
ἔλεα στόν ἑαυτό μου:ἀπό κοντά του

φύγε:ἔφευγα,ἔφευγα κι ἐκεῖνος τότε
ἐρχόνταν πιό κοντά μου τραβηγμένος
γλυκά,τόσο σκληρά τιμωρημένος:
Χάνω ἀγαθό καθάριο,ἀληθινό,
κι ἀνάμεσα ἀπ'τόν πόθο μου ἕνα πνεῦμα
κακό μοῦ βάζει συγγενικούς πόνους,
ἀντί γιά τή χαρά,τήν εὐτυχία.
ΛΕ. Ἄν δέ μπορεῖ νά σέ παρηγορήσει
μιᾶς φίλης λόγος,θά σ'ἀναδροσίσει
ἡ βουβή δύναμη τοῦ ὡραίου κόσμου
καί τοῦ καιροῦ,δίχως νά τό προσέξεις.
ΠΡ. Ὡραῖος βέβαια ὁ κόσμος:Ἀναδεύουν
τόσα πολλά καλά στήν ἔκτασή του.
Ἄχ,πού πάντοτε φαίνεται μονάχα,
νά μᾶς ἀπομακρύνεται ἕνα βῆμα,
καί πού τραβᾶ τή δειλή μας λαχτάρα
στή ζωή βῆμα πρός βῆμα γιά τόν τάφο:
Οἱ ἄνθρωποι βρίσκουν τόσο σπάνια ἐκεῖνο,
πού φαίνονταν γι'αὐτούς προωρισμένο,
τόσο σπάνια νά κρατήσουν ἐκεῖνο,
πού ἐπῆρε κάποτε τό εὐτυχισμένο
χέρι:Μᾶς παίρνουν ὅ,τι μᾶς ἐδόθη,
κι ἀφήνουμε ὅ,τι ἐπαίρναμε μέ πόθο.
Ὑπάρχει εὐτυχία,δέν τήν ξέρουμε ὅμως:
κι ἄν τήν ξέρουμε,δέν τήν ἐκτιμοῦμε.

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

Ἐλεονώρα μόνη.

ΛΕ. Τήν ὡραία,εὐγενική καρδιά πῶς κλαίω:
Ὤ,ποιά θλιμμένη μοῖρα τῆς λαχαίνει:
Ἄχ,χάνει αὐτή-κι ἐσύ πῶς νά κερδίσεις;
Εἶναι τόσο ἀναγκαῖο νά φύγει ἐκεῖνος;
Τό κάνεις ἔτσι ἐσύ,γιά νά'χεις μόνη
τήν καρδιά του καί τά χαρίσματά του,
π'ὡς τώρα μ'ἕναν ἄλλον μοιραζόσουν,
κι ἄνισα μοιραζόσουν;Εἶναι τίμιο

νά φέρεσαι έτσι;Μή δέν εἶσαι πλούσια
ἀρκετά;Τί τάχα σοῦ λείπει ἀκόμη;
Ἄντρας,γυιός,ἀγαθά,τάξη,ὀμορφιά;
Ὅλα τά ἔχεις,κι αὐτόν θέλεις ἀκόμη
μαζί μ'αὐτά;Τόν ἀγαπᾶς;Τί νἆναι
ἄλλο,πού δέ θές νά τόν στερηθῆς;
Νά τό ὁμολογήσεις στόν ἑαυτό σου.-
Τί χάρμα,νά θωρεῖς στ'ὡραῖο του πνεῦμα
καθρεφτισμένο τόν ἑαυτό σου!Δέν εἶναι
ἡ εὐτυχία θαυμαστή,διπλᾶ μεγάλη,
ὅταν σά μές σ'οὐρανοσύννεφα
μᾶς ἀνυψώνει τό τραγούδι του;
Ἀξιοζήλευτος εἶσαι τότε μόνο!
Δέν ἔχεις μόνο ὅ,τι πολλοί ποθοῦνε'
τί ἔχεις,καθένας ξέρει καί γνωρίζει!
Ἡ πατρίδα ἀναφέρει τ'ὄνομά σου
καί πρός ἐσένα ἀτενίζει.Κι αὐτή εἶναι
ἡ ἀνώτατη κορφή κάθε εὐτυχίας.
Ἡ Λάουρα εἶναι λοιπόν τ'ὄνομα μόνο,
πού πρέπει ὅλα τά τρυφερά τά χείλη
νά προφέρουν;Καί μόνον ὁ Πετράρχης
εἶχε τό δικαίωμα ν'ἀποθεώσει
τήν ἄγνωστη ὀμορφιά;Ποῦναι ἕνας ἄντρας
νά συγκριθῆ μέ τό δικό μου φίλο;
Κι ὅπως οἱ σύγχρονοί του τόν θαυμάζουν,
κι οἱ ἀπόγονοι θά λένε τ'ὄνομά του
μέ θαυμασμό.Σ'αὐτῆς τῆς ζωῆς τή λάμψη,
τί ἐξαίσιο,νά τόν ἔχεις στό πλευρό σου!
Καί μαζί του τό μέλλον νά πλησιάζεις
μ'ἀλαφρό βῆμα!Τότε ἐπάνω σου
ὁ Χρόνος καί τά γερατειά δέν ἔχουν
δύναμη καμμιά,μήτε ἀκόμη ἡ φήμη
ἡ ἀδιάντροπη,π'ἐδῶ κι ἐκεῖ τή σπρώχνει
τό κῦμα τῆς ἐπιδοκιμασίας.
Αὐτό ποῦναι παροδικό,μπορεῖ
τό τραγούδι του νά τό διατηρήσει.
Ἀκόμη ὡραῖος εἶσαι,εὐτυχισμένος,
κι ὅταν ἀκόμη ὁ κύκλος τῶν πραγμάτων

ἀπό καιρό σ'ἔχει πάρει μαζί του.
Πρέπει νά τόν ἔχεις καί δέν τῆς παίρνεις
τίποτε'ἡ κλίση της γιά τόν ἄξιο ἄντρα
μέ τ'ἄλλα πάθη της εἶναι ὅμοια.Φέγγουν,
ὅπως ἀριά τή νύχτα ἡ βουβή λάμψη
τοῦ φεγγαριοῦ φέγγει στό στρατοκόπο,
στό μονοπάτι'δέ θερμαίνουν,γύρα
ἡδονή,ζωῆς χαρά καμμιά δέ χύνουν.
Χαρά θά νοιώθει,ὅταν ξέρει μακρυά της,
πώς εἶναι εὐτυχισμένος,ὅπως ὅταν
χαιρόταν,πού τόν εἶχε κάθε μέρα.
Κι ἔπειτα μέ τόν φίλο μου δέν θέλω
ἀπ'αὐτήν κι ἀπό τήν αὐλήν ἐτούτη
νά ἐξορισθῆ'θἄρθω πάλι καί πίσω
θά τόν φέρω.Λοιπόν ἔτσι θά γίνει:-
'Εδῶ,νά,πού ἔρχεται ὁ ἀμάλαχτος φίλος'
νά τόν μερώσουμε,ἄν μποροῦμε,ἄς δοῦμε.

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

Λεονώρα.'Αντόνιο.

ΛΕ. 'Αντί γιά είρήνη πόλεμο μᾶς φέρνεις;
Φαίνεσαι ἀπό στρατόπεδο νά φτάνεις,
ἀπό μάχη,ὅπου ἡ βία βασιλεύει,
καί τῆς πυγμῆς ἡ δύναμη ὅπου κρίνει,
κι ὄχι ἀπ'τή Ρώμη,ὅπου τά χέρια ὑψώνει
εὐλογῶντας ἡ ἐπίσημη σοφία,
κι ὁλόκληρο ἕναν κόσμον ἀτενίζει,
πού στά πόδια της πρόθυμα ὑπακούει.
ΑΝΤ. Τόν ψόγο,ὡραία φίλη,νά ὑπομείνω
ἀνάγκη,κι ὅμως δέν εἶναι μακρυά του
ἡ δικαιολογία.Εἶναι ἐπικίνδυνο,
ὅταν κανείς πρέπει νά δείχνεται
πολύν καιρό σοφός καί μετρημένος.
Τό κακό πνεῦμα τότε στό πλευρό σου
καραδοκεῖ,καί βίαια θέλει νἄχει
ἀπό καιρό σέ καιρό κάποιο θῦμα.

Δυστυχῶς ὅμως τή φορά ἐτούτη
τύχω προσφέρει σέ βάρος τῶν φίλων.
ΛΕ. Πολύν καιρόν ἐμόχθησες σ'ἀνθρώπους
ξένους καί μέ τή γνώμη τή δική τους
ἔχεις συμμορφωθῆ'τώρα πού πάλι
βλέπεις τούς φίλους,τούς παραγνωρίζεις,
καί σάν νἆναι ξένοι μ'αὐτούς μαλλώνεις.
ΑΝΤ.'Εδῶ εἶναι ὁ κίνδυνος,ἀγαπητή μου·
Μέ ξένους ἔχεις αὐτοκυριαρχία,
προσέχεις,ἐπιδιώκεις τό σκοπό σου,
γιά νά σ'ὠφελήσουν στήν εὔνοιά τους'
μέ τούς φίλους φέρνεσαι ἐλεύθερα ὅμως,
στήν ἀγάπη τους ἡσυχάζεις,ἕνα
καπρίτσιο ἐπιτρέπεις στόν ἑαυτό σου,
ἀφήνεις λίγο ἀδέσμευτο τό πάθος,
κι ἔτσι πληγώνουμε πιότερο ἀπ'ἄλλους
αὐτούς,πού τρυφερότατα ἀγαποῦμε.
ΛΕ. Στή θεώρηση αὐτή τή γαλήνια πάλι
σέ βρίσκω μέ χαρά,ἀκριβέ μου φίλε.
ΑΝΤ. Ναί,μέ στενοχωρεῖ—καί δέν τ'ἀρνιέμαι—
πού ἔχασα σήμερα τόν ἑαυτό μου
δίχως μέτρο.'Αλλ'ὁμολογῶ,ὅταν ἕνας
ἀκνάτος ἄντρας φτάνει μ'ἱδρωμένο
μέτωπο ἀπ'τήν κοπιαστική ἐργασία,
κι ἀργά τό βράδυ σκέφτεται γιά μόχθο
νέο νά ξεκουραστῆ στήν ποθητή
σκιά,καί τή βρίσκει τότε νά τήν ἔχει
πλατιά πιασμένη κάποιος ἀκαμάτης,
πρέπει στό στῆθος του κάτι νά νοιώσει.
ΛΕ. "Αν εἶναι ἄνθρωπος,μ'ἕναν ἄντρα τότε
εὐχάριστα θά μοιραστῆ τή σκιά,
πού τήν ἀνάπαυση γλυκειά,ἐλαφριά
τήν ἐργασία θά τοῦ κάμει μέ κάποιους
γλυκούς τόνους,μέ μιά συνομιλία.
Εἶναι πλατύ τό δέντρο,φίλε μου,
τή σκιά πού δίνει,καί δέν ἔχει ἀνάγκη
κανείς τόν ἄλλον νά παραγκωνίζει.
ΑΝΤ."Ας μήν ἀντιμαχόμαστε,Λεονώρα,

μέ τῶν παρομοιώσεων τό παιχνίδι.
Πολλά πράγματα εἶναι σ'αὐτόν τόν κόσμο,
πού τά χαρίζουμε σέ κάποιον ἄλλον,
καί τά μοιράζουμε μέ προθυμία·
εἶναι ὅμως κάποιος θησαυρός,πού μόνο
στόν πολύ ἄξιο χαρίζουμε εὐχαρίστως,
καί κάποιος ἄλλος,πού καί στόν πανάξιο
ποτέ δέ δίνουμε μέ θέλησή μας.
Κι ἄν μέ ρωτήσεις γιά τούς θησαυρούς
αὐτούς τούς δυό,θ'ἀποκριθῶ,πώς εἶναι:
ἡ δάφνη καί τῶν γυναικῶν ἡ εὔνοια.
ΛΕ. Στοῦ νέου μας τό κεφάλι τό στεφάνι
ἐκεῖνο ἐπρόσβαλε τό σοβαρό ἄντρα;
Κι ἐσύ ὁ ἴδιος δέ θά μποροῦσες ὅμως
γιά τόν μόχθο του,τήν ὡραία ποίησή του
νά βρῇς σεμνότερη ἀμοιβή.Γιατί ἕνα
κατόρθωμα,πού εἶναι πέρα ἀπ'τή γῆ,
σαλεύει στούς ἀνέμους,καί μέ τόνους
κι ἀνάλαφρες εἰκόνες μᾶς φαντάζει,
τό ἴδιο ἀνταμείβεται μέ μιάν εἰκόνα
ὡραία,μ'ἕνα γλυκό σημάδι μόνο·
κι ἄν μόλις ὁ ἴδιος πού πατᾶ τή γῆ,
μόλις κι ἡ ἀνώτατη ἀμοιβή τ'ἀγγίζει
τήν κεφαλή.Κι ἕνα ἄκαρπο κλαδί
τό δῶρο εἶναι π'ὁ θαυμαστής προσφέρει
σάν ἄκαρπη συμπάθεια,κάποιο χρέος
νά πληρώσει εὔκολα μ'αὐτόν τόν τρόπο.
Φθονεῖς πολύ τό χρυσό φέγγος γύρα
ἀπ'τό γυμνό κεφάλι στήν εἰκόνα
τοῦ μάρτυρα'τό δάφνινο στεφάνι,
ὅπου τό βλέπεις,σίγουρα εἶναι πόνου
περσότερο παρά εὐτυχίας σημάδι.
ΑΝΤ. Μήν τάχα τ'ἀξιαγάπητό σου στόμα
θέλει νά μέ διδάξει,αὐτοῦ τοῦ κόσμου
τήνματαιότητα νά περιφρονῶ;
ΛΕ. Μέ τήν ἀξία του νά ἐκτιμᾷς τό κάθε
καλό δέ χρειάζεται νά σέ διδάξω.
'Από καιρό ὅμως σέ καιρό,ὅπως καί οἱ ἄλλοι,

φαίνεται κι ὁ σοφός νά χρειάζεται,
τά καλά πού κατέχει νά τοῦ δείχνουν
στό σωστό φῶς.'Εσύ,εὐγενικέ ἄντρα,
ἀπόνα φάντασμα εὔνοιας καί τιμῆς
δέν μπορεῖς νἄχεις ἀξιώσεις.Τό ἔργο,
πού μέ τόν ἄρχοντά σου σέ συνδέει,
καί μέ τούς φίλους σου αὐτό σέ δένει,
εἶναι ἐνεργητικό καί ζωντανό,
κι ἔτσι πραγματική καί ζωντανή
πρέπει νἆναι ἡ ἀμοιβή σου.'Η δάφνη σου
εἶναι ἡ ἡγεμονική ἐμπιστοσύνη,
πού σάν εὐχάριστο,ἐλαφρό ἕνα βάρος
στούς ὤμους σου ακριάζεται καί μένει,
κι ἡ δόξα,ἡ γενική εἶναι ἐμπιστοσύνη.
ΑΝΤ. Τίποτε γιά τῶν γυναικῶν τήν εὔνοια
δέ λές,δέ θές νά μοῦ τήν παραστήσεις,
πού τή στεροῦμαι;
ΑΕ. "Οπως κανείς τό παίρνει.
Γιατί δέν τή στερεῖσαι,καί θέ νἄταν
πιό εὔκολο γιά σένα παρά γιά κεῖνον
τόν καλόν ἄντρα νά τή στερηθῆ.
Γιατί πές μου:θά τό πετύχαινε
μιά γυναίκα,ἄν σκέφτονταν νά φροντίσει
γιά σένα μέ τόν τρόπο τόν δικό της,
ν'ἀσχοληθῆ μ'ἐσέ ἄν ἐπιχειροῦσε;
Σέ σένα εἶναι ὅλα σιγουριά καί τάξη'
φροντίζεις γιά τόν ἑαυτό σου τό ἴδιο,
ὅπως καί γιά τούς ἄλλους."Εχεις ὅ,τι
κανείς θά ἐπιθυμοῦσε νά σοῦ δώσει.
'Αλλ'ἐκεῖνος στήν ειδικότητά μας
μᾶς ἀπασχολεῖ'χίλια δυό τοῦ λείπουν
μικροπράγματα,πού γι'αὐτά κοπιάζει
πρόθυμα μιά γυναίκα νά τοῦ δώσει.
Τά πιό ὄμορφα ὑφάσματα,κάποιο ροῦχο
μεταξωτό μέ μερικά κεντίδια
τά φορεῖ εὐχάριστα.Τόν ἑαυτό του
χαίρεται νά τόν βλέπει στολισμένο,

κι ἀκόμα πιό πολύ δέν ὑπομένει
στό σῶμα του τό πρόστυχο ὑλικό,
πού τό δοῦλο μόνο χαρακτηρίζει,
κι ὅλα πάνω του πρέπει νά ταιριάζουν
εὐγενικά,καλά,φίνα καί ὡραῖα.
Τήν ἐπιδεξιότητα ὅμως δέν ἔχει
νά τά προμηθευτῆ,κι ὅταν τά ἔχει,
νά τά διατηρῆ'πάντοτε τοῦ λείπει
χρῆμα καί προσοχή.'Αλλοτε ἀφήνει
ἐδῶ κάποιο κομμάτι,ἄλλοτε ἐκεῖ.
'Από ταξίδι δέ γυρίζει πίσω,
π'ἀπό τά πράγματά του νά μή λείπει
τό ἕνα τους τρίτο.'Αλλοτε τόνε κλέβει
ὁ ὑπηρέτης.Κι ἔτσι εἶναι ἀνάγκη,'Αντώνιο,
γι'αὐτόν νά φροντίζουμε ὅλο τό χρόνο.

ΑΝΤ. Κι ἀγαπητό τόν κάνει αὐτή ἡ φροντίδα,
πιό ἀγαπητό ὁλοένα.Εὐτυχισμένος
νέος,π'ἀρετή τά λογαριάζουν νἆναι
τά ἐλαττώματά του,πὄχει τ'ὡραῖο
τό χάρισμα νά παίζει σάν παιδί,
ἀκόμα κι ἄντρας,πού νά παινεύεται
μπορεῖ γιά τή γλυκειά του ἀδυναμία!
Νά μέ συχωρέσεις,ὡραία φίλη,
ἄν γίνω λίγο πικρός κι ἐδῶ ἀκόμη.
Δέν τά λές ὅλα,τί τολμᾶ δέ λές,
κι ἀπ'ὅ,τι θαρρεῖς πιό ἔξυπνος πώς εἶναι.-
Παινεύεται γιά δυό του φλόγες!Δένει
καί λύνει ἔτσι τούς κόμπους,πού κερδίζει
<u>τέτοιες</u> καρδιές μέ <u>τέτοιες</u> τέχνες!Εἶναι
κανείς νά τό πιστέφει;

ΛΕ. 'Ας εἶναι!'Ετοῦτο
ἀποδεικνύει ἀκριβῶς,πώς εἶναι
ἡ φιλία μόνο,πού μᾶς ἐμψυχώνει.
Κι ὅταν ἀκόμη προσφέραμε ἀγάπη
στήν ἀγάπη,δέν ἀνταμείβαμε
τήν ὄμορφη καρδιά,ὅπως τῆς ταιριάζει,
πού λησμονεῖ ὁλότελα τόν ἑαυτό της,
καί σ'ὄνειρο γλυκό ζῆ ἀφοσιωμένη

στούς φίλους της;

ΑΝΤ. Κακομαθαίνετέ τον
μόνο,κι ὁλοένα πιό πολύ θαρρεῖτε
τόν ἐγωϊσμό του ἀγάπη,ὅλους τούς φίλους
προσβάλλετε,πού μέ πιστή ψυχή
σᾶς ἀφιερώνονται,δίνετε φόρο
ἑκούσιο στόν περήφανο,ἀφανίστε
τόν ὡραῖο κύκλο τῆς ἐμπιστοσύνης
τῆς συντροφικῆς!

ΛΕ. Μεροληπτικές
τόσο δέν εἴμαστε,καθώς νομίζεις.
Τόν φίλο μας σέ κάποιες περιπτώσεις
τόν συμβουλεύουμε,γιατί ποθοῦμε
νά τόνε πλάσουμε ἔτσι,πού στούς ἄλλους
καί στόν ἑαυτό του νά μπορεῖ νά δίνει
χαρά.Κι ἄν κάτι εἶναι γιά κατηγόρια,
αὐτό κρυφό σέ μᾶς δένμένει.

ΑΝΤ. Κι ὅμως
πολλά,πού πρέπει νά κατηγορεῖτε,
ἐσεῖς τοῦ τά ἐπαινεῖτε.Τόν γνωρίζω
καιρό,εὔκολο εἶναι νά τόν γνωρίζεις,
δέ μπορεῖ νά κρύψει τόν ἑαυτό του,
καθώς εἶναι περήφανος πολύ.
Βυθίζεται στόν ἑαυτό του μέσα,
σάν νἆταν στό στῆθος του ὁ κόσμος ὅλος,
νἆναι στόν κόσμο του σάν νά τοῦ φτάνει,
καί γύρω του ὅλα σβήνουν.Καί τ'ἀφήνει
νά γίνοντ ι ὅλα μόνα,τ'ἀποδιώχνει,
κι αὐτός ἡσυχάζει στόν ἑαυτό του,
καί ξάφνου,ὅπως μιά σπίθα ἀθώρητη
τή νάρκη ἀνάβει,μπορεῖ νἆναι πά ος,
χαρά,παραξενιά,θυμός,ζεστά
ζωηρά'τότε ὅλα θέλει νά τ'ἀδράξει,
ὅλα νά τά κρατεῖ,τότε ὅλα θέλει
νά γίνουν,ὅπως τἄχει φαντασθῆ'
σέ μιά στιγμή πρέπει νά γεννηθοῦνε,
ὅσα ἀπό χρόνια ἦταν νά ἑτοιμασθοῦνε,
σέ μιά στιγμή πρέπει νά διαλυθοῦνε,

όσα σέ χρόνια ό μόχθος θά χαλοῦσε.
Ζητᾶ τ'ἀδύνατα ἀπ'τόν ἑαυτό του,
γιά νά μπορεῖ νά τά ζητᾶ ἀπ'τούς ἄλλους.
Τίς τελευταῖες αἰτίες τῶν πραγμάτων
θέλει στό πνεῦμα του νά συγκεντρώσει·
καί μόλις μές σ'ἑκατομμύρια ἀνθρώπους
ένας τό κατορθώνει,καί δέν εἶναι
αὐτός ἐκεῖνος·τέλος πάλι πέφτει
ἀδιόρθωτος στόν ἑαυτό του μέσα.
ΑΕ. Κανέναν ἄλλον,τόν ἑαυτό του βλάφτει.
ΑΝΤ. Κι ὅμως πολύ τούς ἄλλους τούς πληγώνει.
Μπορεῖς νά τ'ἀρνηθῆς,πώς τή στιγμή
τοῦ πάθους,πού γρήγορα τόν ἀδράχνει
στόν ἡγεμόνα καί στήν πριγκηπέσσα
ἀκόμη,σ'ὅποιον κι ἄν εἶναι,τολμᾶ
κακολογιές,βρισιές νά ξεστομίζει;
Γιά μιά στιγμή μονάχα βέβαια,φτάνει
όμως,πάλι ή στιγμή ξαναγυρίζει.
Όπως τό στῆθος του,ἔτσι καί τό στόμα
πολύ λίγο ξέρει νά ἐξουσιάζει.
ΑΕ. Σκέφτομαι,νάφευγε ἀπό ἐδῶ γιά λίγο,
θά ὠφελοῦσε τούς ἄλλους καί τόν ἴδιο.
ΑΝΤ. Μπορεῖ καί ναί,μπορεῖ καί ὄχι.'Αλλ'ὅμως
δέν εἶναι ή ὥρα τώρα νά τό σκεφτοῦμε.
Στούς ὤμους μου δέ θέλω νά σηκώσω
τό σφάλμα'θά φαίνονταν,πώς τόν διώχνω,
καί δέν τόν διώχνω.Γιά δική μου χάρη
μπορεῖ ἥσυχος νά μείνει στήν αὐλή μας·
κι ἄν θέλει νά συμφιλιωθῆ μαζί μου,
τή γνώμη μου ἄν θέλει ν'ἀκολουθήσει,
θέ νά μποροῦμε ὑποφερτά νά ζοῦμε.
ΑΕ. Τώρα ἐλπίζεις μιά ψυχή νά ἐπηρεάσεις,
πού λίγο πρίν τήν πίστευες χαμένη.
ΑΝΤ. Πάντοτε ἐλπίζουμε,κι ὅπως καί νἆναι,
ἀπό τό ν'ἀπελπίζεσαι,νά ἐλπίζεις,

είναι καλύτερο.Τί ποιός μπορεί
νά υπολογίσει τ'αδύνατο;'Αξίζει
γιά τόν κύριό μας.Πρέπει νά μάς μείνει.
Κι ακόμη κι άν ματαιοπονούμε,ό μόνος,
πού έχουμε νά υπομείνουμε,δέν είναι.
ΛΕ. Έτσι αμερόληπτο καί δίχως πάθος
δέν σέ πίστευα.Έχεις μεταγνωμίσει
γρήγορα.
ΑΝΤ. Πρέπει ένα προτέρημα
νάχουν τά γερατειά:κι άν δέν ξεφεύγουν
τήν πλάνη,όμως νάναι προετοιμασμένα
γι'αυτήν.Στήν αρχή εσύ πρώτα ζητούσες
μέ τό φίλο σου νά μέ συμφιλιώσεις.
'Εγώ τώρα από σένα τό γυρεύω.
Ό,τι μπορείς κάμε νά βρής τόν άντρα
αυτόν,κι όλα καί πάλι νά τά φτειάξεις.
'Ο ίδιος θά πώ σ'αυτόν,όταν μονάχα
μάθω από σέ,πώς είναι γαλήνιος,
όταν νομίσεις,πώς δέ θά πληθύνει
ή παρουσία μου τό κακό.Όμως ό,τι
κι άν κάμεις,τώρα αμέσως νά τό κάμεις'
έρχεται από ψε βράδυ ό 'Αλφόνσος πάλι,
καί θά τόν συνοδέψω.Ώς τότε χαίρε.

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

Λεονώρα μόνη.

ΛΕ. 'Ετούτη τή φορά δέ συμφωνούμε,
αγαπητέ μου φίλε.Τό συμφέρον
τό δικό μου καί τό δικό σου χέρι
μέ χέρι δέν πάν.Θά εκμεταλλευτώ
αυτήν τήν ώρα,καί θ'αποζητήσω
τόν Τάσσο νά κερδίσω.Τώρα αμέσως!

ΠΡΑΞΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

Δωμάτιο.

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Τάσσο μόνος.

ΤΑΣ.'Απόνα όνειρο μήν έχεις ξυπνήσει,
καί ξαφνικά σ'άφηκε ή όμορφη πλάνη;
"Ενας ύπνος μή δάμασε τή μέρα
τής πιό μεγάλης τής χαράς,καί τώρα
κρατεί καί μέ βαρειά δεσμά τρομάζει
τήν ψυχή σου;Ναί ξύπνιος είσαι,κι όμως
ονειρεύεσαι.Πού νά φύγαν οί ώρες,
πού γύρα άπ'τό κεφάλι παιχνιδίζαν
μ'ανθοστεφάνια;Οί μέρες,πού μέ πόθο
ελεύθερο,τό πνεύμα διαπερνούσε
τήν άπέραντη τ'ούρανού γλαυκότη;
Κι όμως άκόμη ζής καί τόν έαυτό σου
τόν αίσθάνεσαι,τόν αίσθάνεσαι,
κι άν ζής δέν ξέρεις.Φταίξιμο δικό μου,
ή φταίξιμο άλλουνού,πού βρίσκομαι
σάν φταίχτης τώρα έδώ; Μήν έχω κάμει
κανένα έγκλημα,πού πρέπει νά πάσκω;
'Εκδούλευση τό σφάλμα μου δέν είναι;
Τόν είδα,καί μέ πλανερήν έλπίδα
μέ γέλασε καλόγνωμη ή καρδιά μου:
Είναι άνθρωπος μ'άνθρωπινή θωριά.
"Ωρμησα έπάνω του μ'άνοιχτή άγκάλη,
δίχως κλειδιά καί μάνδαλα στά στήθεια.
"Ω,νάχα πιό έξυπνα σκεφτή,τόν άντρα
πώς έπρεπε νά τόν ύποδεχτώ,
άπό καιρό πού τόν ύποπτευόμουν!
Μόνο ό,τι πάντοτε έχεις συναντήσει,
μέ βεβαιότητα σ'αύτό νά μένεις:

Τήν ἔχω δῆ:καί στάθηκε μπροστά μου:
Μοῦ μίλησε,κι ἐγώ τήν ἔχω ἀκούσει:
'Ο τόνος,ἡ ματιά,τό γλυκό νόημα
τῶν λόγων εἶναι γιά πάντα δικά μου,
δέν μοῦ τά κλέβει ὁ χρόνος,μήτε ἡ μοῖρα,
μήτε κι ἡ ἄγρια εὐτυχία:Κι ἄν ἀνυψώθη
τό πνεῦμα μου γοργά,κι ὁρμητική
τό στῆθος μου ν'ἀδράξει ἀφῆκα ἡ φλόγα,
πού μέ κατατρώει,δέν μετανοιώνω,
κι ἄς ἦταν νά χαθῆ γιά πάντα ἡ μοῖρα
τῆς ζωῆς μου.'Αφιέρωσα τόν ἑαυτό μου
σ'αὐτήν,κι ἀκολούθησα φαιδρά τό νέμα,
πού μέ καλοῦσε στήν καταστροφή μου.
"Ας εἶναι:'Εδείχτηκα ὅμως ἔτσι ἀντάξιος
τῆς πολυτίμητης ἐμπιστοσύνης,
πού μ'ἐγκαρδιώνει,μ'ἐγκαρδιώνει ἀκόμη
τώρα,τή μαύρη πύλη πού μ'ἀνοίγει
βίαια μακροχρόνιου πένθους.-Ναί,ἔχειγίνει
τώρα:Τῆς πιό ὄμορφης τῆς εὔνοιας ὁ ἥλιος
ὁλάξαφνα γιά μένα βασιλεύει'
τό γλυκό του τό βλέμμα τ'ἀποστρέφει
ὁ ἄρχοντάς μου ἀπό μένα,καί μ'ἀφήνει
στό σκοτεινό,τό στενό μονοπάτι
ἐδῶ,νά στέκω χαμένος.Τ'ἀπαίσιο,
τ'ἀμφίλογο πουλί κι ἡ ἀκολουθία
ἡ καταστροφική τῆς ἀρχαίας Νύχτας
μπροστά μου ξεπετάγονται μ'ἀντράλα,
καί στό κεφάλι μου γυροβουΐζουν.
Ποῦ,ποῦ τό βῆμα μου νά τό κινήσω,
τήν ἀηδία νά ξεφύγω,μέ βαβούρα
πού μέ τριγυριφέρνει,ν'ἀποφύγω
τήν ἄβυσσο,π'ἁπλώνεται μπροστά μου;

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΗ

Λεονώρα.Τάσσο.

ΛΕ. Τί ἔγινε;'Αγαπημένε Τάσσο,τόσο

ὁ ζῆλος σου κι ἡ φιλυποψία σου
σέ παρασύραν;Πῶς συνέβη;"Ολοι μας
τἄχουμε χάσει.Κι ἡ πραότητά σου,
ἡ προθυμιά σου κι ἡ γοργή ματιά σου,
ἡ σωστή κρίση σου,πού στόν καθένα
ὅ,τι τοῦ ἀνήκει δίνει,τῆς ψυχῆς σου
ἡ ἠρεμία,πού ὑπομένει ὅ,τι μαθαίνει
ἀμέσως ὁ εὐγενικός νά ὑπομένει,
ὁ ξυπασμένος σπάνια,ἡ κυριαρχία
ἡ φρόνιμη στή γλῶσσα καί στ'ἀχείλι-
Σχεδόν δέ σέ γνωρίζω,ἀκριβέ φίλε.
ΤΑΣ. Κι ἄν ὅλα αὐτά τώρα χαθῆκαν;"Οταν
ἕνα φίλο,πού τόν θαρροῦσες πλούσιο,
ξαφνικά τόνε δῆς νἆναι ζητιάνος;
Λύπηση ἔχεις,ὁ ἴδιος πιά δέν εἶμαι,μήτε
ἀκόμη τόσο καλός,καθώς ἤμουν.
Σοῦ φαίνεται αἴνιγμα,κι ὅμως δέν εἶναι.
Τό σιωπηλό φεγγάρι,πού τή νύχτα
σέ φραίνει,ἀκατανίκητα τραβᾶ
τήν ματιά,τήν ψυχή σου μέ τό φῶς του,
ἕνα χλωμό ἀσήμαντο συννεφάκι
τήν μέρα τό παρασαλεύει.'Η λάμψη
τῆς μέρας ἀποσκέπασε τό φῶς μου.
'Εσεῖς μέ ξέρετε,δέν τόν γνωρίζω
ὅμως ἐγώ τόν ἑαυτό μου πιά.
ΑΝ. "Ο,τι μοῦ λές,δέν τό καταλαβαίνω,
φίλε μου,πῶς τό λές.'Εξήγησέ μου.
'Η προσβολή τοῦ ἀπότομου ἄντρα σ'ἔχει
πειράξει τόσο,πού μπορεῖς ἐμᾶς
καί τόν ἑαυτό σου νά παραγνωρίζεις
ὁλότελα;Δεῖξε μου ἐμπιστοσύνη.
ΤΑΣ. Δέν εἶμαι ὁ προσβλημένος καί μέ βλέπεις
τιμωρημένο,γιατί ἔχω προσβάλει.
Πολύ εὔκολα καί γρήγορα τούς κόμπους
πολλῶν λόγων τό σπαθί ξαμποδένει,
μόνο πού'μαι φυλακισμένος.Μόλις
ξέρεις-μήν τρομάζεις τρυφερή φιλη-
πώς βρίσκεις μές στή φυλακή τό φίλο.
'Ο ἄρχοντάς μου μέ τιμωρεῖ,σάν νἆμαι

μαθητής,καί μαζί του νά τά βάλω
δέ θέλω,μήτε καί μπορῶ.

ΛΕ. Φαίνεσαι
πιό πολύ άπ'ὅ,τι πρέπει ταραγμένος.

ΤΑΣ. Γιά τόσο ἀδύνατο μέ λογαριάζεις
καί γιά παιδί τόσο,πού νά μπορεῖ
τέτοιο ἕνα πρᾶγμα νά μέ παραλύσει;
Ὅ,τι ἔγινε,βαθειά δέν μέ πειράζει
τόσο,μόνο τό τί γιά μέ σημαίνει.
Ἂς τούς ἐχθρούς μου κι ὅσους μέ φθονοῦνε!
Ἐλεύθερο,ἀνοιχτό εἶναι τό πεδίο.

ΛΕ Λαθεύεις,πού ἔχεις κάποιους σ'ὑποψία.
Μπόρεσα ἡ ἴδια νά βεβαιωθῶ γιά τοῦτο.
Καί δέ σ'ἐχθρεύεται κι ὁ 'Αντώνιο ἀκόμη,
ὅπως νομίζεις.'Η σημερνή θλίψη-

ΤΑΣ. Αὐτόν ὁλότελα δέ λογαριάζω,
τόν 'Αντώνιο,ὅπως ἦταν κι ὅπως μένει,
νά τόν δέχεσαι.Μέ στενοχωροῦσε
πάντα ἡ ξερή σοφία,καί πού πάντα
μόνο τό δάσκαλο ξέρει νά κάνει.
'Αντί νά βλέπει,μήπως δέ βαδίζει
σέ καλά ἀχνάρια τοῦ ἀκροατῆ τό πνεῦμα,
κυττᾶ κάποια πράγματα νά σοῦ μάθει,
πού ἐσύ καλύτερα καί πιό βαθειά
τά αἰσθανόσουν,καί δέννάκούει κανένα
λόγο,πού θά τοῦ πῆς,καί πάντοτε
θά σέ παραγνωρίζει.Νᾶσαι ἀπόναν
περήφανο ἔτσι παραγνωρισμένος,
πού ἔχει τή γνώμη,πώς σέ παραβλέπει
χαμογελῶντας!'Ακόμη δέν εἶμαι
τόσο μεγάλος καί σοφός,πού μόνο
μ'ὑπομονή ν'ἀντιχαμογελάσω.
Νωρίς ἤ ἀργά,δέν ἦταν νά κρατήσει,
θαρχόμαστε σέ ρήξη'κι ἄν πιό ἀργά,
τόσο χειρότερα.Ἕναν κύριο μόνο
ἀναγνωρίζω,ἐκεῖνον πού μέ τρέφει.
Αὐτόν ἀκολουθῶ μέ προθυμία,
ἔξω ἀπ'αὐτόν δέ θέλω ἄλλον ἀφέντη.

Στή σκέψη καί στό νά συνθέτω,θέλω
νά παραμένω ἐλεύθερος.'Ο κόσμος
ἀρκετά στήν πράξη μᾶς περιορίζει.

ΛΕ. Συχνά μιλᾶ μέ σεβασμό γιά σένα.

ΤΑΣ. Η'ἐπιείκια θές νά πῆς,λεπτά καί ἔξυπνα.
Κι αὐτό ἀκριβῶς μέ θλίβει'γιατί ξέρει
εὔστροφα νά μιλᾶ,ὄχι ἀπόλυτα,
πού γίνεται ὁ ἔπαινός του τότε φόγος,
καί πιά βαθύτερα δέ σέ πληγώνει,
ὡς τόν ἀκοῦς σάν ἔπαινο.

ΛΕ. Φίλε μου,
νά τόν ἄκουγες μόνο,πῶς μιλοῦσε
γιά σένα ἄλλοτε καί γιά τό ταλέντο,
πού σὄδωκε περσότερο ἀπ'τούς ἄλλους
ἡ καλόγνωμη φύση.'Εκεῖνο πούχει
κι ἔχεις,σίγουρα νοιώθει κι ἐκτιμᾶ.

ΤΑΣ. Δέν μπορεῖ νά ξεφύγει,ὦ πίστεψέ με,
τό βάσανο τοῦ στενόχωρου φθόνου
μιά ἐγώπαθη καρδιά."Ενας τέτοιος ἄντρας
στόν ἄλλον συγχωρεῖ περιουσία,τάξη,
τιμή'γιατί σκέφτεται:καί σύ τἄχεις
αὐτά,καί τἄχεις,ὅποτε θελήσεις,
ἐπιμονή ἄν δείξεις κι ἄν σ'εὐνοήσει
ἡ τύχη."Ομως ὅ,τι προσφέρει ἡ φύση
μόνο,ὅ,τι μ'ὅποιο μόχθο,μ'ὅποιο ἀγῶνα
μένει πάντοτε ἀνέφικτο,ὅ,τι μήτε
χρυσάφι,μήτε ἐπιμονή,ἐξυπνάδα,
μήτε σπαθί μπορεῖ νά τό κερδίσει,
αὐτό ποτέ δέ θά στό συχωρέσει.
Καί δέν μοῦ τό ζηλεύει ἐτοῦτο ἐκεῖνος;
Αὐτός,πού νομίζει μέ ξερή σκέψη,
πῶς θά κερδίσει τῶν μουσῶν τήν εὔνοια;
Αὐτός,π'ὅταν τίς σκέψεις συνταιριάζει
κάποιων ποιητῶν,ποιητής θαρρεῖ πώς εἶναι;
Τήν εὔνοια πιό πολύ δέν μοῦ ζηλεύει
τοῦ ἡγεμόνα,πού θἄθελε εὐχαρίστως,
σ'αὐτόν νἄταν περιορισμένη,κι ὄχι
τό ταλέντο,πού ἐκεῖνοι οἱ οὐράνιοι δῶσαν
στό φτωχό,τόν ὀρφανεμένο νέο.

ΛΕ. Ὦ,νἄβλεπες καθαρά,ὅπως τό βλέπω
ἐγώ!Σφάλλεις γι'αὐτόν'ἔτσι δέν εἶναι.
ΤΑΣ. Κι ἄν γι'αὐτόν σφάλλω,σφάλλω μέ χαρά μου!
Τόν σκέφτομαι ὡς τόν πιό πικρόν ἐχθρό μου,
κι ἀπαρηγόρητος θἆμουν,ἄν ἦταν
νά τόν σκεφθῶ πιό μαλακά.Κουτό εἶναι,
δίκαιος νἆσαι σ'ὅλα τά πράγματα'εἶναι,
σάν νά καταστρέφεις τόν ἑαυτό σου.
Εἶναι λοιπόν οἱ ἄνθρωποι τόσο δίκαιοι
ἀπέναντί μας;Ὄχι,ὤ,ὄχι!'Ανάγκη
ὁ ἄνθρωπος ἔχει στή στενή ὕπαρξή του
ἀπ'τό διπλό τό αἴσθημα,τῆς ἀγάπης
καί τοῦ μίσους.Δέ χρειάζεται τή νύχτα,
καθώς καί τήν ἡμέρα;Τήν ἀγρύπνια,
ὅπως καί τόν ὕπνο;Ὄχι,αὐτόν τόν ἄντρα
πρέπει ἀπό δῶ καί πέρα νά τόν ἔχω
παράδειγμα τοῦ πιό βαθιοῦ μου μίσους'
δέν μπορεῖ τίποτε νά μοῦ στερήσει
τήν ἡδονή νά κάμω κακές σκέψεις
γι'αὐτόν,κι ἀκόμα πιό κακές.
ΛΕ. Δέ θέλεις
τή γνώμη σου νά παρατήσεις,φίλε
ἀκριβέ,καί δέν ξέρω,ἄν θές νά μείνεις
περσότερον καιρό μές στήν αὐλή μας.
Ξέρεις,πόση ἔχει πέραση ἐδῶ πέρα.
ΤΑΣ.'Από πολύν καιρό,ὡραία μου φίλη,
καλά τό ξέρω,εἶμαι ἄχρηστος ἐδῶ.
ΛΕ. Δέν εἶσαι,δέ μπορεῖς ποτέ νά γίνεις!
Ξέρεις μᾶλλον,πῶς χαίρονται ὁ ἡγεμόνας
καί ἡ πριγκηπέσσα νά ζοῦνε μαζί σου'
κι ἄν ἔρχεται ἡ ἀδερφή τοῦ Οὐρβίνο,φτάνει
γιά τό χατήρι τόσο τό δικό σου,
ὅσο καί τῶν ἀδερφῶν της.Γιά σένα
σκέφτονται ὅλοι καλά καί τό ἴδιο,κι ὅλοι
σοῦ ἔχουν ἀπεριόριστη ἐμπιστοσύνη.
ΤΑΣ. Τί ἐμπιστοσύνη εἶναι αὐτή,Λεονώρα;
Εἶπε ποτέ μαζί μου κάποιο λόγο,
γιά τό κράτος του ἕνα σοβαρό λόγο;

"Αν ἦταν κάτι,ἀκόμη καί μπροστά μου,
πού μελετοῦσε μέ τήν ἀδερφή του
καί μέ ἄλλους,δέν μέ ρώτησε ποτέ του.
Αὐτό σήμαινε μόνο:φτάνει ὁ 'Αντώνιο!
Νά γράφει στόν 'Αντώνιο!Νά ρωτήσει
τόν 'Αντώνιο!

ΛΕ. Παραπονιέσαι,ἐνῶ
πρέπει νά εὐγνωμονεῖς."Οταν σ'ἀφήνει
σ'ἀπεριόριστη ἐλευθερία,τότε
σέ τιμᾶ,ὅπως μπορεῖ νά σέ τιμήσει.

ΤΑΣ. Μ'ἀφήνει ἥσυχο,ἄχρηστο ὡς μέ νομίζει.

ΛΕ. Δέν εἶσαι,ἀκριβῶς ἐπειδή ἡσυχάζεις.
Τόσον καιρό κλείνεις ἔγνια καί θλίψη,
σάν παιδί ἀγαπημένο,μές στά στήθεια.
Συχνά τό σκέφτηκα,τό συλλογιοῦμαι
αὐτό πού θέλω:στόν ὅμορφον τόπο
αὐτόν,πού φαίνονταν νά σ'ἔχει ἡ τύχη
μεταφυτέψει,δέν εὐδοκιμεῖς.
"Ω,Τάσσο!-μπορῶ νά στό συμβουλέψω;
νά σοῦ τό πῶ;-καλύτερα νά φύγεις!

ΤΑΣ. Τόν ἄρρωστο,γιατρέ μου ἀγαπημένε,
μή λυπᾶσαι!Τό μέσο δός του'ἄν εἶναι
πικρό,μήν τό σκεφθῇς.Σκέψου,ἄν μπορεῖ
νά γιατρευτῇ,καλή,σοφή μου φίλη.
'Ο ἴδιος τά βλέπω ὅλα,τελειῶσαν,πᾶνε!
Μπορῶ νά τόνε συχωρέσω,ἐκεῖνος
ὄχι,καί τόν χρειάζονται,ὅμως ἐμένα,
δυστυχῶς,ὄχι."Εξυπνος εἶναι ἐκεῖνος,
καί,δυστυχῶς,ἐγώ δέν εἶμαι.'Εκεῖνος
ἐνεργεῖ γιά δική μου βλάβη,ἐγώ ὅμως
δέν μπορῶ,δέ θέλω ν'ἀντενεργήσω.
Οἱ φίλοι μου τ'ἀφήνουν καί τό βλέπουν
ἀλλοιῶς.Δέν ἀντιστέκονται καθόλου,
πού θἄπρεπε ν'ἀγωνίζονται.Πρέπει
νά φύγω ἔτσι νομίζεις'τό πιστεύω
κι ἐγώ.-Λοιπόν ἔχετε γειά!Κι ἐτοῦτο
θά τό ὑπομείνω.'Εφύγατε ἀπό μένα-
κι ἐγώ θά πάρω δύναμη,κουράγιο

νά φύγω άπό κοντά σας.

ΛΕ. Ἄχ,στά ξένα
καθαρότερα φαίνονται,δσα τώρα
μᾶς φέρνουνε σέ σύγχυση.Θά μάθεις
ἴσως,ποιά άγάπη σέ περίζωνε
παντοῦ,καί ποιάν άξίαν ἔχει ἡ πίστη
φίλων άληθινῶν,καί πῶς ὁ κόσμος
ὁ πλατύς τούς δικούς σου δέν μπορεῖ
ν'άντικαταστήσει.

ΤΑΣ. Αὐτό θά τό δοῦμε;
Ἀπό νέος ὅμως τόν κόσμο γνωρίζω,
πόσο εὔκολα άβοήθητους μᾶς άφήνει
καί μόνους,καί τό δρόμο του βαδίζει,
ὅπως ὁ ἥλιος,τό φεγγάρι,οἱ θεοί οἱ ἄλλοι.

ΛΕ. Ἄν φίλε μου μ'άκούσεις,τή θλιμμένη
έμπειρία σου ποτέ δέ θά ξανάχεις.
Ἄν πρέπει νά σέ συμβουλέψω,τότε
στή Φλωρεντία πρῶτα νά πᾶς,μιά φίλη
φιλικά έκεῖ γιά σέ θέ νά φροντίσει.
Παρηγορήσου,αὐτή ἡ ἴδια εἶμαι έγώ.
Θά ταξιδέψω έκεῖ σέ λίγες μέρες,
νά βρῶ τόν ἄντρα μου,καί τίποτε
πιό εὐχάριστο δέν μπορῶ νά έτοιμάσω
γιά κεῖνον καί γιά μέ,άπ'τό νά σέ φέρω
άνάμεσό μας.Δέ σοῦ λέω κανένα
λόγο,ὁ ἴδιος τό ξέρεις τί ἡγεμόνα
θά πλησιάσεις,καί τί άνθρώπους έκείνη
ἡ ώραία πόλη κρύβει στήν καρδιά της,
καί τί γυναῖκες.-Μένεις βουβός;Πρέπει
νά τό σκεφθῆς καλά;Ἀποφάσισέ το.

ΤΑΣ.Ἑλκυστική πολύ εἶναι ἡ πρότασή σου
καί σύμφωνη μέ τήν έπιθυμία μου,
πού τρέφω μέσα μου βουβά·μόνο εἶναι
ξαφνική·σέ παρακαλῶ ἄφησέ με
νά τήν σκεφθῶ;Θ'άποφασίσω άμέσως.

ΛΕ. Φεύγω μέ τήν ώραιότερην έλπίδα
γιά σέ,γιά μᾶς καί γιά τό σπίτι έτοῦτο.
Σκέψου μόνο,κι ὅταν καλά σκεφθῆς,
δύσκολα θάβρεις κάτι πιό καλό.

ΤΑΣ. Πές μου ένα λόγο,ἀγαπημένη φίλη!
Τί σκέφτεται γιά μένα ἡ πριγκηπέσσα;
Θύμωσε μαζί μου;Τί εἶπε;Μ'ἔχει
πολύ κατηγορήσει;'Ανοιχτά μίλα.
ΛΕ. Σέ σχώρεσε εὔκολα,γιατί σέ ξέρει.
ΤΑΣ. Γι'αὐτήν χαμένος,μή μοῦ κάμεις χάρη;
ΛΕ. Τῶν γυναικῶν δέ χάνεται εὔκολα ἡ εὔνοια.
ΤΑΣ. Θά μ'ἀφήσει εὐχαρίστως,ὅταν φύγω;
ΛΕ. 'Οπωσδήποτε,ἄν εἶναι γιά καλό σου.
ΤΑΣ. Τοῦ ἄρχοντα δέ θά χάσω τήν εὐμένεια;
ΛΕ. "Εχε πίστη στήν μεγαλοψυχιά του.
ΤΑΣ. Καί πῶς θ'ἀφήσουμε τήν πριγκηπέσσα
μόνη;Φεύγεις ἐσύ'κι ἄν εἶμαι λίγο
ἐγώ,ξέρω ὅμως,πώς τῆς ἤμουν κάτι.
ΛΕ. Πολύ φιλική συντροφιά μᾶς δίνει
μακρυνός φίλος,ὅταν ξέρουμε,
πώς εἶναι εὐτυχισμένος.Καί θά γίνει:
σέ βλέπω εὐτυχισμένο'δέ θά φύγεις
ἀπό δῶ πέρα κακοκαρδισμένος.
'Επρόσταξε ὁ ἡγεμόνας:σέ γυρεύει
ὁ 'Αντώνιο.Τόν ἑαυτό του ὁ ἴδιος μαλλώνει
γιά τήν πικρία,πού σοῦδωσε καί σ'ἔχει
πληγώσει.Σέ παρακαλῶ γαλήνια
νά τόν δεχτῆς,ὅταν ἐκεῖνος ἔρθει.
ΤΑΣ. Μπορῶ μπροστά του νά σταθῶ,ὅπως θέλω.
ΛΕ. Καί νά μοῦ δώσει,ἀγαπημένε φίλε,
τό δῶρο ὁ οὐρανός,πρίν νἄχεις φύγει,
τά μάτια σου ν'ἀνοίξουν,πώς κανένας
στήν πατρίδα ὅλη δέ σέ καταδιώκει,
δέ σέ μισεῖ καί κρυφά δέ σέ πιέζει,
δέ σέ πειράζει!Σίγουρα γελιέσαι,
κι ὅπως ἄλλοτε γι'ἄλλα ἔπλεκες στίχους,
πού πρόσφεραν χαρά,δυστυχῶς τώρα
σπάνιο ἕνα πλέκεις πλέγμα,πού πικραίνει
τόν ἴδιο σου ἑαυτό.Τό πῶν θά κάμω
νά τό ξεσχίσω,νά μπορεῖς νά διαβεύεις
ἐλεύθερος στῆς ζωῆς τόν ὡραῖο δρόμο.
Χαῖρε!Γρήγορα νἄχω καλά νέα.

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

Τάσσο μόνος.

ΤΑΣ. Πρέπει ν'άναγνωρίσω,πώς κανένας
δέν μέ μισεῖ καί δέν μέ καταδιώκει,
πώς κάθε μηχανορραφία καί δόλος
μές στό κεφάλι μου κλώθεται μόνο!
Πρέπει νά όμολογήσω,πώς έγώ έχω
άδικο κι άδικῶ κάποιον,πού μ'έχει
βλάψει!Σέ μιά στιγμή,π'άπλώνεται
τό δίκηο μου όλο στοῦ ἥλιου μπρός τήν όψη
σάν τήν πανουργία της!Πρέπει νά νοιώσω
βαθειά,πώς μοῦ προσφέρει τήν εὔνοιά του
ὁ ήγεμόνας μέ στῆθος ἀνοιχτό,
μοῦ δίνει τά δῶρα μέ πλούσιο μέτρο
σέ μιά στιγμή,π'ἀδύνατος πολύ
ἀφήνει νά τοῦ θολώνουν τά μάτια
οἱ ἐχθροί μου,καί νά τοῦ δένουν τό χέρι!

Δέν τό βλέπει,πώς είναι γελασμένος,
καί δέν μπορῶ νά τοῦ δείξω,πώς εἶναι
ἀπατεῶνες'καί πρέπει νά μένω
ἥσυχος καί νά ὑποχωρῶ ἀκόμη,
γιά νά τόν γελοῦν ἀνενόχλητα,
νά τόν ἀπατοῦν μέ τήν ἄνεσή τους.

Καί ποιός μέ συμβουλεύει;Καί ποιός πέφτει
ἐπάνω μου τόσο ἔξυπνα μέ γνώμη
ἀγαπημένη κι ἔμπιστη;ἡ Λεονώρα
ἡ ἴδια,ἡ Λεονώρα Σανβιτάλε,ἡ φίλη
ἡ τρυφερή!"Α,τώρα πιά σέ γνωρίζω.
Γιατί στό χείλι της ἔδινα πίστη;
Δέν ἦταν τίμια,ὅταν ἀκόμη τόσο
πολύ μόδειχνε μέ τά γλυκά λόγια
τήν εὔνοιά της,τήν τρυφερότητά της!
"Οχι,ἦταν καί μένει μιά πονηρή
καρδιά,κι ἑλιγμούς κάνει γιά τήν εὔνοια

μέ βήματα ἔξυπνα καί σιγανά.

Πόσο συχνά γι'αὐτήν τό θέλησα ὁ ἴδιος
καί γελάστηκα! Κι ὅμως-κυρίως μ'ἔχει
γελάσει ἡ ματαιοδοξία. "Ας εἶναι! Βέβαια
τήν ἤξερα κι ὅμως κολακευόμουν.
Εἶναι ἔτσι μέ τούς ἄλλους, μέσα μου ἔλεα,
γιά σένα ἔχει ἀνοιχτή, ἔμπιστη ὅμως γνώμη!
Τώρα καλά τό βλέπω, ἀργά μονάχα:
Εἶχα τήν εὔνοια, -τόν εὐτυχισμένο
τρυφερά ἀγκάλιαζε. Τώρα, πού πέφτω,
τή ράχη της μοῦ στρέφει, ὅπως κι ἡ τύχη.

Τώρα ἔρχεται σάν ὄργανο τοῦ ἐχθροῦ μου,
σέρνεται, μέ γλιστρή γλῶσσα σφυρίζει
τό φίδι τό μικρό μαγικούς τόνους.
Πόσο γλυκειά φαινόνταν! Πιό γλυκειά
ἀπό κάθε φορά! Κι ἀπό τά χείλη
πόσο ὄμορφα ἔβγαζε τήν κάθε λέξη!
"Ομως δέν μπόρεσε νά μ'ἀποκρύφει
πολύν καιρό τήν ψευτιά ἡ κολακεία'
τ'ἀντίθετο ἀπ'ὅ,τι ἔλεγε φαινόνταν
γραμμένο καθαρά στό μέτωπό της.
Εὔκολα τό ψυχανεμίζομαι, ὅταν
κανείς ζητᾶ τό δρόμο τῆς καρδιᾶς μου,
καί τόν γυρεύει δίχως είλικρίνεια.
Πρέπει νά φύγω; Γιά τή Φλωρεντία
νά φύγω ὅσο μπορῶ πιό γρήγορα;

Γιατί στή Φλωρεντία; Καλά τό βλέπω.
'Εκεῖ ὁ καινούριος οἶκος τῶν Μεδίκων
κυριαρχεῖ, κι ὄχι βέβαια μ'ἀνοιχτή ἔχθρα
πρός τή Φερράρα'ἐκεῖ ὁ βουβός ● φθόνος
κρατεῖ τήν μιά ἀπ'τήν ἄλλη χωρισμένες
τίς εὐγενέστερες ψυχές μέ χέρι
ψυχρό. "Αν ἐκεῖ ἐξαιρετικά σημάδια
τῆς εὔνοιάς των οἱ εὐγενικοί ἄρχοντες
μοῦ δώσουν ἐκεῖνοι, πού πρέπει βέβαια

νά τά περιμένω,θά ὑποψιαζόταν
τήν πίστη μου καί τήν εὐγνωμοσύνη
ἀμέσως ή αὐλοκόλακας.Θά τοῦ ἦταν
εὔκολο τότε νά πετύχει.Θέλω,
ναί,νά φύγω,ὄχι ὅμως ὅπως ἐσεῖς
τό θέλετε'θέλω μακρυά νά φύγω,
καί πιό μακρυά παρ'ὅτι σεῖς θαρρεῖτε.

Τί θέλω ἐδῶ;Ποιός μέ κρατεῖ ἐδῶ πέρα;
'Ω,ἐννόησα πολύ καλά κάθε λέξη,
πού πῆρα ἀπό τά χείλη τῆς Λεονόρας:
Συλλαβή πρός συλλαβή ἀγωνιζόμουν
νά ἐννοήσω,καί τό ξέρω καλά τώρα,
πῶς σκέφτεται γιά μένα ἡ πριγκηπέσσα.
Ναί,ναί,κι αὐτό εἶναι ἀκόμα ἀληθινό,
μόνο μήν ἀπελπίζεσαι."Εὐχαρίστως
θά μ'ἀφήσει,ὅταν φύγω,φτάνει νἆναι
γιά τό καλό μου."'Ω,στήν καρδιά της εἶχε
ἕνα πάθος,πού ἐμέ καί τό καλό μου
τ'ἀφάνισε:Καλοπρόσδεχτος θἆταν
πιό πολύ ὁ θάνατος νά μ'εἶχε ἁρπάξει,
παρά τό χέρι αὐτό,πού παγωμένο
τό τραβᾶ ἀπό μένα.-Φεύγω-Φυλάξου,
καί μήν ἀφήσεις νά σέ ξεγελάσει
φαινόμενο κανένα καλωσύνης
ἤ φιλίας:Δέν σέ ξεγελᾶ κανένας
τώρα,ἄν ἐσύ δέν ξεγελιέσαι ὁ ἴδιος.

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

Αντόνιο.Τάσσο.

ΑΝΤ.'Εδῶ εἶμαι,Τάσσο,νά σοῦ πῶ ἕνα λόγο,
ἄν ἤρεμα μπορέσεις καί θελήσεις
νά μ'ἀκούσεις.
ΤΑΣ. Ξέρεις μ'ἀπαγορεύουν
νά ἐνεργῶ,μοῦ ταιριάζει νά προσμένω
καί ν'ἀκούω.

ΑΝΤ. Ἤρεμο,ὅπως ἐπιθυμοῦσα,
σέ βρίσκω,καί μαζί σου θά μιλήσω
πρόθυμα,μ'ἐλεύθερο στῆθος.Πρῶτα
στ'ὄνομα τοῦ ἄρχοντα σ'ἐλευθερώνω
ἀπό τ'ἀδύνατα δεσμά,πού μόνο
ἐφαίνονταν νά σέ κρατοῦν δεμένο.
ΤΑΣ.'Η αὐθαιρεσία μ'ἐλευθερώνει,ὅπως
μ'εἶχε δέσει'τό δέχομαι'κανένα
δικαστήριο δέν ἀπαιτῶ.
ΑΝΤ. Σοῦ λέω
τότε ἐγώ:φαίνεται σ'ἔχω προσβάλει
μέ λόγια,βαθειά,περσότερο ἀπ'ὅ,τι
ὁ ἴδιος κατάλαβα ἀπό κάποιο πάθος
ταραγμένος.Μόνο λόγος κανένας
ὑβριστικός δέν ξέφυγε ἀπ'τά χείλη
ἀστόχαστα'σάν εὐγενής δέν ἔχεις
τίποτε νά μ'ἐκδικηθῆς,συγγνώμη
δέ θ'ἀρνηθῆς σάν ἄνθρωπος νά δώσεις.
ΤΑΣ. Νά σέ προσβάλλουν ἤ νά σέ βρίζουν,
ἀπό τά δυό δέ θέλω νά ἐξετάσω,
σκληρότερα τό πιό χτυπᾶ'βαθειά
ἐκεῖνο μπαίνει στό μυαλό,κι ἐτοῦτο
τό δέρμα γρατσουνᾶ.Ξαναγυρνᾶ
τό βέλος τῆς βρισιᾶς στόν ἄντρα ἐκεῖνον,
πού θαρρεῖ,πώς σέ πληγώνει'τῶν ἄλλων
τή γνώμη εὔκολα τήν ἱκανοποιεῖ
τό καλοτραβηγμένο τό σπαθί,
ἀλλά πολύ δύσκολα ξαρρωσταίνει
μιά καρδιά πὄχει προσβληθῆ.
ΑΝΤ. Τώρα εἶμαι
ἐγώ,πού ἐπίμονα σοῦ τό ζητῶ.
Τόν πόθο μου θέλησε νά ἐκπληρώσεις,
τόν πόθο τοῦ ἡγεμόνα,πού μέ στέλνει.
ΤΑΣ. Τό χρέος μου τό ξέρω,ὑποχωρῶ.
Συγγνώμη δίνω,ὅσο μπορῶ νά δώσω.
Οἱ ποιητές μᾶς λέν γιά ἕνακοντάρι,
πού τήν πληγή,τό ἴδιο πού τήνε κάνει,
μέ φιλικό ἄγγιγμα τή θεραπεύει.

Τοῦ ἀνθρώπου αὐτή τή δύναμη ἔχει ἡ γλῶσσα·
νά τῆς ἀντισταθῶ ἐχθρικά,δέ θέλω.
ΑΝΤ. Σ'εὐχαριστῶ καί θάθελα καί μένα
καί τή θέλησή μου νά δοκιμάσεις
μ'ἐμπιστοσύνη ἀμέσως,ἄν μποροῦνε
νά σ'ἐξυπηρετήσουν.Πές μου μόνο,
ἄν μπορῶ χρήσιμος νά σοῦ φανῶ.
ΤΑΣ. Μοῦ προσφέρεις ὅ,τι ποθοῦσα μόνο.
Τή λευτεριά μοῦ ξαναδίνεις'τώρα
νά τή χρησιμοποιήσω,ἐπίτρεψέ μου.
ΑΝΤ. Τί θές νά πῆς;Καθαρά μίλησέ μου.
ΤΑΣ. Τό ποίημά μου ξέρεις,ἔχω τελειώσει·
λείπουν πολλά,γιά νά ὁλοκληρωθῆ.
Τόδωσα σήμερα στόν ἡγεμόνα,
κι ἀμέσως ἔλπιζα νά τοῦ ὑποβάλω
μιά παράκληση.Πολλούς βρίσκω τώρα
φίλους μου στή Ρώμη συγκεντρωμένους·
κάποιοι τή γνώμη τους γιά κάποια μέρη
μέ γράμματα μοῦ τήν ἔστειλαν κιόλα·
πολλά μπόρεσα νά χρησιμοποιήσω,
κι ἄλλα μοῦ φαίνεται,πώς θέλουν σκέψη·
κι εἶν'ἄλλα,πού δέ θάθελα ν'ἀλλάξω,
ἄν δέν μπορέσουνε περσότερο
νά μέ πείσουν.Δέν γίνονται ὅλα αὐτά
μέ γράμματα·ἡ παρουσία ἀμέσως λύνει
αὐτούς τούς κόμπους.Ἔτσι ὁ ἴδιος σκεφτόμουν,
τόν ἡγεμόνα νά παρακαλέσω
σήμερα,ἀλλά εὐκαιρία δέ βρῆκα·τώρα
δέν μπορῶ νά τό τολμήσω,κι ἐλπίζω
νά πετύχω τήν ἄδεια αὐτή ἀπό σένα.
ΑΝΤ. Φρόνιμο δέν μοῦ φαίνεται νά φύγεις
τή στιγμή,πού τό τελειωμένο σου ἔργο
στόν ἡγεμόνα καί στήν πριγκιπέσσα
σέ συνιστᾶ.Τῆς εὔνοιας ἡ ἡμέρα
μέ τοῦ θερισμοῦ μοιάζει τήν ἡμέρα·
νἆσαι δραστήριος,ὅταν ὡριμάζει.
Ἄν φύγεις,τίποτε δέ θά κερδίσεις,
μπορεῖ νά χάσεις ὅ,τι ἔχεις κερδίσει.

Πανίσχυρη θεά είναι ή παρουσία·
μάθε τήν έπιρροή της.Νά μή φύγεις.
ΤΑΣ. Δέν έχω τίποτε νά φοβηθώ·
είναι εύγενής ό 'Αλφόνσος,πάντοτε
μεγάλος φάνηκε σέ μένα'κι ό,τι
έλπίζω,θά τό χρωστώ στήν καρδιά του
μόνο,καμμιά δέ θέλω νά ύποκλέψω
χάρη'δέ θέλω τίποτε νά πάρω,
πού θά τόν έκανε νά μετανοιώσει.
ΑΝΤ. Μήν τού ζητήσεις τότε νά σ'άφήσει
νά φύγεις·πρόθυμα δέ θά τό κάμει,
καί μάλιστα φοβούμαι,πώς καθόλου.
ΤΑΣ. Πρόθυμα θά τό κάμει,άν όπως πρέπει
παρακαλέσουμε·μπορεϊς,άν θέλεις.
ΑΝΤ. Πές μου όμως,ποιούς λόγους νά τού προβάλω;
ΤΑΣ. Μέ κάθε στροφή του τό ποίημά μου άσε
νά μιλήσει:'Εκεϊνο,πού θέλησα,είναι
άξιέπαινο,κι άν ό σκοπός άκόμη
έμεινε άνέφικτος στίς δυνάμεις μου.
'Ο μόχθος δέν έλειψε κι ή φροντίδα.
'Η φαιδρή έναλλαγή κάποιων ώραίων
ήμερών,ό βουβός ό χώρος κάποιων
βαθειών νυχτών,μοναδικά σ'αύτό είναι
τό εύλαβικό τραγούδι άφιερωμένα.
"Ελπιζα ταπεινά νά τούς πλησιάσω
έκείνους τούς μεγάλους τούς τεχνίτες
τού παληού καιρού,σκέφτηκα μέ τόλμη,
τούς σύγχρονούς μου άπόναν μακροχρόνιο
ύπνο σ'εύγενικές νά τούς καλέσω
πράξεις,κι ίσως νά μοιραστώ κατόπι
μ'έναν εύγενικό,χριστιανικό
στρατό τού ίερού πολέμου τούς κινδύνους
καί τή δόξα.Κι άν είναι νά ξυπνήσει
τό τραγούδι μου τούς καλύτερους
τούς άντρες,πρέπει νάναι κι άντάξιό τους.
"Ο,τι έκαμα,τό χρωστώ στόν 'Αλφόνσο'
θάθελα άκόμη νά χρωστώ σ'έκεϊνον
καί τού έργου μου τήν όλοκλήρωση.

ΑΝΤ. Κι ἀκριβῶς ὁ ἡγεμόνας αὐτός εἶναι
ἐδῶ,μ'ἄλλους μαζί,πού μποροῦν ὅπως
κι οἱ Ρωμαῖοι νά σέ καθοδηγήσουν.
'Ἐδῶ τό ἔργο σου νά τ'ἀποτελειώσεις,
ὁ τόπος εἶναι ἐδῶ,καί γιά νά δράσεις,
κατόπι ταξιδεύεις γιά τή Ρώμη.
ΤΑΣ.'Ο 'Αλφόνσος πρῶτος μ'ἔχει ἐνθουσιάσει,
κι ὁ στερνός θἆναι,πού θά μέ διδάξει.
Στή γνώμη του ἔχω ἐκτίμηση μεγάλη,
καί στῶν ἀνθρώπων τῶν σοφῶν τή γνώμη,
πού ἡ αὐλή μας συγκεντρώνει.Καί τήν κρίση
θά δῶστε ἐσεῖς τήν τελική,στή Ρώμη
ὅταν οἱ φίλοι τέλεια δέν μέ πείσουν.
"Ομως ἐκείνους πρέπει νά τούς δῶ.
"Ενα δικαστήριο ἔχει συγκροτήσει
ὁ Γκονζάγα,πού σ'αὐτό πρέπει πρῶτα
νά παρουσιαστῶ."Αλλο νά περιμένω
δέν μπορῶ.'Ο Φλαμίνιο ντέ Νόμπιλι,
ὁ 'Αγγέλιο ντά Βάργκα,κι ὁ 'Αντωνιάνο,
κι ὁ Σπερόν Σπερόνι:θά τούς γνωρίσεις.
Τί ὀνόματα!Μ'ἐμπιστοσύνη κι ἔγνια
ταυτόχρονα τό πνεῦμα μου γιομίζουν,
πού ὑποτάσσεται μέ προθυμία.
ΑΝΤ. Σκέφτεσαι μόνο τόν ἑαυτό σου,κι ὄχι
τόν ἄρχοντα.Σοῦ λέω,δέ θά σ'ἀφήσει'
κι ἄν τό κάμει,εὐχαρίστως δέ σ'ἀφήνει.
Δέ θ'ἀπαιτήσεις βέβαια,ὅ,τι εὐχαρίστως
δέν μπορεῖ νά σοῦ δώσει.Κι ἐγώ πρέπει
νά μεσιτέψω γιά ὅ,τι δέν ἐγκρίνω;
ΤΑΣ. Τήν πρώτη ἐκδούλευση μοῦ τήν ἀρνιέσαι,
ὅταν τή φιλία,πού μοῦ ἔχεις προσφέρει
θέλω νά δοκιμάσω;
ΑΝΤ. 'Η ἀληθινή
φιλία δείχνεται,στή σωστή τήν ὥρα
ὅταν ἀρνιέσαι,καί προσφέρει ἡ ἀγάπη
συχνά ἐπιζήμιο δῶρο,ὅταν κυττάζει
ἐκείνου,πού ζητᾶ,περσότερο
τή θέληση,κι ὄχι τήν εὐτυχία.

'Ετούτη τή στιγμή μοῦ φαίνεται,
πώς γιά καλό θαρρεῖς,ὅ,τι μέ ζῆλο
ποθεῖς,καί στή στιγμή θέλεις νά γίνει
αὐτό,πού λαχταρᾶς.Ὅποιος πλανιέται
μέ τό συνέπαρμα ἀντικαθιστᾶ
σέ δύναμη κι ἀλήθεια ὅ,τι δέν ἔχει.
Χρέος ἔχω,ὅσο μπορῶ νά μετριάσω
τήν ὁρμή σου,πού στό κακό σέ σπρώχνει.
ΤΑΣ. Καιρό γνωρίζω αὐτήν τήν τυραννία
τῆς φιλίας,πού ἀπ'ὅλες τίς τυραννίες,
πιό ἀβάσταχτη θαρρῶ,πώς εἶναι.Μόνο
πού σκέφτεσαι ἀλλοιῶς,καί γι'αὐτό πιστεύεις,
πώς σκέφτεσαι σωστά.Τ'ἀναγνωρίζω,
πώς θέλεις τό καλό μου'δέ ζητῶ ὅμως
αὐτό νά βρεθῆ στό δικό σου δρόμο.
ΑΝΤ. Καί πρέπει νά σέ βλάψω ἀμέσως μ'αἷμα
ψυχρό,μέ καθαρή πεποίθησή μου;
ΤΑΣ.'Από τήν ἔγνια αὐτή σ'ἐλευθερώνω!
Τά λόγια αὐτά δέν μ'ἐμποδίζουν.Μ'ἔχεις
ἀφήσει ἐλεύθερο,κι ἐτούτη ἡ θύρα
εἶναι ἀνοιχτή μπροστά μου,πού μέ φέρνει
στόν ἄρχοντα.Τήν ἐκλογή σοῦ δίνω.
'Εσύ ἤ ἐγώ!Φεύγει ὁ ἄρχοντας.Νά προσμένω
ἐδῶ δέν εἶναι οὔτε στιγμή.Διάλεξε
γρήγορα!'Εσύ ἄν δέν πᾶς,τότε πηγαίνω
ὁ ἴδιος ἐγώ,κι ἄς γίνει ὅ,τι κι ἄν θέλει.
ΑΝΤ. Λίγον καιρό ζητῶ ἀπό σέ μονάχα,
καί πρόσμενε ὁ ἡγεμόνας νά γυρίσει!
'Αλλ'ὄχι σήμερα!
ΤΑΣ. Ὄχι,τώρα ἀκόμη,
ἄν εἶναι δυνατό!Μοῦ καῖν τά πόδια
σ'αὐτά τά μάρμαρα'πιό πρίν δέ θἄβρει
τό πνεῦμα μου ἡσυχία,πρίν νά μέ ζώσει
βιαστικό τοῦ ἐλεύθερου δρόμου ἡ σκόνη.
Σέ παρακαλῶ!Βλέπεις,πόσο ἀδέξιος
ἐτούτη τή στιγμή εἶμαι νά μιλήσω
μέ τόν κύριό μου'βλέπεις-νά τό κρύψω
πῶς τό μπορῶ-,πώς τή στιγμήν ἐτούτη

δέν μπορεῖ καμμιά δύναμη τοῦ κόσμου
νά μέ προστάζει.Τά δεσμά μονάχα
μποροῦν νά μέ κρατήσουνε.'Ο 'Αλφόνσος
δέν εἶναι τύραννος,μ'ἔχει ἀθωώσει.
Τί πρόθυμα ὑπάκουα κάθε του λόγο
ἄλλοτε!Σήμερα μόνο πρέπει
ἐλεύθερο νά μ'ἀφῆστε,γιά νἄβρει
τό πνεῦμα μου τόν ἑαυτό του.'Αμέσως
κατόπι στό χρέος μου θά νά γυρίσω.
ΑΝΤ. Μέ κάνεις νά διστάζω.Τί νά κάμω;
Καλά τό βλέπω,πώς ὑπάρχει πλάνη.
ΤΑΣ. Νά σέ πιστέψω ἄν πρέπει,κι ἄν γιά μένα
σκέφτεσαι καλά,αὐτό,πού θέλω,κάμε.
Τότε ὁ ἡγεμόνας θά μ'ἀφήσει,δίχως
νά χάσω τήν εὔνοιά του,τή βοήθειά του.
Θά σοῦ χρωστῶ γιά τοῦτο εὐγνωμοσύνη.
Κι ἄν κρύβεις ἔχθρα παληά μές στό στῆθος,
ἄν θές ἀπ'τήν αὐλή νά μ'ἐξορίσεις,
τή μοῖρα μου ν'ἀναποδογυρίσεις
γιά πάντα,ἀβοήθητο νά μ'ἀποδιώξεις
μές στόν πλατύ τόν κόσμο,τότε μεῖνε
στή γνώμη σταθερός καί μήν ἀλλάξεις.
ΑΝΤ. Νά σέ βλάψω ὡς ἀναγκάζομαι,Τάσσο,
τό δρόμο,πού διαλέγεις,τόν διαλέγω.
Θά δείξει τ'ἀποτέλεσμα,ποιός ἔχει
λάθος.Θέλεις νά φύγεις!Σοῦ προλέγω:
Δέ θἄχεις ἀπ'αὐτό τό σπίτι ἀκόμη
στρέψει τή ράχη κι ἡ καρδιά σου πίσω
θά θέλει νά γυρίσει,θά σέ σπρώχνει
τό πεῖσμα σου μπροστά'πόνος καί θλίψη
καί σύγχυση στή Ρώμη σέ προσμένουν,
κι ἄν κάπου τό σκοπό σου δέν πετύχεις,
δέν στό λέω πιά γιά νά σέ συμβουλέψω'
μονάχα σοῦ προλέγω,τί θά γίνει,
καί στή χειρότερη περίπτωση,
νά μοῦ ἐμπιστευθῆς σέ καλῶ ἀπό τώρα.
Στόν ἄρχοντα,ὅπως ζητᾶς,θά μιλήσω.

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

Τάσσο μόνος.

ΤΑΣ. Ναί,φεύγα μόνο,σίγουρος νά φύγεις,
πώς μ'έπεισες γι'αὐτό πού θές.Μαθαίνω
νά προσποιοῦμαι,γιατί εἶσαι τεχνίτης
μεγάλος κι εὔκολα καταλαβαίνω.
Νά φαινόμαστε,ἔτσι μᾶς ἀναγκάζει
ἡ ζωή,καί νἄμαστε καθώς ἐκεῖνοι,
πού μπορούσαμε νά περιφρονοῦμε
μέ τόλμη καί μέ περηφάνεια.Βλέπω
καθαρά τώρα ὁλόκληρη τήν τέχνη
τῆς αὐλικῆς τῆς μηχανορραφίας!
Θέλει νά μέ διώξει ὁ 'Αντώνιο,δέ θέλω
ἐγώ νά φανῶ,πώς αὐτός μέ διώχνει.
Τόν φρόνιμο κι ἐκεῖνον πού λυπᾶται
παίζει,ἀδύνατο,ἀδέξιο γιά νά μ'εὕρει
μόνο,τόν κηδεμόνα παριστάνει,
ὡς τό παιδί γιά νά μέ κατεβάσει,
πού δοῦλο του δέν μπόρεσε νά μ'ἔχει.
Ἔτσι ἀπ'τό μέτωπο τοῦ ἄρχοντα γύρω
ἁπλώνει κατοχνιά,κι ἀπ'τό βλέμμα
τῆς πριγκιπέσσας γύρω σκοτεινιά.

Πρέπει νά μέ κρατήσουν,λέει·ἡ φύση
ὅμως μοῦ χάρισε κάποιο ἔργο ὡραῖο·
δυστυχῶς ὅμως τό ὑψηλό τό δῶρο
τό συνόδεψε ἄσχημα μέ κάποιες
ἀδυναμίες,μ'ἄμετρη ὑπερηφάνεια,
μ'αἰσθαντικότητα ὑπερβολική
καί πεῖσμα σκοτεινό.Κι ἀλλοιῶς δέν εἶναι,
ἡ μοῖρα μιά φορά τόν ἔπλασε ἔτσι
τόν ἄντρα τόν μοναδικό,καί πρέπει
τώρα νά τόν δεχτοῦνε,καθώς εἶναι,
νά τόν ὑπομένουν,κι ἄν εἶναι κάτι
σ'αὐτόν νά τό χαροῦν,τήν καλή μέρα,
ἴσως μπορεῖ νά τό χαροῦν σάν κέρδος

ἀνεπάντεχο,κατά τἄλλα πρέπει,
ὅπως γεννήθηκε,νά τόν ἀφήσουν,
ἔτσι νά ζήσει,κι ἔτσι νά πεθάνει.

'Αναγνωρίζω τή σταθερή γνώμη
τοῦ 'Αλφόνσου ἀκόμη,π'ἀντιμάχεται
τούς ἐχθρούς καί τούς φίλους προστατεύει
σταθερά;Τόν ἀναγνωρίζω,τώρα
πῶς φέρεται σέ μένα;Ναί,τώρα ὅλη
τή δυστυχία μου τήν ἀναγνωρίζω:
Αὐτή εἶναι ἡ μοῖρα μου,σέ μένα μόνο
ὅλοι ν'ἀλλάζουν,πού γιά ὅλους τούς ἄλλους
πιστοί καί σταθεροί καί βέβαιοι μένουν,
ν'ἀλλάζουν στή στιγμή μέ μιάν ἀνάσα.

"Ολη τή μοῖρα μου ὁ ἐρχομός τ'ἀνθρώπου
ἐτούτου δέν ἀφάνισε σέ μιά ὥρα
μόνο;Συθέμελα δέ γκρέμισε
τῆς εὐτυχίας μου τό οἰκοδόμημα;
"Ω,πρέπει ἐτοῦτο νά τό μάθω,πρέπει
σήμερα νά τό μάθω:Ναί,ὅπως ὅλα
σέ μένα ἐρχόνταν,τώρα ὅλα μ'ἀφήνουν'
ὅπως καθένας νά μέ κατακτήσει
ἀγωνιζόνταν,ὅλοι νά μ'ἀδράξουν,
ἔτσι ὅλα μ'ἀπωθοῦν καί μ'ἀποφεύγουν.
Κι αὐτό γιατί;Κι ἀντισταθμίζει ἐκεῖνος
μόνο τό φλούδι τῆς ἀξίας μου,κάθε
ἀγάπης,π'ἄλλοτε εἶχα τόσο πλούσια;

"Ολα μοῦ φεύγουν,ναί.Κι ἐσύ!Κι ἐσύ!
ἀγαπημένη ἀρχόντισσα,μοῦ φεύγεις!
Σ'αὐτές τίς ὧρες τίς θολές μήτε ἕνα
δέν μόστειλε τῆς εὔνοιάς της σημάδι.
Τ'ἀξίζω;-Καρδιά ἐσύ φτωχή,πού τόσο
φυσικό τῆς ἦταν νά τήν λατρεύει!-
"Οταν τήν ἄκουγα,πῶς διαπερνοῦσε
ἕνα ἄφατο συναίσθημα τό στῆθος!
"Οταν τήν ἔβλεπα,τό φῶς τῆς μέρας

τό λαμπρό γίνονταν θολό· ἡ ματιά της.
τό στόμα της ἀκατανίκητα
μέ τραβοῦσαν, τά γόνατά μου μόλις
κρατιόνταν, καί τή δύναμη χρειαζόμουν
ὅλη τοῦ πνεύματος, γιά νά μείνω ὄρθιος,
μήν πέσω μπρός στά πόδια της· καί μόλις
μποροῦσα αὐτή τή ζάλη νά σκορπίσω.
Στάσου ἐδῶ γερή, καρδιά μου! Σκέψη
καθάρια ἐσύ μή σκοτεινιάσεις! Ναί,
κι ἐκείνη! Μπορῶ νά τό πῶ; Καί μόλις
τό πιστεύω· τό πιστεύω καί θέλω
νά σωπαίνω. Κι ἐκείνη! κι ἐκείνη!
Ὁλότελα συχώρεσέ την, μόνο
μήν τ' ἀποκρύψεις: Κι ἐκείνη! κι ἐκείνη!

Ὤ, ἡ λέξη αὐτή, π' ἔπρεπε ν' ἀμφιβάλλω,
ὅσο ζῆ μέσα μου μιά ἄνδσα πίστης,
ἡ λέξη αὐτή χαράζεται στό τέλος
σάν κλειδί τῆς μοίρας στή σιδερένια
ἄκρη τοῦ ὁλογραμμένου τῶν βασάνων
πίνακα. Τώρα μόνο δυνατοί εἶναι
οἱ ἐχθροί μου, τώρα ἔχω χάσει γιά πάντα
κάθε δύναμη. Πῶς ν' ἀγωνισθῶ, ὅταν
στ' ἀντικρυνό στράτευμα στέκει ἐκείνη;
Καί πῶς μ' ὑπομονή νά περιμένω,
ὅταν ἀπό μακρυά τό χέρι ἐκείνη
δέν μοῦ προσφέρει; ὅταν δέν ἀνταμώνει
τόν ἱκέτη τό βλέμμα της; Καί τόχεις
τολμήσει νά τή σκεφθῆς, καί τήν εἶπες,
κι ἔγινε ἀληθινή, πρίν νά μπορέσεις
νά τήνε φοβηθῆς! Καί τώρα, πρίν
ἡ ἀπόγνωση μέ σιδερένια νύχια
τά φρένα σου ξεσχίσει, ναί μονάχα
τήν μοῖρα τήν πικρή σου νά θρηνήσεις,
καί ξαναπές το: Κι ἐκείνη! κι ἐκείνη!

Π Ρ Α Ξ Η Π Ε Μ Π Τ Η

Κῆπος.

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Ἀλφόνσος.Ἀντώνιο.

ΑΝΤ. Τή δεύτερη φορά πῆγα στόν Τάσσο,
ὅπως μοὖπες,ἔρχομαι ἀπ'αὐτόν τώρα.
Τόν παρακίνησα,τόν πίεσα ἀκόμη·
μόνο τή γνώμη του δέν τήν ἀλλάζει,
καί θερμά σέ παρακαλεῖ,γιά λίγο
νά τόν ἀφήσεις,νά φύγει στή Ρώμη.
ΑΛΦ. Στενοχωριέμαι,πού στ'ὁμολογῶ,
καί προτιμότερο εἶναι πού στό λέω,
τή θλίψη ἀπ'τό νά κρύβω,νά πληθαίνω.
Θέλει νά φύγει·ἔστω,δέν τόν κρατῶ.
Νά ταξιδέψει γιά τή Ρώμη·ἄς εἶναι·
Νά μή μοῦ τόν κλέψει ὁ Σκιπίων Γκονζάγκα
μόνο,ὁ σοφός ὁ Μέδικος·Ἐτοῦτο
τήν Ἰταλία ἔκαμε τόσο μεγάλη,
πού οἱ γείτονες μαλλώνουν μεταξύ τους,
ποιός θάχει καί ποιός θά χρησιμοποιήσει
τούς πιό καλούς.Μοῦ φαίνεται,πώς εἶναι
σά στρατηγός δίχως στρατό ὁ ἡγεμόνας,
πού τά ταλέντα δέν τά συγκεντρώνει
γύρω του·κι ἐκεῖνος,πού δέν ἀκούει
τῆς ποίησης τή φωνή,βάρβαρος εἶναι,
κι ἄς εἶναι,ὅποιος κι ἄν εἶναι.Αὐτόν τόν βρῆκα,
καί τόν διάλεξα,περηφάνεια νοιώθω,
πού μ'ὑπηρετεῖ,κι ἐπειδή ἔχω κάμει
κιόλα πολλά γι'αὐτόν,νά τόνε χάσω
δέ θά τόθελα,δίχως νἆναι ἀνάγκη.
ΑΝΤ. Εἶμαι σ'ἀμηχανία,γιατί σέ μένα
τά σημερνά θά τά καταλογίζεις·

θέλω τό λάθος μου νά ὁμολογήσω,
μένει στή χάρη σου νά μέ συχωρέσει·
ἀλλ'ἄν πιστέψεις,πώς δέν ἔχω κάμει,
ὅ,τι δυνατό,νά τόν συμφιλιώσω,
ὁλότελα ἀπαρηγόρητος θἄμουν.
Ὤ,μίλησέ μου μέ γλυκειά ματιά,
γιά νά μπορέσω πάλι νά συνέλθω,
νἄχω στόν ἑαυτό μου ἐμπιστοσύνη.
ΑΛΦ.'Αντώνιο,ὄχι,νἆσαι ἥσυχος,σέ σένα
δέν τ'ἀποδίδω μέ κανέναν τρόπο·
ξέρω πολύ καλά τοῦ ἄντρα τή γνώμη,
καί ξέρω πιό καλά,τό τί ἔχω κάμει,
διακριτικά πῶς τοῦ φέρθηκα,πόσο
λησμόνησα ὁλότελα,τί κυρίως
εἶχα νά τοῦ ζητήσω.Σέ πολλά
τόν ἑαυτό του μπορεῖ νά κάμει κύριο
ὁ ἄνθρωπος,μόλις τήν κατεδαμάζει
τή σκέψη του ἡ ἀνάγκη κι ὁ πολύς χρόνος.
ΑΝΤ."Αν πολλά κάμουν οἱ ἄλλοι γιά τόν ἕνα,
κι ὁ ἕνας μέ τή σειρά του φυσικό εἶναι
ν'ἀναρωτιέται μέ ζῆλο,τούς ἄλλους
πῶς θά ὠφελήσει."Οποιος τό πνεῦμα του ἔχει
διαπλάσει ἔτσι πολύ,ὅποιος θησαυρίζει
κάθε ἐπιστήμη καί τήν κάθε γνώση,
πού εἶναι καί γιά μᾶς τούς ἄλλους,ἐκεῖνος
δέν εἶναι ἔνοχος διπλά,ἄν συγκρατιέται;
Καί τό σκέφτεται;
ΑΛΦ. Γιά τοῦτο ἀκριβῶς,
δέν πρέπει νά μένουμε σέ ἡσυχία;
"Οταν θαρροῦμε,πώς χαιρόμαστε,
μᾶς παρουσιάζεται ἀμέσως ἐχθρός,
τή γενναιότητά μας γιά ν'ἀσκοῦμε,
ν'ἀσκοῦμε τήν ὑπομονή μας,φίλος.
ΑΝΤ. Τό πρῶτο χρέος τοῦ ἀνθρώπου,νά διαλέγει
τροφή καί πιοτό,μιά κι ἡ φύση τόσο
στενά δέν τόν περιορίζει ὡς τό ζῶο,
ἐκεῖνος τό ἐκπληρώνει;Δέν ἀφήνει
μᾶλλον σάν παιδί νά τόνε μαγεύει

τό κάθε τί στή γλῶσσα του π'ἀρέσει;
Πότε τό κρασί του τ'ἀνακατεύει
μέ νερό;Λιχουδιές,μπαχαρικά,
δυνατά πιοτά τά καταβροχθίζει
τό ἕνα μετά ἀπό τ'ἄλλο μέ βιασύνη,
καί παραπονιέται ἔπειτα,πώς ἔχει
θολό τό νοῦ του,τό αἷμα φλογισμένο,
κι ὅλη τήν ὕπαρξή του ξαναμμένη,
καί μέ τή φύση,τήν μοῖρα τά βάζει.
Πόσο πικρά,πόσο ἀνόητα τόν εἶδα
συχνά μέ τό γιατρό του νά μαλλώνει·
γιά νά γελάσεις,ἄν εἶναι γιά γέλοια,
ὅ,τι ἕναν ἄνθρωπο τόν βασανίζει
καί τυραννᾶ τούς ἄλλους."Νοιώθω ἐτοῦτο
τό βάσανο",λέει δειλά καί γεμᾶτος
θλίψη:"Γιά τήν τέχνη σας τί καυχιέστε;
Κάντε με καλά!"-'Ωραῖα!ἀπαντᾶ ὁ γιατρός,
αὐτό κι ἐκεῖνο τότε ν'ἀποφεύγεις.-
"Αὐτό δέν τό μπορῶ."-Τότε νά πάρεις
ἐτοῦτο τό φάρμακο.-"Ὤ,ὄχι!ἔχει γεύση
ἀποκρουστική καί μ'ἀναστατώνει."-
Πιῆτε τότε νερό.-"Νερό; ποτέ.
Ὅπως ὁ λυσσασμένος τό φοβοῦμαι."-
Τότε δέν μπορῶ βοήθεια νά σᾶς δώσω.-
"Καί γιατί;"Τό κακό θά μεγαλώνει
πάντα μ'ἄλλα κακά,κι ἄν δέν μπορέσει
νά σᾶς σκοτώσει,θά σᾶς βασανίζει
μέρα τή μέρα περσότερο.-"'Ωραῖα!
Γιατί εἶσαστε γιατρός;Τό βάσανό μου
τό ξέρετε,θἄπρεπε καί τά μέσα
νά γνωρίζετε,γιά νά τό γλυκάνουν,
γιά νά μήν πρέπει πρῶτα νά ὑποφέρω,
γιά νά γλυτώσω ἀπό τά βάσανά μου."
Χαμογελᾶς κι ἐσύ,κι εἶναι ὅμως βέβαιο,
ἀπ'τό στόμα του πώς τἄχεις ἀκούσει.

ΑΛΦ. Τἄχω ἀκούσει συχνά,καί συχνά τἄχω
συχωρέσει.

ΑΝΤ. Εἶναι μιά ζωή,δίχως μέτρο

σίγουρα,πού μᾶς δίνει ὄνειρατα
βαρειά κι ἄγρια,καί πού μᾶς κάνει τέλος
νά ὀνειρευόμαστε στό φῶς τῆς μέρας.
Τί ἄλλο μπορεῖ νἄναι ἡ φιλυποψία του
παρά ὄνειρο;Ὅπου πηγαίνει,νομίζει,
πώς εἶναι ἀπ'ἐχθρούς περικυκλωμένος.
Τό ταλέντο του δέν μπορεῖ κανένας
νά δῆ,πού νά μήν τόν φθονεῖ,κανένας
δέν τόν ζηλεύει,πού δέν τόν μισεῖ,
καί πού πικρά δέν τόν καταδιώκει.
Ἔτσι πολλές φορές σ'ἐνόχλησε
μέ παράπονά του:κλειδιά σπασμένα,
καί γράμματα ἀνοιγμένα,καί φαρμάκι,
καί στιλέτο.Κι ὅ,τι σαλεύει ἐμπρός του.
Ἐπρόσταζες ἔρευνα,κι ἐρευνῆσαν,
καί τί βρῆκες;μήτε τό φάντασμά τους.
Κανενός ἡγεμόνα ἡ προστασία
δέν τόν κάνει νά νοιώθει ἀσφάλεια,φίλου
κανενός τό στῆθος δέν τόν δροσίζει.
Κι ἀπόναν τέτοιον θέλεις εὐτυχία
καί γαλήνη νἄχεις,ἀπ'αὐτόν θέλεις
νά ὑποσχεθῆ,χαρά πώς θά σοῦ δώσει;
ΑΛΦ.'Αντώνιο,θἄχες δίκηο,ὅταν ζητοῦσα
ἀπ'αὐτόν νἄχω τ'ἄμεσο ὄφελός μου.
'Αλλ'εἶναι ὄφελός μου,πού δέν προσμένω
ἀμέσως κι ἀπόλυτα τήν ὠφέλεια.
Δέν μᾶς ἐξυπηρετοῦν μέ τόν ἴδιο
τρόπο ὅλα'νά μεταχειρίζεται ὅποιος
θέλει πολλά,ἄν χειρίζεται καθένα
μέ τόν τρόπο του,τό χρησιμοποιεῖ
τότε καλά.'Ετοῦτο μᾶς τό διδάξαν
οἱ Μέδικοι,κι οἱ Πάπαι μᾶς τό δεῖξαν.
Μέ τί ἡγεμονική μακροθυμία,
μέ τί ἐπιείκεια καί πόση ὑπομονή
οἱ ἄντρες αὐτοί φροντίζανε γιά κάποια
μεγάλα ταλέντα,πού φαινόνταν,
πώς δέν χρειαζόνταν τήν πλούσιά τους χάρη,
κι ὅμως τήν χρειάζονταν.

ΑΝΤ. Ποιός δέν τό ξέρει,
άρχοντά μου;Μόνο τῆς ζωῆς ὁ μόχθος
τ'ἀγαθά μᾶς διδάσκει νά ἐκτιμοῦμε
τῆς ζωῆς.Ἔχει κιόλα πολλά πετύχει,
ἄν καί νέος,πού νά τά χαρῆ μ'ἐγκράτεια
θά μποροῦσε.Ὦ,νἄπρεπε νά κερδίσει
πρῶτα αὐτά,πού τοῦ προσφέρονται τώρα
μ'ἀνοιχτά χέρια'θά τέντωνε ἀντρίκια
τίς δυνάμεις του κι εὐχαριστημένος
θά αἰσθάνονταν ἀπό βῆμα σέ βῆμα.
Φτωχός εὐγενής τό σκοπό ἔχει φτάσει
κιόλα τῆς πιό βαθειᾶς του ἐπιθυμίας,
ἄν εὐγενής ἄρχοντας τόν διαλέξει
γι'ἄνθρωπο τῆς αὐλῆς του κι ἀπ'τήν ἔνδεια
μέ πρᾶο χέρι τόν γλυτώσει.'Ακόμη,
ἄν τοῦ προσφέρει ἐμπιστοσύνη κι εὔνοια,
ἄν θέλει στό πλευρό του νά τόν ἔχει,
καί πάνω ἀπ'τούς ἄλλους νά τόν ὑψώσει,
εἴτε εἶναι πόλεμος,εἴτε ὑποθέσεις,
εἴτε καί συζητήσεις,θά σκεφτόμουν
τότε,πώς θά μποροῦσε νά λατρεύει
τήν τύχη του μέ βουβή εὐγνωμοσύνη
ὁ σεμνός ἄντρας.Κι ἔχει ὁ Τάσσο ἀκόμη
κοντά σ'αὐτά τήν πιό ὄμορφη εὐτυχία
τοῦ νέου:πώς τόν ἀναγνωρίζει κιόλα
ἡ πατρίδα του καί σ'αὐτόν ἐλπίζει.
Ὦ,πίστεψέ με,τά καπρίτσια του ἔχουν
τῆς τύχης του τό πλατύ προσκεφάλι.
Ἔρχεται,ἄφησέ τον μ'εὐμένεια,δός του
καιρό,στή Ρώμη,στή Νεάπολη,κι ὅπου
θέλει,ν'ἀναζητήσει ὅ,τι τοῦ λείπει
ἐδῶ,καί μόνο ἐδῶ θά τό ξανάβρει.
ΑΛΦ. Στή Φερράρα θέλει πρῶτα νά πάει;
ΑΝΤ. Νά μείνει ἐπιθυμεῖ στό Μπελριγκάρντο.
Ὅ,τι τοῦ χρειάζεται γιά τό ταξίδι,
θέλει ἕνας φίλος του νά τοῦ τά στείλει.
ΑΛΦ. Εἶμαι εὐχαριστημένος.'Η ἀδερφή μου
ἀμέσως μέ τή φίλη της γυρίζει,

κι ἐγώ μέ τ'ἄλογο θἄμαι στό σπίτι
πρίν ἀπ'αὐτές.Ἔρχεσαι ἐσύ κατόπι,
ὅταν γι'αὐτόν φροντίσεις.Τ'ἀναγκαῖα
ἐπρόσταξα νά κάμει ὁ καστελλᾶνος
στ'ἀνάκτορο,γιά νά μπορεῖ νά μένει
ἐδῶ,ὅσο θέλει,κι ὅσο νά τοῦ στείλουν
οἱ φίλοι του τίς ἀποσκευές,κι ὅσο
νά τοῦ στείλουμε ἐμεῖς τά γράμματα,
πού θέλω νά τοῦ δώσω γιά τή Ρώμη.
Νάτον πού φτάνει!Καλή ἀντάμωση!

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΗ

'Αλφόνσος.Τάσσο.

ΤΑΣ.(μ'ἐπιφύλαξη.)
'Η εὔνοια,πού τόσο συχνά μοῦ ἔχεις δείξει,
σήμερα φαίνεται σ'ὅλο τό φῶς της.
Συχώρεσες ὄχι μακρυά σου ὅ,τι ἔχω
κάμει σήμερα ἀστόχαστα κι ἀνόσια.
Μέ τόν ἀντίπαλο μέ συμφιλίωσες,
γιά λίγο διάστημα θά μοῦ ἐπιτρέψεις
νά φύγω ἀπ'τό πλευρό σου,θά θελήσεις
μέ μεγαλοψυχία νά μοῦ φυλάξεις
τήν εὔνοιά σου.Μέ πλήρη ἐμπιστοσύνη
φεύγω τώρα καί τή βουβήν ἐλπίδα,
πώς ὁ λίγος χρόνος,πού θά λείψω
ἀπ'ὅλα θά μέ γιατρέψει,πού τώρα
σφίγγουν τήν καρδιά μου μέ στενοχώρια.
Τό πνεῦμα μου θ'ἀνυψωθῆ καί πάλι,
καί στό δρόμο,πού πρωτοπάτησα
χαρούμενα καί τολμηρά,ἀπ'τό βλέμμα
ἐμψυχωμένος τό δικό σου,πάλι
ἀντάξιο τῆς εὔνοιάς σου θά τό κάμω.
ΑΛΦ. Στό ταξίδι σοῦ εὔχομαι καλή τύχη,
κι ἐλπίζω,ὁλόχαρος καί γιατρεμένος
ὁλότελα νά μᾶς γυρίσεις πίσω.
Τότε τό διπλό κέρδος γιά κάθε ὥρα,

πού μᾶς τήν παίρνεις τώρα,θά μᾶς φέρεις
ἀνανεωμένο.Γράμματα σοῦ δίνω
γιά τούς ἀνθρώπους μου καί γιά τούς φίλους
στή Ρώμη·ἐπιθυμῶ πολύ νά δείξεις
ἐμπιστοσύνη παντοῦ στούς δικούς μου,
ὅπως ἐγώ δικό μου σέ λογιάζω,
ἄν καί μακρυά μου.

ΤΑΣ. Μ'εὔνοιες,ἄρχοντά μου,
παραφορτώνεις ἐκεῖνον,πού νοιώθει
ἀνάξιος καί πού δέν εἶναι σέ θέση
τώρα,οὔτε ἀκόμη νά σ'εὐχαριστήσει.
Μιά παράκληση ἀντί γιά εὐχαριστία
θά σοῦ κάμω!Πιό πολύ μ'ἐνδιαφέρει
τό ποίημά μου ἀπ'ὅλα.Πολλά ἔχω κάμει
καί δέ λυπήθηκα μόχθο κανένα
καί φροντίδα καμμιά·πολλά ὅμως μένουν
ἀκόμη πίσω.Θάθελα ἐκεῖ πέρα,
ὅπου ἀκόμη τῶν ἀντρῶν τῶν μεγάλων
τό πνεῦμα σαλεύει,μέ ζωή σαλεύει,
ἐκεῖ θάθελα νά τό δοκιμάσω
καί πάλι·τό τραγούδι μου νά γίνει
τῆς ἐπιδοκιμασίας σου πιό ἀντάξιο.
Ὦ,δός μου τίς φυλλάδες πίσω,τώρα
πού μέ ντροπή στά χέρια σου τίς ξέρω!

ΑΛΦ. Δέ θά μοῦ πάρεις τήν ἡμέρα ἐτούτη,
ὅ,τι ἔδωσες μόλις αὐτή τή μέρα.
Ἀνάμεσα στό ποίημά σου καί σένα,
ἄφησε ἐμένα νά γενῶ μεσίτης!
Πρόσεξε μέ τήν αὐστηρή φροντίδα
τή χάρη τή γλυκειά νά μήν πειράξεις,
πού ζῆ μέσα στίς ρίμες τίς δικές σου,
κι ἀπ'ὅλες τίς μεριές μήν παίρνεις γνῶμες!
Τίς σκέψεις τίς μυριότροπες ἀνθρώπων
πολλῶν καί διαφορετικῶν,στή γνώμη,
στή ζωή,πού διαφωνοῦνε μεταξύ τους,
ὁ ποιητής μέ σοφία τίς συνταιριάζει,
καί δέ φοβᾶται,μήπως δέν ἀρέσει
σέ κάποιους,πιό πολύ γιά νά μπορέσει

n'αρέσει σέ κάποιους άλλους.Δέ λέω
όμως,πώς πού καί κάπου μετρημένα
δέ θά πρέπει τή λίμα σου νά βάλεις·
σού υπόσχομαι συνάμα,πώς σέ λίγον
καιρό θάχεις τό ποίημα αντιγραμμένο.
Στά χέρια μου άπ'τό χέρι σου θά μείνει,
γιά νά μπορέσω μέ τήν ίδερφή μου
πρώτα νά τό χαρώ καλά.Κατόπι,
όταν πιό τέλειο πίσω μάς τό φέρεις,
τήν πιό υψηλή θάχουμε απόλαυση,
καί θά σού δώσουμε τή συμβουλή μας
γιά κάποια μέρη μοναχά σά φίλοι.
ΤΑΣ. Ξαναλέω μόνο τήν παράκλησή μου
μέ ντροπή'γρήγορα τ'αντίγραφο
νάχω!Είναι ολόκληρη ή ψυχή μου τώρα
στό έργο αυτό.Τώρα πρέπει νά γίνει,
ό,τι μπορεί νά γίνει.
ΑΛΦ. Τήν ορμή
επιδοκιμάζω,πού σ'εμψυχώνει!
Όμως,άν ήταν δυνατό,καλέ μου
Τάσσο,γιά λίγον καιρό νά χαιρόσουν
πρώτα τόν κόσμο τόν ελεύθερο,
νά διασκεδάσεις,νά καλυτερέψεις
τό αίμα σου μέ μιά κούρα.Ή ωραία τότε
αρμονία τής αποκαταστημένης
ψυχής σου θέ νά σούδινε ό,τι τώρα
μέ θολό ζήλο αποζητάς του κάκου.
ΤΑΣ.Άρχοντά μου,έτσι φαίνεται'όμως είμαι
καλά,όταν μπορώ ν'αφοσιώνομαι
στήν εργασία μου,κι έτσι ή εργασία πάλι
καλά μέ κάμει.Πολύν καιρό μ'έχεις
ιδωμένα'στό ελεύθερο τό λούσο
καλά δέ νοιώθω.Ή ηρεμία δέν μ'αφήνει
καθόλου ηρεμία.Δέν είναι άπ'τή φύση
ετούτη ή διάθεση καθορισμένη,
αισθάνομαι δυστυχώς στό στοιχείο
τών ημερών τ'απαλό,στήν πλατειά
θάλασσα τών καιρών χαρούμενος

νά κολυμπήσω.

ΑΛΦ. Σ'όδηγοῦν όλα,όσα
σκέφτεσαι καί κάμεις,στόν έαυτό σου
βαθειά.Τριγύρω μας άπλώνεται
κάποια άβυσσο,πού τήν έσκαψε ή μοΐρα·
όμως ή πιό βαθειά εἶναι στήν καρδιά μας,
καί μᾶς τραβᾶ νά πηδήσουμε έντός της.
Σέ παρακαλῶ ν'άποτραβηχτῆς
άπ'τόν έαυτό σου!Κι ό,τι θά χάσει
ό ποιητής,ό άνθρωπος θά τό κερδίσει.

ΤΑΣ. Μάταια τήν όρμή αὐτή τήν έμποδίζω,
πού μές στό στῆθος μου νύχτα καί μέρα
άλλάζει."Αν δέν εἶναι νά σκέφτομαι
ή νά στιχουργῶ,ή ζωή μου πιά δέν εἶναι
ζωή.Στό μεταξοσκούληκο νά γνέθει
άπαγόρεψε,όταν άπ'τόν έαυτό του
γνέθει,στό θάνατο πιό σιμά κιόλα·
τό πολυτιμότερο ξετυλίγει
πλέγμα άπ'τά έγκατά του,καί δέν τ'άφήνει,
ώσπου στό κιβούρι του νά κλεισθῆ.
"Ω,ένας καλός θεός καί μᾶς τή μοΐρα
τοῦ άξιοζήλευτου σκουληκιοῦ κάποτε
νά μᾶς έδινε,στήν καινούρια τοῦ ήλιου
κοιλάδα τά φτερά χαρούμενα
καί γρήγορα νά ξετυλίξουμε!

ΑΛΦ."Ακουσέ με!Δίνεις τόσο πολύ
διπλό νόημα στή χαρά τῆς ζωῆς·
μάθε,σέ παρακαλῶ,τήν άξία
τῆς ζωῆς,πού έχεις άκόμα καί πού τώρα
δέκα φορές πιό πλούσια τήν κατέχεις.

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

Τάσσο μόνος.

ΤΑΣ. Μεῖνε γερή καρδιά μου,σωστό έτσι ήταν!

Δύσκολο σοῦ εἶναι,εἶναι ἡ πρώτη φορά,
πού νά ὑποκρίνεσαι μπορεῖς καί θέλεις.
Τόν ἄκουσες;δέν ἦταν ἡ καρδιά του,
δέν ἤτανε τά λόγια του·μοῦ ἐφάνη,
σάν ἡ φωνή τοῦ 'Αντώνιο ν'ἀντηχοῦσε.
Ὦ,μόνο πρόσεξε:'Απ'τίς μεριές ὅλες
θά τήν ἀκούσεις.Κράτει,μόνο κράτει:
Νά ὑποκριθῆς γιά λίγο μόνο ἀκόμη.
Ὅποιος ἀργά νά προσποιεῖται μαθαίνει
στή ζωή,ἔχει τῆς τιμιότητας τήν μάσκα
ἀπό πρίν.Θά τά καταφέρεις,μόνο
νά ἐξασκήσεις μ'αὐτούς τόν ἑαυτό σου.
(μετά ἀπό παύση.)
Θριαμβολογεῖς πολύ νωρίς,ἐκείνη
ἔρχεται ἀπό ἐκεῖ:ἡ γλυκειά πριγκηπέσσα
φτάνει:Ὦ,πῶς αἰσθάνομαι!Μπαίνει μέσα
μέσα στό στῆθος μου ἡ φιλυποψία
κι ἡ θλίψη μου σέ πόνους ἀναλυοῦνται.

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

Πριγκήπισσα.Τάσσο.
Πέρί τό τέλος τῆς σκηνῆς οἱ ὑπόλοιποι.

ΠΡ. Νά μᾶς ἀφήσεις σκέφτεσαι,ἤ νάμείνεις
μᾶλλον στό Μπελριγκάρντο ἀκόμη πίσω,
καί κατόπι θέ νά μᾶς φύγεις,Τάσσο;
'Ελπίζω γιά λίγο διάστημα μόνο.
Θά πᾶς στή Ρώμη;

ΤΑΣ. Τό δρόμο μου πρῶτα
θά κατευθύνω πρός τά κεῖ,κι ἄν,ὅπως
ἐλπίζω,καλόκαρδα μέ δεχτοῦνε
οἱ φίλοι μου,τότε τό τελευταῖο
χέρι στό ποίημά μου μπορεῖ νά βάλω
μέ φροντίδα κι ὑπομονή.'Εκεῖ πέρα
ἄντρες πολλούς θά βρῶ συγκεντρωμένους,
πού δάσκαλοι κάθε λογῆς λογιοῦνται.
Σ'ἐκείνη τοῦ κόσμου τήν πρώτη πόλη

δέν μιλᾶ κάθε τόπος,κάθε πέτρα
σέ μᾶς;Πόσες χιλιάδες δάσωλοι
βουβοί δέν μᾶς γνέφουν μέ μεγαλεῖο
σοβαρό;"Αν ἐκεῖ δέν τό τελειώσω
τό ποίημά μου,δέν θά τ'ἀποτελειώσω
ποτέ.Δυστυχῶς,ἄχ,τό αἰσθάνομαι
κιόλα,δέ θἄχω σέ καμμιά προσπάθεια
τύχη:θέ νά τ'ἀλλάζω,ὅμως ποτέ
δέ θά τό τελειώσω.Τό αἰσθάνομαι,
τό αἰσθάνομαι καλά,ἡ μεγάλη Τέχνη,
πού τόν καθένα τρέφει,πού τό πνεῦμα
τό γερό δυναμώνει,ἀναδροσίζει,
θά μ'ἀποδιώξει,καί θά μ'ἀφανίσει.
Φεύγω ἀμέσως:Στή Νεάπολη νά πάω
θέλω γρήγορα.

ΠΡ. Μά θά τό τολμήσεις;
'Ο ἀφορισμός ὁ αὐστηρός ἰσχύει ἀκόμη,
πού μέ τόν πατέρα σου κι ἐσύ ἐδέχτης.

ΤΑΣ. Σωστά μέ προειδοποιεῖς,τό ἔχω κιόλα
σκεφθῆ.Μασκαρεμένος θά πάω ἐκεῖ πέρα,
τοῦ προσκυνητῆ τό φτωχό μανδύα
θά ντυθῶ ἤ τοῦ βοσκοῦ.Μέσα ἀπ'τήν πόλη
θά κρυφογλυστρήσω,ὅπου εὔκολα κρύβει
τῶν χιλιάδων ἡ κίνηση τόν ἕνα.
Θά τρέξω στήν ἀκτή,κι ἐκεῖ θέ νἄβρω
μιά βάρκα ἀμέσως μέ καλούς ἀνθρώπους,
μέ χωρικούς,στήν ἀγορά πού πῆγαν,
καί τώρα στό σπίτι γυρνοῦν,ἀνθρώπους
ἀπ'τό Σορρέντο·γιατί στό Σορρέντο
πρέπει νά πάω μέ βιάση.'Εκεῖ ἡ ἀδερφή μου
μένει,πού τῶν γονιῶν μαζί μέ μένα
ἡ χαρά ἦταν,πού τούς ἔδινε πόνους.
Βουβός στή βάρκα θἆμαι,καί κατόπι
θά μπῶ στή χώρα σιωπηλός,θ'ἀνέβω
ἀργά τό μονοπάτι,θά ρωτήσω
στήν ἐξώπορτα:ἡ Κορνηλία ποῦ μένει;
Μπορεῖτε νά μοῦ δείξτε;'η Κορνηλία
Σερζάλε;Φιλικά θά μοῦ ἐξηγήσει

τό δρόμο μιά κλώστρια,θά περιγράφει
τό σπίτι.Θά προχωρήσω πιό πέρα.
Θά τρέχουν τά παιδιά σιμά μου,τ'άγρια
μαλλιά θά βλέπουν,τόν σκοτεινό ξένο.
Τότε θά φτάσω στό κατώφλι,ή πόρτα
θάναι κιόλα άνοιχτή,θά μπῶ στό σπίτι-
ΠΡ. Ἄν εἶναι δυνατό,σήκω τά μάτια,
Τάσσο,καί κύτταξε,πώς κινδυνεύεις!
Θέλω μέ διάκριση νά σοῦ φερθῶ,
τί άλλοιῶς θά φοῦλεγα,εἶναι εὐγενικό,
ἔτσι νά μιλᾶς,όπως μιλᾶς,εἶναι
εὐγενικό,νά σκέφτεσαι μονάχα
τόν ἑαυτό σου σάν νά μήν πειράζεις
τῶν φίλων τίς καρδιές,μήπως δέν ξέρεις,
πῶς σκέφτεται ὁ ἀδερφός μου,πῶς οἱ δυό
ἀδερφές σ'ἐκτιμοῦν;Δέν τόνοιωσες,
δέν τόχεις καταλάβει;Ἔχουν ἀλλάξει
σέ λίγες στιγμές λοιπόν όλα,Τάσσο;
Ἄν θέλεις νά φύγεις,μή μᾶς ἀφήσεις
τότε πίσω πόνους καί στενοχώριες.
ΤΑΣ.(στρέφεται νά φύγει.)
ΠΡ. Πόσο παρήγορο εἶναι σ'ἕνα φίλο,
πού θέλει γιά λίγο νά ταξιδέψει,
νά δίνουμε ἕνα δῶρο,ἄς εἶναι μόνο
ἕνας μανδύας καινούριος ἤ κάποιο όπλο!
Τίποτε δέν μπορεῖ κανείς νά δώσει
σέ σένα πιά,γιατί ἀγαναχτισμένος
μακριά σου τά πετᾶς ὅ,τι κι ἄν ἔχεις.
Τόν μανδύα τοῦ προσκυνητῆ,τήν μαύρη
κουκούλα καί τό μακρύ διαλέγεις
ραβδί,καί μέ τή θέλησή σου φεύγεις
φτωχός,καί μαζί σου μᾶς παίρνεις,ὅ,τι
μπορούσες νά χαρῆς μαζί μας μόνο.
ΤΑΣ. Δέ θές λοιπόν καθόλου νά μέ διώξεις;
Ὦ,λέξη γλυκειά!Ὦ,παρηγόρια ὡραία,
ἀκριβή!Δέξου με στήν προστασία σου!-
Προφύλαξέ με!Ἐδῶ στό Μπελριγκάρντο
ἄσε με,στεῖλε με στό Κοζαντόλι,
ὅπου κι ἄν θέλεις!Ἔχει ὁ ἄρχοντας τόσα

ὡραῖα ἀνάκτορα,ἔχει τόσους κήπους,
π'ὁλόκληρο τό χρόνο περιμένουν,
καί δέν πατᾶτε ἐκεῖ μήτε μιά μέρα,
ἴσως μήτε μιά ὥρα.Ναί,διαλέξτε
τό πιό ἀπομακρυσμένο,πού δέν πᾶτε
ὅλο τό χρόνο νά τό ἐπισκεφθῆτε,
καί πού ἴσως τώρα παραμελημένο
νά βρίσκεται.'Εκεῖ στεῖλτε με:δικός σας
ἐκεῖ ἀφῆστε με νᾶμαι:Τά δέντρα σου
πῶς θά φροντίζω:Τό φθινόπωρο
τίς λεμονιές μέ τοῦβλα καί σανίδια
θά σκεπάζω,καί θά τίς προφυλάγω
μέ καλαμιές δεμένες:Στίς βραγιές
θά ριζοβολοῦν πλατειά,ὡραῖα λουλούδια'
Κομψό καί καθαρό κάθε δρομάκι
θἆναι,κάθε μικρός τόπος.'Αφῆστε
σέ μένα καί τοῦ παλατιοῦ τήν ἔγνια:
θ'ἀνοίγω τά παράθυρα στήν ὥρα
τή σωστή,ἡ ὑγρασία γιά νά μή βλάφει
τούς πίνακες'τούς στολισμένους τοίχους
μ'ἀσβεστομάρμαρο θά ξεσκονίζω
μ'ἕνα ἁπαλό ξεσκονιστῆρι,ἡ ἀστρέχα
γυαλιστερή καί καθαρή θά λάμπει,
δέ θά μετακινιέται μήτε πέτρα,
μήτε ἕνα τοῦβλο,δέ θά ξεπροβάλλει
μήτε ἕνα χόρτο ἀπό καμμιά σχισμάδα:

ΠΡ. Καμμιά στό στῆθος μου δέ βρίσκω γνώμη,
παρηγοριά γιά σένα καί - γιά μᾶς.
Τό μάτι μου κυττάζει γύρω,μήπως
κάποιος θεός βοήθεια μπορεῖ νά δώσει,
μήπως μοῦ ἀνακαλύφει ἕνα βοτάνι,
ἤ φάρμακο,πού εἰρήνη στήν ψυχή σου
θἄφερνε,εἰρήνη καί σέ μᾶς. Η λέξη,
ἡ πιό ἀκριβή,πού βγαίνει ἀπό τά χείλη,
τ'ὡραιότερο φάρμακο,πιά δέν κάνει.
Νά σ'ἀφήσω πρέπει,καί νά σ'ἀφήσω
δέν τό μπορεῖ ἡ καρδιά μου.

ΤΑΣ. Θεοί,εἶναι ἐκείνη.

πού ἔτσι μιλᾶ μ'ἐσέ,καί σέ λυπᾶται!
Καί μπόρεσες νά τήν παραγνωρίσεις
τήν εὐγενική καρδιά,καί μπροστά της
νά σ'ἀδράξει,νά σέ κατανικήσει
ἦταν δυνατό ἡ μικροφυχία;"Οχι!"Οχι,
εἶσαι ἐσύ!Καί τώρα εἶμαι ἐγώ.'Ω,ξαυλοῦθει,
κι ἄσε κάθε παρηγοριά ν'ἀκούω
ἀπ'τό δικό σου στόμα!Μή μ'ἀρνιέσαι
τή συμβουλή σου!'Ω,μίλα'τί νά κάμω,
γιά νά μέ συχωρέσει ὁ ἀδερφός σου,
κι ἐσύ ἀκόμη γιά νά μέ συχωρέσεις,
γιά νά μπορεῖτε μέ χαρά καί πάλι
νά μέ λογιάζετε δικό σας;Πές μου.
ΠΡ. Πολύ λίγα εἶναι αὐτά πού σοῦ ζητοῦμε'
κι ὅμως φαίνονται πάρα πολλά νᾶναι.
Φιλικά ν'ἀφεθῆς σέ μᾶς μονάχα,
δέ θέλουμε τίποτε,πού δέν εἶσαι,
ἄν ὁ ἴδιος εἶσαι ἐσύ εὐχαριστημένος
μέ τόν ἑαυτό σου.Μᾶς δίνεις χαρά,ὅταν
ἔχεις χαρά,καί μᾶς στενοχωρεῖς,
ὅταν τήν ἀποφεύγεις μόνο'κι ὅταν
μᾶς κάνεις ἀνυπόμονους,τότε εἶναι
μόνο,γιατί θά θέλαμε βοήθεια
νά σοῦ προσφέρουμε,καί δυστυχῶς:
βλέπουμε,πώς νά σέ βοηθήσουμε
δέν τό μποροῦμε,ὅταν ἐσύ δέν πιάνεις
ὁ ἴδιος τό χέρι τοῦ φίλου,μέ πόθο
π'ἁπλώνεται σέ σέ,καί δέ σέ φτάνει.
ΤΑΣ.'Εσύ εἶσαι ἡ ἴδια,ὅπως τή φορά τήν πρώτη
σάν ἅγιος ἄγγελος μοῦ παρουσιάστης!
Σχώρεσε τοῦ θνητοῦ τό θολό βλέμμα,
ἄν γιά λίγο σ'εἶχε παραγνωρίσει.
Καί πάλι σέ γνωρίζει!'Ανοίγεται ὅλη
ἡ ψυχή γιά αἰώνια μοναχά λατρεία.
Γιομίζει τρυφερότητα ἡ καρδιά ὅλη-
'Εκείνη εἶναι,ἐκείνη στέκει μπροστά μου.
Πῶς αἰσθάνομαι!Παραζάλη νᾶναι,

ποὺ μὲ τραβᾶ σὲ σέ; Νἆναι μανία;
Νἆναι αἴσθημα ψηλό, ποὺ προτοδράχνει
τὴν πιὸ τρανή, τὴν πιὸ καθάρια ἀλήθεια;
Ναί, τό αἴσθημα εἶναι, ποὺ μὲ κάνει μόνο
σ'αὐτή τὴ γῆ εὐτυχισμένο, ποὺ μόνο,
ποὺ μ'ἄφηνε σὲ τόση δυστυχία,
ὅταν τοῦ ἀντιστεκόμουν καί ζητοῦσα
νά τό ἐξορκίσω ἀπ'τὴν καρδιά. Τό πάθος
αὐτό σκεφτόμουν νά κατανικήσω,
ἐπάλευα, κι ὁλοένα ἀγωνιζόμουν
μὲ τό εἶναι μου τό πιὸ βαθύ, τόν ἴδιο
κατάστρεφα ξεδιάντροπα ἑαυτό μου,
ποὺ τοῦ ἀνήκεις ἐσύ πέρα γιά πέρα—
ΠΡ. Ἄν πρέπει νά σ'ἀκούσω, Τάσσο, κι ἄλλο,
τή θέρμη μετρίασε, ποὺ μὲ τρομάζει.
ΤΑΣ. Τ'ἀκρόχειλο τοῦ ποτηριοῦ ἐμποδίζει
ἕνα κρασί, π'ὀλαφριστό κοχλάζει,
καί μὲ παφλασμό ξεχυλᾶ; Μὲ κάθε
λέξη τὴν εὐτυχία μου ἀνεβάζεις,
λάμπει τό μάτι σου μὲ κάθε λέξη
πιὸ φωτεινό. Αἰσθάνομαι νἄχω ἀλλάξει
ὁλόβαθά μου, αἰσθάνομαι ἀπό κάθε
ἀνάγκη λυτρωμένος, κι ὅπως ἕνας
θεός, ἐλεύθερος, καί τά χρωστῶ ὅλα
σὲ σένα! Μιά ἀνέκφραστη δύναμη
ξεχύνεται ἀπ'τά χείλη τά δικά σου,
ποὺ μὲ κυβερνᾶ'ὁλότελα μὲ κάμεις,
ναί, δικό σου. Τίποτε πιά στό μέλλον
ἀπό τό Εἶναι μου ὅλο δέ θά μ'ἀνήκει.
Τό μάτι μου θολώνει σ'εὐτυχία
μέσα καί φῶς, τά φρένα μου σαλεύουν.
Τά πόδια μου δέν μὲ κρατοῦνε πλέον.
Ἀκαταμάχητα μὲ συνεπαίρνεις,
κι ἀκράτητη ἡ καρδιά μου ὁρμᾶ σὲ σένα.
Γιά πάντα ὁλότελα μ'ἔχεις κερδίσει,
δέξου λοιπόν κι ὅλη τὴν ὕπαρξή μου!
(πέφτει στὴν ἀγκάλη της καί τή σφίγγει γερά.)
ΠΡ. (ἀπωθῶντας τον καί τρέχοντας μακρυά.)

Φύγε μακρυά!

ΛΕ.(πού γιά ένα διάστημα φαίνεται ήδη στό βάθος, τρέχοντας πρός τά κεϊ.)

Τί έγινε;Τάσσο!Τάσσο!

ΤΑΣ.(πού σκέφτεται νά τίς ακολουθήσει.)

Ώ,θεέ μου!

ΑΛΦ.(πού ήδη από ένα χρονικό διάστημα έχει πλησιάσει μέ τόν 'Αντώνιο.)

Συνέρχεται,γερά πιάς τον!

(φεύγει.)

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

Τάσσο.'Αντώνιο.

ΑΝΤ.Ώ,ν'ταν τώρα,πού όπως πιστεύεις πάντα,
πώς είσαι άπ'έχθρούς περικυκλωμένος
σιμά σου έχθρός,πώς θά θριαμβολογοϋσε!
Δυστυχισμένε,ακόμα δέ συνήρθα!
Όταν κάτι άνεπάντεχο ολωσδιόλου
μάς βρίσκει,όταν τό βλέμμα μας κυττάζει
κάτι τερατικό,γιά μιά στιγμή
τό πνεϋμα μας στέκει βουβό'τίποτε
δέν έχουμε μ'αυτό νά συγκριθή.

ΤΑΣ.(μετά από μεγάλη παύση.)

Τό έργο σου τέλειωσε-τό βλέπω,εσύ 'σαι!
Τήν ήγεμονικήν εμπιστοσύνη,
ναί,τήν αξίζεις'τό έργο σου μονάχα
τέλειωσε,κι άργοπαίδεψέ με ακόμη,
μιά καί μοϋ έσπασε τό δεκανίκι,
ώς τό θάνατο!Τράβα!Μόνο τράβα
τό βέλος,άγρια νά νοιώσω τ'άγκίστρι,
πού μέ κατασπαράζει!
Πολύτιμο έργαλεϊο είσαι τοϋ τυράννου'
δεσμοφύλακας καί βασανιστής!
τί ώραϊα,πόσο καί τά δυό σοϋ ταιριάζουν!

(πρός τή σκηνή.)

Ναί,φύγε μόνο,τύραννε!'Ως τό τέλος

δέν τό κατόρθωσες νά ὑποκριθῆς,
θριαμβολόγει!'Αλυσόδεσες τό σκλάβο
καλά,καλά τόν ἔχεις περιορίσει
γιά τά παιδέματα πού διαλογίστης'
φύγε μόνο,σέ μισῶ,αἰσθάνομαι ὅλη
τήν ἀηδία,πού ἡ ὑπεροχή μᾶς γεννᾶ,
π'ἄνόσια κι ἄδικα κυττᾶ ν'ἁδράξει.
(μετά ἀπό παύση.)
"Ετσι,λοιπόν,στό τέλος τόν ἑαυτό μου
ἐξορισμένο βλέπω,ἀποδιωγμένο
κι ἐξορισμένο σά ζητιάνο ἐδῶ!
"Ετσι,μέ στεφανώσαν,στολισμένο
σά ζῶο θυσίας στό βωμό νά μέ πᾶν!
"Ετσι,μοῦ πῆραν τή στερνή τή μέρα
καί τήν μοναδική μου ἰδιοκτησία,
τό ποίημά μου,μέ λόγια ἀπατηλά,
καί τήν κρατοῦν γερά!Τώρα τό μόνο
ἀγαθό μου εἶναι στά δικά τους χέρια,
παντοῦ πού θά μέ συνιστοῦσε κι ὅ,τι
μ'ἀπόμενε τήν πεῖνα νά γλυτώσω!
Τώρα βλέπω καλά,γιατί νά μένω
πρέπει ἀργός.'Υπάρχει συνωμοσία,
κι ἀρχηγός εἶσαι ἐσύ.Γιά νά μή γίνει
τό τραγούδι μου μοναχά πιό τέλειο,
γιά νά μή ἁπλωθῆ τ'ὄνομά μου πιά ἄλλο,
γιά νά μοῦ βροῦν χίλιες ἀδυναμίες
οἱ ἀντίζηλοί μου,γιά νά μέ ξεχάσουν
στό τέλος ἐντελῶς,γιά τοῦτο πρέπει
νά συνηθίσω ἀργόσχολος νά μένω,
γιά τοῦτο πρέπει νά λυποῦμαι ἐμένα
καί τό μυαλό μου."Ω,ἀτίμητη φιλία,
πολύτιμη φροντίδα!Συλλογιόμουν
μέ φρίκη τή συνωμοσία,πού γύρω
ἀθόρητα κι ἀσύχαστα μοῦ κλώθαν,
τώρα ἔχει γίνει πιό ἀποκρουστική.

Καί σύ Σειρῆνα!πού τρυφερά τόσο,
τόσο οὐράνια μ'ἔχεις μαγέψει,τώρα

σέ βλέπω ξαφνικά!Ὦ,θεέ,γιατί ἀργά ἔτσι!

Τόσο εὔκολα πού γελιούμαστε μόνο,
κι ἔχουμε σέ τιμή τούς τιποτένιους,
πού μᾶς τιμοῦν.Οἱ ἄνθρωποι δέ γνωρίζουν
ὁ ἕνας τόν ἄλλο.Οἱ σκλάβοι τῶν κατέργων
γνωρίζονται μονάχα μεταξύ τους,
πού ἀγκομαχοῦνε σιδεροδεμένοι
σ'ἕνα μπάγκο στενά,ὅπου νά ζητήσει
κανείς δέν ἔχει κάτι,καί κανένας
κάτι νά χάσει,αὐτοί γνωρίζουν μόνο
ὁ ἕνας τόν ἄλλο'ὅπου καθείς παιρνιέται
γιά φουκαρᾶς κι ἔχει γιά φουκαρᾶδες
καί τούς ὁμοιούς του."Ομως μόνο τούς ἄλλους
τούς παραγνωρίζουμε εὐγενικά,
κι ἐκεῖνοι γιά νά μᾶς παραγνωρίζουν.

Πόσον καιρό μοῦ τήν ἀπόκρυβε
ἡ ἅγια σου εἰκόνα τή νυχτολουλούδα
μέ τίς μικρές της τέχνες.Πέφτει ἡ μάσκα'
τήν 'Αρμίδη βλέπω ξεγυμνωμένη
τώρα ἀπ'ὅλα τά θέλγητρά της—ναί,
ἐσύ εἶσαι!Τό τραγούδι μου γιά σένα
ἔχει τραγουδήσει μαντολογῶντας!

Κι ἡ πανούργα,μικρή μεσίτρα!Πόσο
ταπεινωμένη τή βλέπω μπροστά μου!
Τά σιγαλά της βήματα ἀκούω τώρα
νά τρίζουν,τόν κύκλο γνωρίζω τώρα,
πού γύρω του κρυφοπατοῦσε.Τώρα
ὅλους σας σᾶς γνωρίζω!Αὐτό μοῦ φτάνει!
Κι ὅταν ἡ δυστυχία μοῦ τά παίρνει ὅλα,
τοῦτο δοξάζω:ἡ ἀλήθεια μέ διδάσκει.

ΑΝΤ."Εκπληκτος σ'ἀκούω,Τάσσο,ἄν καί τό ξέρω,
πόσο εὔκολα τ'ὁρμητικό σου πνεῦμα,
ἀπ'τόνα σύνορο στ'ἄλλο περνάει.
"Ελα στά λογικά σου!Αὐτήν τήν τρέλλα
συγκράτησέ την!Βλαστημᾶς καί λέξη

πρός λέξη ἀποτολμῶ ὅ,τι μπορεῖ
κανείς στούς πόνους σου νά συχωρέσει,
ἀλλά πού ὅμως ποτέ στόν ἑαυτό σου
ἐσύ ὁ ἴδιος δέν μπορεῖς νά συχωρέσεις.
ΤΑΣ. Ὤ,μήν μιλᾶς σέ μένα μέ πρᾶο χείλι,
σοφό σου λόγο μήν ἀκούω κανένα!
Ἄφησέ με στή σκοτεινή μου μοῖρα,
νά μή συνέρθω καί νά μήν ἐρθῶ
στά λογικά μου.Αἰσθάνομαι βαθειά
τά κόκκαλά μου κατατσακισμένα,
καί ζῶ γιά νά τό αἰσθάνομαι.Μ'ἀδράχνει
ἡ ἀπόγνωση μ'ὅλη τή μάνητά της,
καί στό μαρτύριο πού μ'ἐκμηδενίζει,
εἶν'ἡ βλαστήμια μοναχά τοῦ πόνου
σιγανός ἦχος.Θέλω νά φύγω!
Κι ἄν εἶσαι τίμιος,δεῖξ'το καί νά φύγεις.
ΑΝΤ. Στήν ἀνάγκη ἐτούτη δέ θά σ'ἀφήσω·
κι ἄν ἡ ἠρεμία σοῦ λείψει ὁλότελα,
δέ θ'ἀπολείψω ὑπομονή νά δείξω.
ΤΑΣ. Πρέπει λοιπόν νά σοῦ παραδοθῶ
αἰχμάλωτος;Σοῦ παραδίνομαι,
κι ἔτσι ἔχει γίνει·ἀντίσταση δέ φέρνω,
καλά ἔτσι εἶναι γιά μένα—καί κατόπι
ὀδυνηρά νά ξανασπῶ ἄφησέ με,
τί ὡραῖο ἦταν,ὅ,τι ἀστόχαστα ἔχω χάσει.
Φεύγουν—Ὤ,θεέ μου!'Εκεῖ βλέπω τή σκόνη
κιόλα,πού σηκώνεται ἀπό τ'ἀμάξι—
Οἱ καβαλλάρηδες μπροστά—'Εκεῖ,φεύγουν,
ἐκεῖ,πηγαίνουν!Δέν μπορῶ κι ἐγώ
νά τούς ἀκολουθήσω;'Εφύγαν,πᾶνε,
θυμώσανε μαζί μου,ὤ,νά φιλοῦσα
τό χέρι της μιά φορά μόνο ἀκόμη!
Ὤ,νά τούς ἀποχαιρετοῦσα μόνο
νά μποροῦσα!μιά φορά μόνο ἀκόμη
νά τούς πῶ:ὤ,συχωρέστε!ἀκόμη μόνο
ν'ἀκούσω:πήγαινε,συχωρεμένος!
Νά δέν τ'ἀκούω,ποτέ δέ θά τ'ἀκούσω—
Νά πῶ,ναί θέλω!Ν'ἀποχαιρετήσω,

μονάχα νά σᾶς ἀποχαιρετήσω!
Δόστε,ὤ,δόστε μου τήν παρουσία σας
γιά μιά στιγμή μόνο καί πάλι.Κι ἴσως
καλά ξανά γινῶ."Οχι,εἶμαι διωγμένος,
ἐξορισμένος,αὐτεξορισμένος,
δέ θ'ἀκούσω πιά τή φωνήν ἐκείνη-
τό βλέμμα ἐκεῖνο δέ θά ξαναδῶ-
ΑΝΤ."Ασε ἡ φωνή ἑνός ἄντρα,πλάϊ σου πούναι
δίχως συγκίνηση!νά σοῦ θυμίσει.
Δυστυχισμένος τόσο,ὅσο νομίζεις,
δέν εἶσαι.Πᾶρε θάρρος!Πολύ πέφτεις!
ΤΑΣ. Τόσο δυστυχισμένος,ὅσο δείχνω,
τόσο ἀδύνατος εἶμαι,ὅπως μπροστά σου
φαίνομαι;"Ολα λοιπόν χαθῆκαν;"Εχει
μεταβάλει τό οἰκοδόμημα ὁ πόνος
σ'ἕνα φρικτό σωρό ἀπό ἐρείπια;Κάθε
ταλέντο ἐχάθη νά μέ διασκεδάσει
μέ μύριους τρόπους καί νά μέ στηρίξει;
'Εσβήστη κάθε δύναμη,στό στῆθος
π'ἄλλοτε ἐσάλευε;"Ενα τίποτε εἶμαι,
ὁλότελα ἕνα τίποτε ἔχω γίνει;
"Οχι,ὅλα εἶναι ἐδῶ πέρα καί δέν εἶμαι
τίποτε'ἀπό μέ τά κλέψαν,ἐκείνη!
ΑΝΤ. Κι ἄν φαίνεσαι,πώς χάνεσαι ἐντελῶς,
σύγκρινε τόν ἑαυτό σου!Μάθε,τί εἶσαι!
ΤΑΣ. Ναί,μοῦ τό ὑπενθυμίζεις στή σωστή ὥρα!-
Τῆς ἱστορίας παράδειγμα κανένα
δέ βοηθᾶ;Εὐγενικός ἄντρας κανένας
δέν παρουσιάζεται μπρός στή ματιά μου,
πού νάχει πιότερο ὑποφέρει ἀπ'ὅσο
ἐγώ,μ'ἐμένα γιά νά τόν συγκρίνω;
"Οχι,ὅλα χάθηκαν!-Μόνο ἕνα μένει:
'Η φύση τά δάκρυα μᾶς ἔχει δώσει,
τοῦ πόνου τήν κραυγή,ὅταν δέν ἀντέχει
ὁ ἄντρας πιά-Καί σέ μένα πάνω ἀπ'ὅλα
στόν πόνο ἔδωσε μελωδία καί λόγο,
τήν πλησμονή νά θρηνῶ τοῦ κακοῦ μου'
κι ὅταν βουβός στόν πόνο του ἀπομένει

ὁ ἄνθρωπος, ἕνας θεός μοὔχει προσφέρει
τό δῶρο, νά ἐκφράζω τό τί ὑποφέρω.
ΑΝΤ. (Πηγαίνει πρός αὐτόν καί τόν πιάνει ἀπό τό χέρι.)
ΤΑΣ. Ὤ εὐγενικέ! Βέβαιος, ἤρεμος στέκεις,
φαίνομαι ἐγώ φουρτουνιασμένο κῦμα.
Σκέψου μόνο, καί γιά τή δύναμή σου
μήν παινευτῆς! Ἡ φύση ἡ δυνατή,
αὐτά τά βράχια ποὔχει θεμελειώσει,
ἔχει δώσει τήν εὐκινησία στό κῦμα.
Τή φουρτούνα στέλνει, τό κῦμα φεύγει,
σαλεύει καί φουσκώνει, ἀφρολυγιέται.
Ὁ ἥλιος καθρεφτιζόνταν τόσο ὄμορφα
σ'αὐτό τό κῦμα, ἀναπαυόνταν τἄστρα
σ'αὐτό τό στῆθος, π'ἁπαλά κινοῦνταν.
Ἔσβησε ἡ λάμψη, κι ἔφυγε ἡ γαλήνη.
Στόν κίνδυνο δέν ξέρω τόν ἑαυτό μου
πιά, δέν ντρέπομαι πού τ'ὁμολογῶ.
Συντρίφτηκε τό δοιάκι, τό καράβι
ἀπ'ὅλες τίς μεριές βρουχιέται. Σκάζει
κι ἀνοίγει τό ἔδαφος κάτω ἀπ'τά πόδια!
Καί μέ τά δυό τά χέρια μου σ'ἀδράχνω!
Γαντζώνεται ἔτσι ὁ ναυτικός στό τέλος
ἀπ'το βράχο, ὅπου ἦταν νά ναυαγήσει.
